

Riksrevisjonen

Dokument nr. 3:2 (2003–2004)

Riksrevisjonens kontroll med statsrådets (departementets) forvaltning av statens interesser i selskaper, banker mv. for 2002

Dokument nr. 3:2

(2003–2004)

**Riksrevisjonens kontroll med statsrådets
(departementets) forvaltning av statens interesser i
selskaper, banker mv. for 2002**

Til Stortinget

Riksrevisjonen legger med dette fram Dokument nr. 3:2 (2003–2004) Riksrevisjonens kontroll med statsrådets (departementets) forvaltning av statens interesser i selskaper, banker mv. for 2002.

Riksrevisjonens kontroll i 2002 har omfattet 34 heleide aksjeselskaper, 37 deleide aksjeselskaper, 5 regionale helseforetak, 6 statsforetak, 6 virksomheter organisert ved særskilt lov og 26 studentsamskipnader.

For 2002 har Riksrevisjonen merknader til statsrådets forvaltning av statens interesser i de regionale helseforetakene under Helsedepartementet og Posten Norge AS under Samferdselsdepartementet. Merknadene vedrørende de regionale helseforetakene og Posten Norge AS går på at virksomhetene ikke har overholdt regelverket som gjelder for offentlige anskaffelser.

Riksrevisjonen orienterer om enkelte forhold vedrørende statsrådets forvaltning under følgende departementer: Helsedepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Kultur- og kirke departementet, Landbruksdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Olje- og energidepartementet, Samferdselsdepartementet, Utdannings- og forskningsdepartementet og Utenriksdepartementet.

I forbindelse med salg av statens aksjer orienteres det blant annet om Stortingets beslutningsgrunnlag, fullmaktsforhold, kostnadmessige konsekvenser og styreleders rolle. Det orienteres også om muligheten til å kontrollere om vilkår knyttet til statlige bevilgninger er oppfylt, revisors uavhengighet og objektivitet, forholdet til regelverket for offentlige anskaffelser og utforming og endring av vedtekter.

For alle heleide virksomheter gis det en generell faktaomtale i vedlegg 3.1 med opplysninger som antas å kunne ha interesse, blant annet stiftelsestidspunkt, formål, konsernforhold, godtgjørelse til revisor, antall ansatte og utvalgte regnskapstall/nøkkeltall. Sentrale nøkkeltall for alle heleide virksomheter som omfattes av Riksrevisjonens kontroll i 2002, går fram av vedleggene 3.6 og 3.7. I vedlegg 3.8 gis det en oversikt over sentrale nøkkeltall for alle deleide selskaper hvor Riksrevisjonen har etablert kontroll.

I Dokument nr. 3:2 (2002–2003) Riksrevisjonens kontroll med statsrådets (departementets) forvaltning av statens interesser i selskaper, banker mv. for 2001, orienterte Riksrevisjonen om flere forhold som Riksrevisjonen ville følge opp i den videre kontrollen. Disse forholdene er løst på en tilfredsstillende måte dersom de ikke er omtalt i årets dokument.

I 2002 var samlet egenkapital i de heleide virksomhetene 93 951 mill. kroner. Statens aksje- og innskuddskapital i disse virksomhetene var 41 893 mill. kroner. Høyest egenkapital og innskuddskapital hadde Statkraft SF med henholdsvis 30 844 mill. kroner og 25 250 mill. kroner.

I de deleide aksjeselskapene hvor Riksrevisjonen har etablert kontroll, utgjorde statens andel av aksjekapitalen 23 971 mill. kroner i 2002. Telenor ASA med 8 667 mill. kroner (80,1 % av aksjene) og Statoil ASA med 4 425 mill. kroner (80,8 % av aksjene) var de største.

Riksrevisjonen, 14. november 2003.

For riksrevisorkollegiet

Bjarne Mørk-Eidem
riksrevisor

Innhold

1	Generelt om Riksrevisjonens kontroll	1
1.1	Innledning	1
1.2	Målet for kontrollen	1
1.3	Gjennomføringen av kontrollen	1
1.3.1	Heleide virksomheter	1
1.3.2	Deleide aksjeselskaper	2
1.4	Statsrådets årlige beretninger	2
1.5	Departementets ansvar for oppfølging av selskaper m.m.	2
1.6	Kontroll med salg av statens aksjer i selskaper	2
2	Riksrevisjonens rapport om kontrollen med statsrådets forvaltning av statens interesser i selskaper, banker mv.	3
2.1	Arbeids- og administrasjonsdepartementet	3
2.2	Finansdepartementet	3
2.3	Fiskeridepartementet	3
2.4	Helsedepartementet	3
2.5	Justis- og politidepartementet	7
2.6	Kommunal- og regionaldepartementet	7
2.7	Kultur- og kirke departementet	8
2.8	Landbruksdepartementet	9
2.9	Miljøverndepartementet	10
2.10	Nærings- og handelsdepartementet	11
2.11	Olje- og energidepartementet	15
2.12	Samferdselsdepartementet	16
2.13	Sosialdepartementet	21
2.14	Utdannings- og forskningsdepartementet	21
2.15	Utenriksdepartementet	23
3	Vedlegg	24
3.1	Faktaomtale av alle de heleide virksomhetene	24
3.1.1	Arbeids- og administrasjonsdepartementet	24
3.1.2	Finansdepartementet	24
3.1.3	Fiskeridepartementet	25
3.1.4	Helsedepartementet	25
3.1.5	Justis- og politidepartementet	27
3.1.6	Kommunal- og regionaldepartementet	27
3.1.7	Kultur- og kirke departementet	28
3.1.8	Landbruksdepartementet	29
3.1.9	Nærings- og handelsdepartementet	29
3.1.10	Olje- og energidepartementet	34
3.1.11	Samferdselsdepartementet	35
3.1.12	Sosialdepartementet	38
3.1.13	Utdannings- og forskningsdepartementet	38
3.1.14	Utenriksdepartementet	41
3.2	Instruks for Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av statens interesser i statsbedrifter, aksjeselskaper og enkelte organer mv. organisert ved særskilt lov.	42
3.3	Instruks for Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av virksomheter organisert etter lov om statsforetak av 30. august 1991	43
3.4	Instruks for Riksrevisjonens kontroll vedrørende Norges Bank	44
3.5	Brev til alle departementer vedrørende Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av statens interesser i selskaper, banker mv.	45
3.6	Nøkkeltall for heleide aksjeselskaper, regionale helseforetak og statsforetak for regnskapsåret 2002	46
3.7	Nøkkeltall for banker/utlånsvirksomheter opprettet ved særlov for regnskapsåret 2002	48
3.8	Nøkkeltall for deleide aksjeselskaper for regnskapsåret 2002	49

1 Generelt om Riksrevisjonens kontroll

1.1 INNLEDNING

Stortinget får sammen med dette dokumentet oversendt de respektive statsrådenes beretninger om forvaltningen av statens interesser i 2002 inkludert årsoppgjør, årsberetninger, bedriftsforsamlingsprotokoller, generalforsamlingsprotokoller med mer for de virksomhetene som er omtalt her. Oversendelsen er i samsvar med følgende instruks:

- 1 Instruks for Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av statens interesser i statsbedrifter, aksjeselskaper og enkelte organer mv. organisert ved særskilt lov. Instruksen er vedtatt av Stortinget 27. mai 1977
- 2 Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av virksomheter organisert etter lov om statsforetak av 30. august 1991. Instruksen er vedtatt av Stortinget 10. mars 1992
- 3 Instruks for Riksrevisjonens kontroll vedrørende Norges Bank. Instruksen er vedtatt av Stortinget 10. april 1987

1.2 MÅLET FOR KONTROLLEN

Målet for Riksrevisjonens kontroll er å ha tatt standpunkt til om statsråden har utøvet sin oppgave som forvalter av statens interesser i selskaper, banker med videre i samsvar med Stortingets vedtak og forutsetninger.

I aksjeselskaper, regionale helseforetak, statsforetak og Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND) utøver statsråden myndighet i de øverste organene i virksomhetene, det vil si i generalforsamling, foretaksmøte eller lignende. I øvrige særlovs-virksomheter utøves myndighet etter retningslinjer som går fram av den enkelte lov, for eksempel gjennom forskrifter, instruks og krav ved tildeling av bevilgninger.

Gjennom kontrollen vurderes det om statsråden (departementet) forvalter de statlige interessene virksomhetene representerer på den måten Stortinget har bestemt, og om statsråden bruker sin innflytelse i virksomhetene til å følge opp Stortingets forutsetninger slik disse går fram av Stortingets behandling av proposisjoner, meldinger med mer. Som et ledd i kontrollen vurderes det også om de statlige interessene virksomheten representerer, blir forvaltet økonomisk forsvarlig og i samsvar med gjeldende lover med videre.

1.3 GJENNOMFØRINGEN AV KONTROLLEN

1.3.1 Heleide virksomheter

Kontrollen utøves ved gjennomgang av informasjon som mottas eller innhentes fra virksomheter og departementer. Informasjonen innhentes gjennom protokoller fra generalforsamlinger, bedriftsforsamlinger og styremøter, kopier av korrespondanse mellom departementer og virksomheter og møter med departementer, virksomheter, valgte revisorer med mer.

Riksrevisjonen deltar på møter i bedriftsforsamlinger, generalforsamlinger og tilsvarende organer.

I kontrollen inngår for øvrig de undersøkelsene som anses nødvendige for at Riksrevisjonen skal kunne gi en kvalifisert vurdering av den enkelte statsråds forvaltning av statens interesser i aksjeselskaper med videre.

Flere virksomheter er organisert som konsern som består av et morselskap og ett eller flere hel- eller deleide datterselskaper, som igjen kan være morselskap til andre selskaper. Statsrådets forvaltning av statlige interesser i datterselskaper skjer gjennom instruks i generalforsamling i morselskapet. Riksrevisjonens kontroll omfatter hele konsernet. Kontroll med forvaltningen av statens interesser i datterselskaper skjer ved at det hvert år velges ut et antall datterselskaper hvor det gjennomføres ordinær selskapskontroll.

Omfanget av kontrollen med statsrådets forvaltning av statens interesser i virksomheter styres av risiko og vesentlighet. Risiko i selskapskontrollen defineres blant annet som sannsynligheten for at virksomheten avviker fra Stortingets vedtak og forutsetninger, herunder om selskapet drives i henhold til lover og regler og ellers på en økonomisk forsvarlig måte. Vesentlighet defineres som den økonomiske og samfunnsmessige betydningen selskapet har for staten.

A/S Vinmonopolet er organisert etter egen lov av 19. juni 1931 nr. 18 om Aktieselskapet Vinmonopolet (vinmonopolloven). Etter vinmonopolloven § 14 er det Riksrevisjonens oppgave å desidere selskapets regnskap.

I henhold til lov om Norges Bank og pengevesen (sentralbankloven) av 24. mai 1985 nr. 28 § 2 annet ledd kan Kongen i statsråd treffe vedtak om bankens virksomhet. I tillegg kan det med hjemmel i enkelte bestemmelser i sentralbankloven gis instruksjon overfor banken i nærmere bestemte forhold. Riksrevisjonen fører kontroll med statsrådets (de-

partementets og regjeringens) myndighetsutøvelse i henhold til instruks for Riksrevisjonens kontroll vedrørende Norges Bank av 10. april 1987, jf. sentralbankloven § 2 fjerde ledd siste punktum.

1.3.2 Deleide aksjeselskaper

Riksrevisjonens kontroll med statsrådets forvaltning av statens interesser i aksjeselskaper omfatter også deleide aksjeselskaper hvor staten eier så mange aksjer at de representerer 50 % eller mer av stemmene, eller hvor staten ellers på grunn av aksjeeie eller ved statlig kontroll av selskapsinteressene har en dominerende innflytelse, jf. § 1 punkt 2 i instruks av 27. mai 1977 inntatt som vedlegg 3.2 i dette dokumentet.

I brev av 15. november 1989 til Stortinget skiserte Riksrevisjonen et opplegg for kontrollen av de statlig deleide selskapene. Stortingets kontrollkomité hadde ingen innvendinger mot opplegget. I brev av 20. desember 1989 til Riksrevisjonen sluttet Stortingets presidentskap seg til dette. Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av statens interesser i deleide selskaper er utført i overensstemmelse med nevnte opplegg.

I forhold til statlig deleide selskaper er Riksrevisjonens kontroll i første rekke rettet mot statsråden i rollen som eier, direkte eller gjennom underliggende etat, sett i relasjon til rettigheter og plikter i henhold til lov og gjeldende regelverk.

Riksrevisjonen baserer i utgangspunktet sin kontroll på det materialet og de opplysningene som statsråden (departementet) rutinemessig mottar eller innhenter fra selskapet, og som videresendes til Riksrevisjonen, blant annet virksomhetens årsregnskap med tilhørende beretning og protokoller.

Selskapene, med aktuell statlig eierandel, er oppført under det enkelte departement. Deleide selskaper inngår ikke i oversendelsen til Stortinget med mindre resultatet av kontrollen gir grunnlag for merknader eller orienteringer fra Riksrevisjonens side. I kontrollen for 2002 er det orientert om forhold under følgende departementer: Nærings- og handelsdepartementet, Samferdselsdepartementet og Utdannings- og forskningsdepartementet.

1.4 STATSRÅDENS ÅRLIGE BERETNINGER

Statsråden oversender årlig for hver enkelt virksomhet en beretning til Riksrevisjonen, jf. § 2 punkt 4, § 5 punkt 4 og § 2 punkt 4 i instruks vedtatt av Stortinget henholdsvis 27. mai 1977, 10. mars 1992 og 10. april 1987. Instruksene er tatt inn som vedlegg 3.2, 3.3 og 3.4 i dette dokumentet.

Riksrevisjonen har i brev av 28. mars 2003 til alle departementer meddelt at det er ønskelig for kontrollen at statsrådets beretning blant annet inneholder opplysninger om hvordan styrings- og kontrollmyndigheten utøves, opplysninger og vurderinger om oppnådd resultat, eventuelle avkastningskrav og utbyttepolitikk, informasjon om spesielle forhold som er tatt opp i skriftveksel mellom departementet og selskapet og vurdering av den enkelte virksomhets oppnåelse av mål og utførelse av oppgaver som er gitt i stortingsdokumenter. Brevet er tatt inn som vedlegg 3.5.

1.5 DEPARTEMENTETS ANSVAR FOR OPPFØLGING AV SELSKAPER M.M.

Retningslinjer for departementenes ansvar for oppfølging av aksjeselskaper med statlig eierinteresse, statsforetak m.m. er gitt i § 22 i økonomireglementet for staten, fastsatt ved kongelig resolusjon av 26. januar 1996. Av § 22.2 går det fram at hvert departement, eventuelt den underliggende virksomhet som forvalter aksjeinteressene, skal ha skriftlige retningslinjer som fastslår hvordan styrings- og kontrollmyndigheten skal utøves overfor hver enkelt virksomhet utenfor statsbudsjettet. Av § 22.4 går det fram at det skal utarbeides instruks for innhenting av informasjon og hvilke kontroller/vurderinger som skal foretas i den forbindelse.

Riksrevisjonen har mottatt kopier av skriftlige retningslinjer/instrukser for virksomhetene.

1.6 KONTROLL MED SALG AV STATENS AKSJER I SELSKAPER

Staten har i 2002 solgt deler av aksjene i Moxy Trucks AS og i Nordic Aviation Resources AS. Riksrevisjonen har gjennomgått salgsprosessene. Det orienteres om forhold vedrørende salgsprosessene under henholdsvis Nærings- og handelsdepartementet og Samferdselsdepartementet.

Riksrevisjonens kontroll med statsrådets forvaltning av statens interesser i selskapene videreføres hvis staten etter salget fremdeles har en dominerende innflytelse, jf. punkt 1.3.2 ovenfor. Riksrevisjonens kontroll med Moxy Trucks AS og Nordic Aviation Resources AS opphørte i 2002, da staten ikke lenger hadde dominerende innflytelse i selskapene.

For regnskapsåret 2002 har Riksrevisjonen også gjennomgått avviklingen og oppløsningen av Norge på EXPO 2000 AS.

2 Riksrevisjonens rapport om kontrollen med statsrådets forvaltning av statens interesser i selskaper, banker mv.

2.1 ARBEIDS- OG ADMINISTRASJONS- DEPARTEMENTET

Riksrevisjonen har ikke merknader eller orienteringer vedrørende statsrådets forvaltning av statens interesser i følgende virksomheter:

- *Arbeidsforskningsinstituttet AS*
- *AS Rehabil*

2.2 FINANSDEPARTEMENTET

Riksrevisjonen har ikke merknader eller orienteringer vedrørende statsrådets forvaltning av statens interesser i følgende virksomhet:

- *Norges Bank*

2.3 FISKERIDEPARTEMENTET

Riksrevisjonen har ikke merknader eller orienteringer vedrørende statsrådets forvaltning av statens interesser i følgende virksomhet:

- *Protevs AS*

2.4 HELSEDEPARTEMENTET

Riksrevisjonen har ikke merknader eller orienteringer vedrørende statsrådets forvaltning av statens interesser i følgende virksomheter:

- *Medinnova SF*
- *Kompetansesenter for informasjonsteknologi i helsevesenet AS (KITH) (40 %)*

Riksrevisjonen har merknader og orienteringer vedrørende statsrådets forvaltning av statens interesser i følgende virksomheter:

- *Helse Midt-Norge RHF*
- *Helse Nord RHF*
- *Helse Sør RHF*
- *Helse Vest RHF*
- *Helse Øst RHF*

Riksrevisjonens merknad til statsrådets forvaltning:

De regionale helseforetakenes kjøp av konsulenttjenester

Riksrevisjonen har gjennomført en kontroll av de regionale helseforetakenes kjøp av konsulenttjenester i 2002. Kontrollen viser at alle fem foretakene har brutt regelverket som følger av lov om offentlige anskaffelser ved kjøp av konsulenttjenester. I henhold til forskrift om offentlige anskaffelser skal det føres anskaffelsesprotokoller som skal beskrive alle vesentlige forhold og viktige beslutninger gjennom hele anskaffelsesprosessen. Det følger også av samme forskrift et krav om at alle kontrakter som inngås, skal være skriftlige.

De regionale helseforetakene har i brev til Riksrevisjonen bekreftet at de ikke har ført anskaffelsesprotokoller for alle sine konsulentkjøp i 2002 med verdi over 200 000 kroner. Med unntak av Helse Midt-Norge RHF, har foretakene også opplyst at de ikke benyttet skriftlige kontrakter for alle konsulentengasjementene som pågikk i 2002. Årsakene foretakene har oppgitt til det sistnevnte, er at kontraktene hadde begrenset varighet og kostnad, og at det var tidsnød ved etableringen av helseforetakene.

Når det gjelder manglende bruk av anskaffelsesprotokoller, opplyser Helse Sør RHF at det ikke ble ført anskaffelsesprotokoller for 3 av 13 konsulentkjøp i 2002 med verdi over 200 000 kroner. De totale utgiftene til konsulentkjøp for Helse Sør RHF dette året var 41,3 mill. kroner.

Helse Øst RHF har opplyst at de totale utgiftene til konsulentkjøp i 2002 var 23,8 mill. kroner, og at det ikke ble ført anskaffelsesprotokoller for 6 av 19 konsulentkjøp med verdi over 200 000 kroner.

Helse Vest RHF hadde totale utgifter til konsulentkjøp i 2002 på 7,8 mill. kroner. Det ble ikke ført anskaffelsesprotokoller for alle de ni konsulentkjøpene de hadde dette året med verdi over 200 000 kroner, uten at det er opplyst om hvor mange av de ni konsulentkjøpene dette gjelder.

Helse Midt-Norge RHF har heller ikke ført anskaffelsesprotokoller for alle sine 29 konsulentkjøp med verdi over 200 000 kroner i 2002, uten at det er opplyst om hvor mange av de 29 konsulentkjøpene dette gjelder. Totale utgifter til konsulentkjøp i 2002 for Helse Midt-Norge RHF var 17 mill. kroner.

Helse Nord RHF har opplyst at deres totale utgifter til konsulentkjøp i 2002 var 19,5 mill. kroner, og at det ikke ble ført anskaffelsesprotokoller for noen

av de sju konsulentkjøpene de hadde med verdi over 200 000 kroner.

Riksrevisjonen har i brev av 28. august 2003 til Helsedepartementet informert om funnene vedrørende de regionale helseforetakenes konsulentkjøp, og bedt om departementets kommentarer.

I brev av 23. oktober 2003 til Riksrevisjonen, undertegnet av statsråden, svarer Helsedepartementet:

«Vi har ingen merknader til de faktiske opplysningene i Riksrevisjonens brev. Som Riksrevisjonen påpeker, er det klart at regelverket om offentlige anskaffelser gjelder for helseforetakene. Helseforetakene må derfor forholde seg til dette regelverket på en korrekt måte.»

Departementet peker på at det kan være enkelte av de anskaffelser som er omtalt i brevet fra Riksrevisjonen som ikke må følge regelverket om offentlige anskaffelser som følge av at de faller inn under en av unntaksbestemmelsene.

Avslutningsvis skriver departementet:

«For å sikre at foretakene forholder seg til regelverket om offentlige anskaffelser på en korrekt måte, vil Helsedepartementet på egnede måter ta opp problemstillingen med foretakene.»

Riksrevisjonen uttaler:

Regelverket om offentlige anskaffelser skal bidra til økt verdiskapning i samfunnet ved å sikre en mest mulig effektiv ressursbruk ved offentlige anskaffelser basert på forretningsmessighet og likebehandling. Riksrevisjonen vil derfor understreke viktigheten av at gjeldende regelverk til enhver tid blir fulgt. Riksrevisjonen har merket seg departementets svar, og saken vil bli fulgt opp av Riksrevisjonen i den videre kontrollen.

Til orientering:

Felles standard for rapportering av regnskapsdata med videre fra de regionale helseforetakene

Riksrevisjonen har i brev av 13. august 2003 til Helsedepartementet vist til at rapporteringen av regnskapsdata for 2002 er forskjellig i de fem foretaksgruppene, også for likeartede transaksjoner.

Helsedepartementet opplyser i sitt svarbrev av 29. august 2003 til Riksrevisjonen at det ikke har noen posisjon som konsernledelse for de fem regionale helseforetakene, og kan som følge av dette ikke gi noe direktiv vedrørende årsregnskapsrapporteringen. Departementet vil likevel ut fra erfaringene med rapporteringen for det første året, ta et initiativ i samarbeid med de regionale helseforetakene for å komme fram til felles rapporteringsstandarder både for regnskaps- og aktivitetsdata på aggregert nivå.

Etter Riksrevisjonens oppfatning er det vesentlig at foretakene rapporterer etter en felles standard som muliggjør sammenligninger mellom helseforetakene. Dette gjelder ikke bare regnskapsdata. Sammenlignbare data vedrørende aktiviteter og ventelister er viktig for at Riksrevisjonen for eksempel skal kunne gi Stortinget informasjon om hele befolkningen, uavhengig av bosted, gis likeverdig tilgang til viktige helsetjenester. Riksrevisjonen antar at det også for departementet, som eier av helseforetakene, er viktig for oppfølgingen av disse at rapporterte regnskaps- og aktivitetsdata er sammenlignbare.

Riksrevisjonen legger til grunn at departementet har den nødvendige hjemmel for å gi direktiver i denne sammenheng. I dette tilfellet synes det å være hensiktsmessig at departementet benytter sin adgang til å knytte vilkår til bevilgninger, jf. helseforetaksloven § 16 annet ledd. Riksrevisjonen antar også at dette vil være en forutsetning for en forsvarlig oppfølging av eierinteressene i henhold til økonomireglementet § 22.

Forholdet vil bli fulgt opp av Riksrevisjonen i den videre kontrollen.

Departementets oppfølging av tilskudd til de regionale helseforetakene

Departementet har i styringsdokumentet for 2002 satt vilkår for bevilgningene til de regionale helseforetakene, med hjemmel i § 16 annet ledd i helseforetaksloven. Etter § 34 i helseforetaksloven og § 15 i vedtektene skal de regionale helseforetakene rapportere om hvordan disse vilkårene er fulgt opp i den årlige meldingen om virksomheten. De årlige meldingene fra de regionale helseforetakene for 2002 inneholder imidlertid ikke en slik rapportering. Departementet har forholdt seg til meldingene som det hadde i hende per 1. desember 2002, det vil si før året var avsluttet.

Riksrevisjonen tok dette forholdet opp med Helsedepartementet i brev av 15. mai 2003. I brev av 23. mai 2003 viser departementet til at de årlige meldingene vil bli behandlet på foretaksmøtene som skal avholdes innen utgangen av juni, og at departementet da vil ha et helhetlig bilde av oppfyllelsen av vilkårene knyttet til bevilgningene for 2002. Departementet viser i den sammenheng til at det i styringsdokumentene for 2002 har satt en rekke frister for særskilt rapportering på øremerkede tilskudd. Departementet opplyser at det i noen grad har mottatt slike rapporter, og at det har purret de regionale helseforetakene på de manglende rapportene.

I brev av 18. august 2003 ba Riksrevisjonen om å få opplyst hvorvidt departementet hadde fått inn alle rapportene da foretaksmøtene ble avholdt. I brev av 3. september 2003 til Riksrevisjonen viser departementet til brev til henholdsvis Helse Vest RHF, Helse Sør RHF og Helse Midt-Norge RHF, datert 2. september 2003, hvor departementet enda en gang

purrer på manglende rapporter og oversiktsregnskap på øremerkede tilskudd.

Det går fram av departementets brev at det var vesentlige mangler ved rapporteringen for flere av tilskuddene. Fra Helse Vest RHF manglet departementet rapportering knyttet til ni tilskudd, blant annet for tilskuddet til luftambulans, transport og medisinsk helsepersonell. Fra Helse Sør RHF er tilskuddet til opptrappingsplanen for psykisk helse blant de ti tilskuddene som departementet manglet rapportering for. Departementet manglet videre rapportering for ni tilskudd fra Helse Midt-Norge RHF, inkludert tilskuddet til opptrappingsplanen for psykisk helse.

Riksrevisjonen har merket seg at Helsedepartementet per 2. september 2003 fremdeles manglet rapportering fra de regionale helseforetakene for flere av de øremerkede tilskuddene i 2002. Det var da fem måneder siden rapporteringsfristen 31. mars 2003 gikk ut. Dette innebærer at Riksrevisjonen for mange tilskudd ikke får kontrollert i hvilken grad vilkårene knyttet til bevilgningene for 2002 er oppfylt. Den manglende rapporteringen gjelder blant annet for tilskuddet til opptrappingsplanen for psykisk helse. Dette har også resultert i at Riksrevisjonen ikke har kunnet kontrollere om det er overensstemmelse mellom Stortingets bevilgning og det som er mottatt og bokført i foretakenes regnskaper. Riksrevisjonen legger til grunn at de årlige meldingene fra de regionale helseforetakene for 2003 vil vise hvordan vilkårene for bevilgningene i 2003 er fulgt opp. Det vises i den sammenheng til det opplegget for plan- og meldingssystem som er presentert i St.prp. nr. 1 (2003–2004). Riksrevisjonen vil følge opp saken i den videre kontrollen.

Departementets fordeling av tilskudd til styrking av psykisk helsevern til de regionale helseforetakene

Stortinget bevilget 1 028,8 mill. kroner i 2002 til de regionale helseforetakene som tilskudd til styrking av psykisk helsevern over kapittel 743 post 75 i statsbudsjettet, jf. Budsjett-innst. S. nr. 11 (2001–2002). Posten dekker øremerkede driftstilskudd til psykisk helsevern i henhold til Opptrappingsplanen for psykisk helse 1999–2006, jf. St.prp. nr. 63 (1997–98). Tilskuddet skal sette spesialisthelsetjenesten i stand til å gjennomføre nødvendig oppbygging og omstrukturering av tjenestene for å realisere sitt ansvar.

I styringsdokumentene til de regionale helseforetakene for 2002 går det fram at departementet fordelte tilskuddet til styrking av psykisk helsevern mellom de regionale helseforetakene på grunnlag av *hovedkostnadsnøkkelen* i inntektssystemet for fylkeskommunene. Hovedkostnadsnøkkelen er satt sammen av tre *delkostnadsnøkler* for henholdsvis den fylkeskommunale helsetjenesten, videregående

opplæring og samferdsel. Følgelig blir departementets fordeling av midlene til styrking av psykisk helsevern for 2002 påvirket av forskjeller mellom fylkeskommunene i behovet for statlige overføringer knyttet til videregående opplæring og samferdsel. I St.prp. nr. 63 (1997–98) presiserte departementet at tilskuddsmidlene hovedsakelig ville bli fordelt i tråd med inntektssystemets delkostnadsnøkkel for den fylkeskommunale helsetjenesten. I brev av 18. juni 2003 ba Riksrevisjonen om departementets kommentar til dette.

I brev av 29. september 2003 opplyser departementet at det ser at det kan ha vært uheldig å fordele tilskuddsmidlene etter hovedkostnadsnøkkelen og ikke etter delkostnadsnøkkelen for den fylkeskommunale helsetjenesten. Departementet påpeker imidlertid at begge kostnadsnøkklene innebærer ulemper. Delkostnadsnøkkelen reflekterer i hovedsak kostnadsforhold knyttet til somatiske spesialisthelsetjenester, mens psykisk helsevern bare inngår med en femtedel. Departementet gjør samtidig oppmerksom på at det høsten 2001 ikke var utarbeidet en egen fordelingsnøkkel for spesialisthelsetjenesten etter sykehusreformen. Av den grunn var utarbeidelsen av en fordelingsnøkkel for spesialisthelsetjenesten en del av mandatet til Hagen-utvalget, jf. NOU 2003:1 Behovsbasert finansiering av spesialisthelsetjenesten. Departementet tar sikte på at de to nye nøklene for henholdsvis somatisk spesialisthelsetjeneste og psykisk helsevern skal tas i bruk i 2005.

Riksrevisjonen legger til grunn at fordelingsnøkkelen for tilskuddet til styrking av psykisk helsevern best mulig bør understøtte målet for tilskuddsordningen om nødvendig oppbygging og omstrukturering av tjenestene innen det psykiske helsevernet. Riksrevisjonen konstaterer at departementet har fordelt midlene etter hovedkostnadsnøkkelen i inntektssystemet for fylkeskommunene, til tross for at det varslet i St.prp. nr. 63 (1997–98) at midlene knyttet til Opptrappingsplanen for psykisk helse 1999–2006 skulle fordeles etter delkostnadsnøkkelen for helsetjenesten. Riksrevisjonen er enig med departementet i at heller ikke delkostnadsnøkkelen for helsetjenesten på en fullgod måte fanger opp behovet for statlige overføringer knyttet til psykisk helsevern. Etter Riksrevisjonens vurdering er dette likevel ingen god begrunnelse for å fordele tilskudd til psykisk helsevern ut fra kostnadskriterier som også inkluderer samferdsel og videregående opplæring i fylkeskommunene.

De regionale helseforetakenes inntektsføring av mottatte investeringstilskudd i 2002

De regionale helseforetakene fikk til sammen 158,7 mill. kroner i investeringstilskudd i 2002 knyttet til opptrappingsplanen for psykisk helse. Helsedepartementet har i brev av 27. februar 2003 til de regionale helseforetakene lagt til grunn at dette investeringstil-

skuddet skal inntektsføres i sin helhet i årsregnskapene for 2002.

Riksrevisjonen ba i brev av 2. juli 2003 om Helsedepartementets vurdering av om ikke Norsk RegnskapsStandard 4 for regnskapsmessig behandling av offentlige tilskudd skulle vært anvendt på tilskudd til investeringer i Opptappingsplanen for psykisk helse. Denne standarden fastsetter at et investeringstilskudd skal balanseføres og resultatføres i takt med avskrivningen av investeringen.

Departementet opplyser i brev av 29. august 2003 at når det gjelder forholdet til Norsk RegnskapsStandard 4, ble det i drøftinger med revisormiljøene enighet om at inntektene knyttet til opptappingsplanen var å anse som en generell inntekt på linje med de øvrige overføringene i basisbevilgningen. En kom videre fram til at det ville være uensiktsmessig å behandle inntekter knyttet til Opptappingsplanen annerledes i 2002 enn i 2003, selv om det isolert sett var argumenter for det. Departementet peker på at samtlige helseforetak i sine årsregnskaper har fått godkjent inntektsføringen av investeringsmidler til psykiatrien i 2002.

Riksrevisjonen viser til at helseforetakene skal følge regnskapsloven, inkludert standarder for god regnskapsskikk, jf. § 43 i helseforetaksloven. Dette innebærer at foretakene også må følge standarden for offentlige tilskudd dersom det er knyttet betingelser til et investeringstilskudd. I brev av 29. august 2003 opplyser departementet at helseforetakene er forpliktet til å gjennomføre de prosjekter som er pålagt gjennom departementets eierstyring, inkludert å foreta investeringer innen psykiatrien. Etter Riksrevisjonens vurdering kan det derfor stilles spørsmål ved hvorfor helseforetakene har inntektsført disse investeringstilskuddene i sin helhet i årsregnskapene for 2002. Konsekvensen av en slik inntektsføring er at foretakenes driftsresultat vil være avhengig av hvor mye som gis i tilskudd fra staten til pålagte investeringer. Forholdet vil bli tatt opp med revisor i det enkelte foretak, og saken er fortsatt til behandling i Riksrevisjonen.

Synliggjøring av kapitalkostnadene i de regionale helseforetakene

Det er fastsatt i helseforetaksloven § 43 at helseforetakene skal følge regnskapsprinsippene i regnskapsloven. I den forbindelse ble betydningen av at foretakene fikk et bevisst forhold til bruken av kapital fremhevet i Ot.prp. nr. 66 (2000–2001). Ressursbruken knyttet til kapital kommer fram når anleggsmidlene blir aktivert og kostnadsberegnet ved årlige avskrivninger.

Helsedepartementet har i brev av 27. februar 2003 til de regionale helseforetakene meddelt disse at de skal benytte en foreløpig kostpris for anleggsmidler i årsregnskapet for 2002. I brevet presiserer departementet også at disse verdiene ikke skal legges føringer på fastsettelsen av endelige verdier i 2003.

Riksrevisjonen har i brev av 2. juli 2003 til Helsedepartementet understreket at manglende oversikt over kapitalgrunnlaget, og dermed framtidige årlige avskrivninger, kan skape problemer for foretakenes planlegging av framtidig drift. Riksrevisjonen viser til at denne bekymringen også er kommet til uttrykk fra foretakenes side og fra Stortinget, jf. Budsjettinnst. S. nr. 11 (2002–2003).

Departementet opplyser i sitt svarbrev av 29. august 2003 at det har vært helt nødvendig og vel anvendt tid å foreta en såpass grundig gjennomgang av realkapitalen i helseforetakene. Departementet viser til at inntektene i 2002 har ligget fast, og at det heller ikke kan se at dette har skapt vesentlige problemer for helseforetakene i deres planlegging. Videre peker departementet på at det i arbeidet med den endelige verdisettingen har vært i nær kontakt med de regionale helseforetakene.

Riksrevisjonen vil framheve at anleggsmidlene ble taksert allerede høsten 2001. Riksrevisjonen konstaterer likevel at det har tatt tid å få fastsatt verdien av anleggsmidlene som staten overtok fra fylkeskommunene 1. januar 2002. Departementets forslag til prinsipper for fastsettelse av åpningsbalanse er nå lagt fram for Stortinget i St.prp. nr. 1 (2003–2004).

Riksrevisjonen vil peke på at departementet tidligere har lagt til grunn at de regionale helseforetakene skal komme i driftsmessig balanse i 2004, jf. St.prp. nr. 65 (2002–2003). Så lenge det har vært uklart hvor store de årlige avskrivningene blir, vil det etter Riksrevisjonens vurdering kunne være problematisk for styret og ledelsen i helseforetakene å beregne effektiviseringsbehov og iverksette nødvendige tiltak for å nå målet om regnskapsmessig balanse i 2004.

Kodepraksis i Helse Sør RHF

Saken gjelder et prosjekt vedrørende mulige kodeforbedringer i Helse Sør RHF i forbindelse med innrapporteringen av pasientdata for 2002 til Norsk Pasientregister og kodepraksis ved Sørlandet sykehus HF Arendal. I brev av 16. september 2003 til Helsedepartementet reiste Riksrevisjonen en rekke spørsmål om hvordan den administrative ledelsen i Helse Sør RHF hadde håndtert denne saken.

I brev av 30. september 2003 viser Helsedepartementet til at det er gjort meget alvorlige feil i denne saken, og at Helse Sør RHF har sagt seg enig i departementets kritikk og beklaget de feilene som er gjort. Departementet viser til at alvorlighetsgraden i saken er ytterligere understreket ved at helseministeren i eget foretaksmøte ga styret instruks om en plan for oppfølging av kodesaken. Statsråden behandlet saken i foretaksmøte 10. april 2003 og vedtok en tiltaksplan som skulle iverksettes med tilbakerapportering til departementet innen utgangen av juni. I foretaksmøte 18. juni 2003 ble det konstatert at de angitte punktene i instruksjonen var fulgt opp. Foretaksmøtet

forutsatte at det videre oppfølgingsarbeidet blir omtalt i årlig melding som Helse Sør RHF skal legge fram innen 15. februar 2004.

Helse Sør RHF opplyser i redegjørelse av 28. februar 2003 til departementet at administrasjonen i sine interne vurderinger kom fram til at det blant annet av formelle grunner ikke var ønskelig å inngå noen konsernovergripende avtale om et prosjekt. Den administrative ledelsen i Helse Sør RHF meddelte likevel helseforetakene at de sto fritt til å inngå avtale. I brev av 16. september 2003 ba Riksrevisjonen om departementets vurdering av om ikke Helse Sør RHF burde ha frarådet sine datterforetak å inngå en avtale om et prosjekt, siden Helse Sør RHF også fryktet «kreativ koding» ved en ytterligere gjennomgang av kodingen. I sitt svarbrev til Riksrevisjonen har Helsedepartementet ikke kommentert dette forholdet særskilt.

I brev av 16. september 2003 reiste Riksrevisjonen spørsmål ved at det var forslag om at den medisinske kodingen i prosjektet skulle kobles direkte opp mot en godtgjøring som var resultatavhengig, det vil si koblet til den inntektsøkningen Helse Sør RHF ville kunne oppnå som følge av endret kodepraksis. I brev av 30. september 2003 opplyser departementet at det ser meget alvorlig på at Helse Sør RHF ikke klargjorde at en slik resultatavhengig godtgjøringsordning var uakseptabel.

ISF-refusjonen fra staten til de regionale helseforetakene er basert på pasientdata rapportert fra helseforetakene til Norsk Pasientregister. Sykehusene ble meddelt den 5. februar 2003 at de sto fritt til å inngå avtale om et prosjekt, mens den endelige fristen for innrapportering av pasientdata for 2002 til Norsk Pasientregister var 10. februar 2003. I brev av 16. september 2003 ba Riksrevisjonen departementet om en vurdering av om det ut fra dette tidsaspektet hadde vært praktisk mulig å gjennomføre en medisinsk forsvarlig og lovlig prosess med eventuelle kodeforbedringer i datterforetakene. I brev av 30. september 2003 gir departementet uttrykk for at en eventuell prosess for å endre kodingen av hoved- og bidiagnoser, og endre medisinske prosedyrer i tråd med retningslinjer og medisinsk forsvarlighet, vil kunne gjennomføres innenfor relativt korte tidsrammer.

Riksrevisjonen har merket seg at departementet mener at det er gjort meget alvorlige feil i denne saken. Det viser også til at Helse Sør RHF har sagt seg enig i departementets kritikk og beklaget de feilene som er gjort. Riksrevisjonen vil peke på at tilliten til innsatsstyrt finansiering som finansieringssystem, er helt avhengig av at koding av diagnoser foregår korrekt i helseforetakene.

Riksrevisjonen vil peke på at det er viktig at de registrerte diagnosene og prosedyrene i det pasientadministrative systemet er i samsvar med dokumentasjonen i pasientjournalene. En eventuell beslutning om å endre kodene er derfor betinget av at ansvarlig lege godkjenner at dokumentasjonen i pasientjour-

nalen gir grunnlag for det. I lys av dette legger Riksrevisjonen til grunn at det rent praktisk ville ha vært svært vanskelig for helseforetakene å gjennomføre en medisinsk forsvarlig og lovlig prosess med eventuelle kodeforbedringer før fristen den 10. februar 2003.

Helsedepartementet engasjerte ved avtale av 3. mars 2003 Deloitte & Touche til å granske kodepraksisen i Helse Sør RHF. Dette selskapet hadde tidligere inngått en rammeavtale med Helse Sør RHF om konsulenttjenester. I lys av dette ba Riksrevisjonen i brev av 3. juni 2003 om departementets vurdering av om det ble tatt tilstrekkelig hensyn til det allmenne behovet for tillit til revisors uavhengighet og objektivitet som var påkrevd for denne granskningen.

I brev av 1. juli 2003 peker departementet på at det hadde vurdert revisors uavhengighet og objektivitet i forbindelse med gjennomgangen av «kodesaken» i Helse Sør RHF. Etter departementets vurdering kunne de gjennomføre oppdraget med nødvendig integritet og lojalitet selv om de også hadde oppdrag for Helse Sør RHF. Det var videre helt sentralt for departementet at selskapet ikke var revisor for Helse Sør RHF. I tillegg var tid en sentral faktor i denne saken, og departementet kjente til Deloitte & Touche som følge av at selskapet allerede hadde et oppdrag for departementet.

Riksrevisjonen har merket seg departementets vurdering av at Deloitte & Touche ble engasjert til å granske kodepraksisen i Helse Sør RHF. Riksrevisjonen vil understreke at en vurdering av revisors uavhengighet og objektivitet også omfatter det forholdet at revisor framstår som uavhengig overfor omverdenen.

2.5 JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENTET

Riksrevisjonen har ikke merknader eller orienteringer vedrørende statsrådets forvaltning av statens interesser i følgende virksomheter:

- *Norsk Eiendomsinformasjon AS*
- *Industritjeneste AS (53,4 %)*

2.6 KOMMUNAL- OG REGIONAL-DEPARTEMENTET

Riksrevisjonen har ikke merknader eller orienteringer vedrørende statsrådets forvaltning av statens interesser i følgende virksomhet:

- *Kommunalbanken AS (80 %)*

Riksrevisjonen orienterer om enkelte forhold vedrørende statsrådets forvaltning av statens interesser i følgende virksomhet:

- *Den Norske Stats Husbank (Husbanken)*

Til orientering:**Husbandens kontrakt om revisjon**

I Dokument nr. 3:2 (2002–2003) ble det orientert om at Riksrevisjonen i brev av 1. juli 2002 til Kommunal- og regionaldepartementet ba om få opplyst om anbud var brukt vedrørende kontrakt om revisjon av Husbandens regnskaper. I svarbrev av 12. august 2002 opplyste departementet at det vil bli benyttet anbud ved eventuell fornyelse av kontrakten. Riksrevisjonen ba i brev av 27. august 2002 Kommunal- og regionaldepartementet innhente en uttalelse fra Nærings- og handelsdepartementet om hvor lenge en tjenestekontrakt om revisjon kan løpe før ny anbudsrunde må gjennomføres.

I brev av 18. november 2002 til Kommunal- og regionaldepartementet peker Nærings- og handelsdepartementet på at lov og forskrift om offentlige anskaffelser ikke har noen direkte regler som begrenser avtalenes løpetid, og at utgangspunktet er avtalefrihet. Det følger imidlertid av lovens formål at oppdragsgiver skal «(...) bidra til økt verdiskapning i samfunnet ved å sikre mest mulig effektiv ressursbruk ved offentlige anskaffelser basert på forretningsmessighet og likebehandling», jf. lovens § 1. Nærings- og handelsdepartementet mener derfor det kan utledes en generell plikt for oppdragsgiver til å opptre forretningsmessig i sine anskaffelser.

Nærings- og handelsdepartementet uttaler at avtaler med svært lang løpetid eller avtaler som ikke kan sies opp, undergraver virkningen av anskaffelsesregelverket, og bryter med intensjonene om konkurranse. Etter departementets oppfatning vil derfor virkningene av slike avtaler holdt opp mot regelverkets uttrykte formål, tilsi at oppdragsgiver ikke skal inngå kontrakter med en varighet som ikke kan begrunnes forretningsmessig.

Dersom det er inngått en løpende avtale uten avgrenset løpetid, mener Nærings- og handelsdepartementet at det tilsvarende kan utledes en plikt for oppdragsgiver til å terminere avtalen og lyse ut en ny konkurranse, dersom dette framtrer som forretningsmessig riktig. Relevante momenter i vurderingen av når «tiden er inne» til å igangsette en ny anskaffelsesprosess, mener departementet i så fall vil være

- privates praksis for tilsvarende kontrakter
- endringer i oppdragsgivers behov
- endringer i markedssituasjonen
- hvor reell og sterk konkurransen om den opprinnelige kontrakten var
- om avtalen forutsetter særlig kunnskap om virksomheten som det vil ta tid å opparbeide seg
- om oppdragsgiver av andre grunner kan oppnå vesentlig bedre avtalevilkår ved å gå ut i markedet på nytt

Riksrevisjonen har merket seg at det vil bli benyttet anbud ved en eventuell fornyelse av kontrakten. I forslag til ny lov og instruks for Riksrevisjonen, som er til behandling i Stortinget, foreslås det at Riksrevisjonen overtar revisjonen av Husbanden. Dersom forslaget vedtas, vil det ikke bli aktuelt med en eventuell fornyelse av kontrakten. En mulig videre oppfølging av saken avventes derfor til lovforslaget og instruksen er behandlet i Stortinget.

2.7 KULTUR- OG KIRKE-DEPARTEMENTET

Riksrevisjonen har ikke merknader eller orienteringer vedrørende statsrådets forvaltning av statens interesser i følgende virksomheter:

- *Hundreårsmarkeringen-Norge 2005 AS*
- *Nationaltheatret AS*
- *Norsk rikskringkasting AS (NRK)*
- *Carte Blanche AS (70 %)*
- *Den Nationale Scene AS (66,7 %)*
- *Den Norske Opera AS (90 %)*
- *Norsk Filmstudio AS (77,6 %)*
- *Rogaland Teater AS (66,7 %)*
- *Trøndelag Teater AS (66,7 %)*

Riksrevisjonen orienterer om generelle forhold knyttet til statsrådets forvaltning av statens interesser.

Til orientering:**Vedtektene til selskapene hvor Kultur- og kirke-departementet forvalter statens interesser**

Riksrevisjonen har tatt opp enkelte forhold i vedtektene til selskaper hvor Kultur- og kirke-departementet forvalter statens interesser. Dette gjelder virksomheter som ikke har til formål å skaffe aksjeeierne økonomisk utbytte. Aksjeloven § 2-2 fastsetter minstekrav til hva vedtektene for aksjeselskaper skal angi. Dersom selskapet ved sin virksomhet ikke skal ha til formål å skaffe aksjeeierne økonomisk utbytte, skal vedtektene ifølge aksjeloven § 2-2 annet ledd inneholde bestemmelser om anvendelse av overskudd og av formuen ved oppløsning.

Riksrevisjonen ba i brev av 29. april 2003 Kultur- og kirke-departementet om å vurdere vedtektene til åtte av selskapene sett i forhold til bestemmelsen om anvendelse av overskudd og av formuen ved oppløsning. Departementet opplyser i brev av 27. mai 2003 at det vil gå gjennom de aktuelle selskaperes vedtekter og ta de nødvendige skritt for innen utgangen av 2003 å bringe vedtektene i samsvar med aksjelovens bestemmelser.

Riksrevisjonen har i tillegg tatt opp at selskapene Den Nationale Scene AS, Den Norske Opera AS og Hundreårsmarkeringen-Norge 2005 AS ikke oppfyl-

ler kravet om at aksjekapitalen må være på minst 100 000 kroner, jf. aksjeloven § 3-1 første ledd. Det følger av aksjelovens overgangsregler i § 21-2 at fristen for å øke aksjekapitalen til minst dette beløpet er 31. desember 2003. Departementet opplyser i sitt svarbrev at det er tatt skritt for å heve aksjekapitalen i samsvar med kravene og overgangsreglene i aksjeloven.

Sakene er til behandling.

2.8 LANDBRUKSDEPARTEMENTET

Riksrevisjonen har ikke merknader eller orienteringer vedrørende statsrådets forvaltning av statens interesser i følgende virksomheter:

- *Veterinærmedisinsk Oppdragscenter AS (VESO)*
(49 % av aksjene er eid av SIVA)
- *Bioparken AS (54,4 %)*
- *Graminor AS (34,1 %)*
- *Instrumenttjenesten AS (85 %)*

Riksrevisjonen orienterer om enkelte forhold vedrørende statsrådets forvaltning av statens interesser i følgende virksomheter:

- *Staur Gård AS*
- *Statskog SF*

Til orientering:

Forpaktningssavtalen for Staur Gård AS

Landbruksdepartementet og Staur Gård AS har inngått en forpaktningssavtale hvor det er avtalt en forpaktningssavgift på 1 000 kroner per år, jf. forpaktningssavtalen § 5. Dette tilsvarer en pris per dekar på ca. 1 krone per år. I henhold til Retningslinjer for forvaltning av Landbruksdepartementets aksjeinteresser i Staur Gård AS punkt 1 skal selskapets virksomhet baseres på forretningsmessig drift etter vanlige bedriftsøkonomiske interesser. I brev av 13. september 2002 ba Riksrevisjonen blant annet om departementets vurdering av forpaktningssavgiften.

Departementet svarte i brev av 26. september 2002 at festeavgiften ikke er basert på prisnivået i markedet. Det argumenteres med at den lave avgiften må ses i sammenheng med at Staur Gård AS i henhold til forpaktningssavtalen plikter å holde den forpaktede eiendommen med bygninger i minst like god stand som den var i ved tiltredelse av forpaktningen (§ 7 i forpaktningssavtalen), noe som er forventet å innbære store kostnader i forhold til selskapets virksomhet.

I brev av 6. mai 2003 stiller Riksrevisjonen spørsmål ved om ikke den lave forpaktningssavgiften kan ses på som en form for statlig støtte, uten at denne synliggjøres i regnskapet.

Departementet svarer i sitt brev av 21. mai 2003 at den lave forpaktningssavgiften ikke er ment å være en form for statlig støtte, og fastholder sin begrunnelse i brev av 26. september 2002. Videre uttaler departementet at det

«så det som viktig at det løpende behovet for vedlikehold av eiendommen blir ivaretatt og fant ordningen med lav forpaktningssavgift kombinert med selskapets vedlikeholdsansvar som samlet sett hensiktsmessig for staten både praktisk og økonomisk»

Riksrevisjonen tok saken opp på nytt i brev av 26. juni 2003, hvor departementet ble bedt om å vurdere årlig markedspris ved forpaktning av eiendommen med bygninger inklusive vedlikeholdskostnader.

I brev av 10. juli 2003 undertegnet av settestatsråden, opprettholder departementet sitt standpunkt om at det ikke ser på den lave forpaktningssavgiften som statlig støtte. Departementet legger til grunn at avtalen er gjort på forretningsmessig grunnlag. I brevet av 10. juli 2003 står det blant annet:

«Ved inngåelse av avtalen vurderte departementet det slik at det ikke var grunnlag for å pålegge selskapet en høyere forpaktningssavgift sett i forhold til selskapets øvrige rammevilkår/forpliktelser. Det ville etter departementets vurdering heller ikke vært grunnlag for å kreve mer hvis det hadde vært forpaktet bort/leid ut under tilsvarende forutsetninger til andre i markedet med de bindinger som er knyttet til drift og vedlikehold av en stor bygningsmasse. Departementet har derfor ikke sett dette som statlig støtte og har lagt til grunn at forpaktningssavtalen ut fra foranstående er inngått på forretningsmessig grunnlag. Det har da også vist seg at Staur Gård AS hittil har gått med underskudd.»

Departementet foretar nå en bygningsmessig oppgradering når det gjelder kapasitet og standard vedrørende gjestegårdsvirksomheten. Departementet vil etter at dette er gjennomført foreta en ny gjennomgang av selskapets samlede rammevilkår og ta initiativ til revidering av forpaktningssavtalen hvis resultatet av gjennomgangen tilsier dette.»

Riksrevisjonen vil peke på at forretningsmessig drift blant annet innebærer at avtaler inngås på forretningsmessig grunnlag. Etter Riksrevisjonens vurdering bør forpaktningssavgiften gjenspeile en årlig markedspris ved forpaktning av eiendommen med bygninger inklusive vedlikeholdskostnader. Dersom denne markedsprisen overskrider dagens forpaktningssavgift på 1 000 kroner per år, jf. forpaktningssavtalen § 5, er dette å anse som statlig støtte som kunne vært gitt som tilskudd fra departementet. Etter Riksrevisjonens vurdering vil en slik løsning på prinsipielt grunnlag være å foretrekke, for å unngå at det kan stilles spørsmål ved om det gis skjult statlig

støtte til et selskap som skal utøve sin virksomhet på forretningsmessig grunnlag. Riksrevisjonen har merket seg at departementet vil gjennomgå selskaps samlede rammevilkår på nytt. Riksrevisjonen har videre merket seg at dersom resultatet av gjennomgangen skulle tilsi det, vil departementet ta initiativ til en eventuell revisjon av forpaktningens avtalen etter at den bygningsmessige oppgraderingen er gjennomført.

Statskog SF – føring av Grunneierfondet i statsregnskapet

Inntekter av grunn disponeringstiltak i statsallmenninger går inn på et eget fond, Grunneierfondet. Fondet inngår ikke i statsregnskapet/kapitalregnskapet. Fjelloven § 12 definerer hva disse midlene kan nyttes til. Myndighet som er lagt til departementet etter § 12 andre ledd om grunn disponeringstiltak og tredje ledd om bruken av grunneierinntektene, er delegert til Statskog SF, jf. § 2 i forskrift av 1. juli 1995 om delegering etter fjelloven.

Eget regnskap for Grunneierfondet er trykket i årsberetningen for Statskog SF, men Grunneierfondet inngår ikke i Statskog SFs regnskap. Per 31. desember 2002 hadde Grunneierfondet en balanse på 28,1 mill. kroner, mot 39,2 mill. kroner året før. Stortinget har vedtatt at ikke-inntektsgivende grunneieroppgaver i statsallmenningene fra og med 2000 skal dekkes av Grunneierfondet, jf. behandlingen av Budsjett-innst. S. nr. 8 (1999–2000).

Riksrevisjonen orienterte i Dokument nr. 3:2 (2002–2003) om at Grunneierfondet etter Riksrevisjonens oppfatning faller inn under definisjonen for offentlige fond, og at fondet på denne bakgrunn burde inngå i statsregnskapet/kapitalregnskapet.

Landbruksdepartementet var, senest i brev av 5. juni 2002, av den oppfatning at nåværende regnskapsføring er i samsvar med fjellovens bestemmelser, og at fondet derfor ikke skal inngå i statsregnskapet/kapitalregnskapet. Landbruksdepartementet forela saken for Finansdepartementet ved brev av 5. juni 2002.

Finansdepartementet har i brev av 2. oktober 2002 til Landbruksdepartementet i hovedsak sluttet seg til Riksrevisjonens oppfatning:

«Etter Finansdepartementets vurdering, er Grunneierfondet å anse som et offentlig fond klassifisert som et B2 fond. Dette er således et fond som staten disponerer, men som ikke kan regnes som statlig aktiva, men hvor innstående på oppgjørskonto i Norges Bank registreres under 'forpliktelser' under konto-gruppe 81 i statsregnskapet.»

I brev av 20. mai 2003 til Riksrevisjonen skriver Landbruksdepartementet at det etter departementets vurdering vil

«være utfordringer knyttet til å innlemme Grunneierfondet i statens konsernkontoordning på en kostnadseffektiv og kvalitetsmessig tilfredsstillende måte. Departementet vil i nært samarbeid med Finansdepartementet vurdere på hvilken måte en mest hensiktsmessig kan organisere forvaltningen av fondet i tråd med regelverket. Departementet tar sikte på at en slik avklaring vil foreligge i løpet av 2003»

Riksrevisjonen forutsetter at Landbruksdepartementet sørger for at føringen av Grunneierfondet skjer i samsvar med regelverket. Riksrevisjonen vil følge opp saken.

Fri egenkapital i Statskog SF

Riksrevisjonen orienterte i Dokument nr. 3:2 (2000–2001), Dokument nr. 3:2 (2001–2002) og Dokument nr. 3:2 (2002–2003) om egenkapitalandelen i Statskog SF. I fjorårets dokument tok Riksrevisjonen til etterretning Landbruksdepartementets brev av 5. juli 2002 hvor statsråden uttrykker at han *«er enig med Riksrevisjonen i at det kan være rom for å redusere egenkapitalandelen noe, og vil vurdere dette i løpet av høsten 2002»*. Statsråden finner det naturlig å foreta en mer helhetlig vurdering av egenkapitalgraden i Statskog SF etter at det er gjennomført en ny verddivurdering av foretaket. En slik verddivurdering vil bli foretatt i løpet av 2003.

I brev av 24. april 2003 gir statsråden uttrykk for at det for tiden er en rekke forhold omkring Statskog SF som gjør at det ikke vurderes som formålstjenlig verken å ta ut ekstraordinært utbytte, eller å gjennomføre en verddivurdering av foretaket. Statsråden konkluderer med:

«En verddivurdering gjennomført i dagens situasjon vil etter min mening måtte beregnes med så mange alternativer og være beheftet med så mye usikkerhet at den vil være av liten verdi. Jeg vil komme tilbake til Riksrevisjonen med en plan for oppfølging av så vel ekstraordinært utbytte samt gjennomføring av en ny verddivurdering så snart situasjonen omkring Statskog SFs fremtid er mer avklart.»

Riksrevisjonen har merket seg at Landbruksdepartementet vil komme tilbake med en plan, både for oppfølging av ekstraordinært utbytte og for gjennomføring av en ny verddivurdering, så snart situasjonen omkring Statskog SFs framtid er mer avklart.

2.9 MILJØVERNDEPARTEMENTET

Riksrevisjonen har ikke merknader eller orientering vedrørende statsrådets forvaltning av statens interesser i følgende virksomhet:

– Polarmiljøsenderet AS (65,6 %)

2.10 NÆRINGS- OG HANDELS- DEPARTEMENTET

Riksrevisjonen har ikke merknader eller orienteringer vedrørende statsrådets forvaltning av statens interesser i følgende virksomheter:

- *Bjørnøen AS*
- *Electronic Chart Centre AS*
- *GIEK Kredittforsikring AS*
- *Grødegaard AS*
- *Kings Bay AS*
- *Norsk Garantiinstitutt for Skip og Borefartøyer AS*
- *SND Invest AS*
- *Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS*
- *SIVA – Selskapet for industrivekst SF*
- *Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND)*
- *A/S Olivin (51 %)*
- *Cermaq ASA (78,8 %)*
- *Kongsberg Gruppen ASA (50 %)*
- *Nammo AS (45 %)*
- *NOAH AS (75,4 %)*
- *Norsk Hydro ASA (47,8 %)*
- *Raufoss ASA (50,3 %)*
- *Telenor ASA (80,1 %)*

Riksrevisjonen orienterer om enkelte forhold vedrørende statsrådets forvaltning av statens interesser i følgende virksomheter:

- *BaneTele AS*
- *Entra Eiendom AS*
- *Statkraft SF*
- *Moxy Trucks AS (51 % solgt 22. mars 2002)*

Til orientering:

Styresammensetningen i BaneTele AS

Fra BaneTele AS ble stiftet og fram til 20. desember 2002 ble statens interesser i selskapet forvaltet av Jernbaneverket ved Jernbanedirektøren. Tre av de aksjonærvalgte medlemmene i BaneTeles styre som fungerte fram til 28. november 2002, var ansatt i Jernbaneverket, blant andre styreleder og nestleder. I det nye styret som ble valgt på ekstraordinær generalforsamling 28. november 2002 og som fungerte fram til 9. januar 2003, var ett av de aksjonærvalgte styremedlemmene ansatt i Jernbaneverket.

Flere bestemmelser i Statens personalhåndbok omhandler adgangen til å oppnevne statsansatte i styrer. Det følger av punkt 12.15.1 § 3 at embets- eller tjenestemann ansatt i et departement eller i et annet sentraladministrativt organ, som regelmessig behandler saker av vesentlig betydning for selskapet eller bedriften eller for vedkommende bransje, ikke må oppnevnes til styreverv i selskaper eller forret-

ningsdrivende bedrifter knyttet til offentlig eller privat næringsvirksomhet.

I brev av 17. desember 2002 ba Riksrevisjonen om Samferdselsdepartementets vurdering av at tjenestemenn i Jernbaneverket var blitt oppnevnt som styremedlemmer i BaneTele AS, sett i forhold til personalhåndbokens regler.

I departementets svar av 5. februar 2003, med brev fra Jernbaneverket av 6. januar 2003 vedlagt, henvises det til at på grunn av den tette koblingen mellom BaneTeles virksomhet og driften av jernbanenettet, var det viktig at omdanningen av BaneTele ikke hadde negative konsekvenser for driften av jernbanen. Ansvar for forvaltningen av statens interesser i selskapet, som blant annet omfatter å oppnevne selskapets styre, ble derfor plassert hos Jernbanedirektøren. Videre står det at i en overgangsfase har det vært viktig for Jernbaneverket å være direkte representert i selskapets styre, for på denne måten å balansere hensynet til BaneTeles kommersielle virksomhet og hensynet til jernbanedriften. Samferdselsdepartementet opplyser at det vil gjennomgå og evaluere underliggende etaters oppnevning av styrepresentanter i underliggende selskaper.

Riksrevisjonen mener at det rent prinsipielt kan være uheldig at ansatte i et departement eller et annet statlig organ som forvalter statens interesser i et selskap som driver næringsvirksomhet, er direkte representert i selskapets styre. Riksrevisjonen viser til oppdraget fra Stortinget i henhold til vedtak av 17. juni 2003, jf. Innst. S. nr. 249 (2002–2003), som blant annet går ut på å se om organisasjonsmodellen som ble valgt for styringen av BaneTele AS, åpnet for uheldige beslutningsprosesser i BaneTele og i krysningspunktene mellom selskapet og dets eier. Riksrevisjonen tar til etterretning at Samferdselsdepartementet vil gjennomgå underliggende etaters oppnevning av styremedlemmer i underliggende selskaper.

Forutsetningene for opprettelsen av Entra Eiendom AS

Statens Utleiebygg AS ble opprettet i samsvar med Stortingets vedtak av 16. desember 1999, jf. Innst. S. nr. 81 (1999–2000) og St.prp. nr. 84 (1998–1999). Det går fram at selskapets primære formål skal være å dekke statens behov for lokaler i det konkurranseutsatte markedet. Selskapet skal drive sin virksomhet i et åpent marked med samme krav til forretningsmessig drift som andre aktører.

I brev fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet ved statsråden til familie-, kultur- og administrasjonskomiteen, datert 23. november 1999, opplyses det at Stortinget vil bli orientert dersom det skjer vesentlige endringer i premissene som ble lagt til grunn for opprettelsen av selskapet. Det vises til at dette vil være tilfellet dersom selskapets hovedstrategi endres, for eksempel gjennom å legge en mer

ekspansiv policy til grunn. I Innst. S. nr. 81 (1999–2000) forutsetter komiteens flertall at en slik orientering vil bli gitt, slik at Stortinget gis anledning til å drøfte endringene.

Forholdet mellom statlige og private leietakere

Det går fram i brev av 23. november 1999 fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet ved statsråden til familie-, kultur- og administrasjonskomiteen, at leietakere som ikke er statlige, vil være private, kommunale og fylkeskommunale leietakere og så videre. I årsrapporten til Entra Eiendom AS for 2002 går det fram at Entra Eiendom AS definerer sine kunder som private og offentlige leietakere. I styrets årsberetning går det fram at offentlige virksomheter er selskapets primærkunder, og at denne gruppen utgjør 93 % av selskapets leietakere. Videre opplyses det at selskapet har som strategisk målsetting å øke andelen private leietakere. Av mottatt dokumentasjon fra selskapet synes det som om selskapet likestiller offentlige leietakere med statlige.

I brev av 10. juni 2003 til Nærings- og handelsdepartementet ba Riksrevisjonen om departementets tolking av definisjonen «statlig leietaker». Siden Posten Norge AS er leietaker hos Entra Eiendom AS, ble departementet også bedt om å vurdere hvilken kategori et aksjeselskap som er eid av staten, faller inn under. Videre ba Riksrevisjonen departementet vurdere andelen private leietakere.

I departementets svarbrev av 24. juli 2003 går det fram at departementet legger til grunn at andre offentlige leietakere enn staten ikke regnes som statlige leietakere. Departementet uttaler at hvorvidt aksjeselskap eid av staten omfattes av hovedformålet eller ikke, vil bero på en fortolkning av vedtektene og forutsetningen for etableringen av selskapet. Videre vises det til at hovedformålet til selskapet i St.prp. nr. 84 (1998–1999) er knyttet opp til statlig behov for lokaler, og ikke en nærmere definisjon av hvilke typer organer/rettssubjekter dette gjelder. Departementet mener det er naturlig å legge til grunn at aksjeselskap og andre enheter eid av staten, som tidligere har eid eller leid de lokalene hvor de i dag er leietakere, omfattes av definisjonen «statlig leietaker». Riksrevisjonen finner det tvilsomt om fristilte statlige virksomheter kan anses som statlige leietakere. Videre har Riksrevisjonen merket seg at departementet og Entra Eiendom AS synes å ha ulik oppfatning med hensyn til hvem som skal anses for å være statlige leietakere.

Departementet opplyser at andelen private leietakere er økt fra 3 % til 7 % etter at Postgirobygget ble utleid. Det pekes på at selskapets hovedformål om å dekke statens behov for kontorlokaler ikke utelukker en viss andel private leietakere. Det er et rent forretningsmessig spørsmål for selskapet å vurdere om eiendommer som ikke lenger dekker et statlig behov, skal selges eller leies ut til andre enn staten. Videre henviser departementet til at

«Entra har overfor departementet presisert at de forstår rammevilkårene dit hen at andelen private leietakere ikke skal overstige 10 %, og at en økning utover dette etter selskapets syn er betinget av at Stortinget orienteres»

Ved ett tilfelle har selskapet hjulpet en ny privat leietaker med å frigjøre seg fra den gamle kontrakten ved å overta ansvaret for å fremutleie denne. Etter departementets oppfatning er det en kommersiell vurdering hvorvidt Entra finner det hensiktsmessig å bistå sine kunder med dette.

Ifølge Nærings- og handelsdepartementets og Entra Eiendom AS' oppfatning vil en andel av private leietakere på mer enn 10 %, innebære en vesentlig endring i premisene som ble lagt til grunn for opprettelsen av selskapet. Riksrevisjonen viser i den forbindelse til at andelen private leietakere vil være avhengig av hvem som anses å falle innenfor denne kategorien.

Eiendomsutvikling

Det opplyses i St.prp. nr. 84 (1998–1999) at selskapet skal utøve alle funksjoner som er aktuelle for et eiendomsselskap: kjøp og salg av eiendommer, eiendomsutvikling, forvaltning, drift og vedlikehold. Videre går det fram at dersom det ikke foreligger statlige behov etter at en statlig leietaker har fraflyttet en eiendom, vil det være et rent forretningsmessig spørsmål om selskapet ønsker å selge eller leie ut eiendommen til andre. Det vises til at selskapet som en følge av dette skal ha som målsetting å forvalte nåværende eiendomsmasse og således ikke konkurrere om oppføring av nye eiendomsprosjekter for private oppdragsgivere.

I brev fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet ved statsråden til familie-, kultur- og administrasjonskomiteen, datert 23. november 1999, går det fram at selskapet ikke skal ha som formål å engasjere seg i nye eiendomsprosjekter for å tiltrekke seg private leietakere. Når det gjelder statlige leietakere, kan det imidlertid også være aktuelt å tilby utvikling og oppføring av nye eiendomsprosjekter.

Ifølge styrets beretning for 2002 utgjør utviklingseiendom 26 % av den totale eiendomsmassen. I årsrapporten for 2002 opplyses det videre at Entra Eiendom AS er en betydelig byggherre i Norge. Utvikling og bygging er også inntatt i selskapets verdikjede.

Riksrevisjonen ba Nærings- og handelsdepartementet i brev av 10. juni 2003 vurdere Entra Eiendom AS' engasjement vedrørende utvikling og oppføring av eiendommer. I den forbindelse ble det blant annet vist til selskapets vedtekter § 3 om selskapets virksomhet som oppgir at selskapet kan eie, kjøpe, selge, drive og forvalte fast eiendom og annen virksomhet som har sammenheng med dette.

I svarbrev av 24. juli 2003 opplyser departementet at Entras forretningsstrategi er å bli en totalleverandør for sine kunder og kunne i møtekomme leietakers behov for rehabilitering, ombygging og lignende. Det vises til at ifølge årsberetningen for 2002 er det et definert mål at minimum 15 % av selskapets portefølje skal bestå av utviklingsprosjekter. Videre går det fram at for å kunne tilfredsstille eksisterende kunders nåværende og framtidige mål, var det ifølge selskapet nødvendig å tilføre virksomheten utviklingsmuligheter. Foruten å verdiutvikle egne eiendommer har selskapet derfor anskaffet sentrale eiendommer på steder hvor selskapets primærkunder over tid er avhengige av å kunne få et tilbud. Departementet viser til at vedtektene som er utformet med bakgrunn i St.prp. nr. 84 (1998–1999), også må omfatte kjøp for utvikling med sikte på å tilfredsstille statlige kunders forventede framtidige behov.

Samlet vurdering av selskapets hovedstrategi og oppgaver

I tillegg til de ovennevnte forhold viste Riksrevisjonen i brev av 10. juli 2003 til at selskapet i Oslo eier blant annet Munch-kvartalet, Biskop Gunnerus gate 14 og flere eiendommer i Akersgaten og dessuten hadde kjøpt eller sikret seg opsjoner til å kjøpe flere eiendommer i Kristian Augustsgate. Ved utgangen av 2002 forvaltet selskapet ca. 840 000 m² fordelt på ca. 120 eiendommer mot 600 000 m² fordelt på 100 eiendommer ved utgangen av 2000 (styrets årsberetning for henholdsvis 2000 og 2002). På denne bakgrunn ba Riksrevisjonen om departementets totalvurdering av hvorvidt selskapets nåværende hovedstrategi og oppgaver lå innenfor Stortingets forutsetninger for opprettelsen av selskapet, og om informasjonen til Stortinget i den forbindelse var gitt på en slik måte at Stortinget hadde hatt mulighet til å drøfte endringene og utviklingen.

I svarbrev av 24. juli 2003 uttaler Nærings- og handelsdepartementets at dets oppfatning er at Entra Eiendom AS driver en virksomhet med en hovedstrategi som ligger innenfor Stortingets forutsetninger for opprettelsen av selskapet. I den forbindelse vises det blant annet til at selskapet må gis tilstrekkelig forretningsmessig handlefrihet og fleksibilitet, slik det er uttrykt i St.prp. nr. 84 (1998–1999).

Departementet viser til at gjennom St.meld. nr. 22 (2001–2002) Et mindre og bedre statlig eierskap, ble Stortinget orientert om utviklingen i Entra Eiendom AS etter etableringen. Videre henvises det til at ved behandlingen av denne meldingen i Stortinget, jf. Innst. S. nr. 264 (2001–2002), sluttet de partiene som representerer et flertall på Stortinget seg til at staten bør vurdere å redusere sin eierandel i selskapet.

Departementet opplyser videre i sitt brev av 24. juli 2003 at

«Nærings- og handelsdepartementet tar sikte på å komme tilbake til Stortinget med en vurdering av mulighetene for å bringe private aksjonærer inn i selskapet. Utformingen av formålsparagrafen slik at den passer for et konkurranseutsatt eiendomsselskap og gjør det attraktivt for et privat aksjemarked, vil være en naturlig del av en slik vurdering. I denne sammenheng eller ved en annen passende anledning vil departementet også kunne orientere Stortinget om selskapets strategiske utvikling, nye prosjekter, fordelingen av leietakere, med videre»

Riksrevisjonen har merket seg at Entra Eiendom AS skal være en aktør i et konkurransebasert marked og derfor må gis rammebetingelser på linje med private aktører. Riksrevisjonen er likevel av den oppfatning at det kan stilles spørsmål ved hvorvidt Entra Eiendom AS' utvikling og strategi ligger innenfor forutsetningene for opprettelsen av selskapet. I den forbindelse vises det til omfanget av og innholdet i selskapets eiendomsportefølje. Riksrevisjonen stiller også spørsmål ved om ikke både Nærings- og handelsdepartementet og Entra Eiendom AS opererer med en videre definisjon av hva som er statlige leietakere enn det som følger av forutsetningene for opprettelsen av selskapet.

Riksrevisjonen har merket seg at det i St.meld. nr. 22 (2001–2002) blant annet opplyses at Entra Eiendom AS per 31. desember 2001 forvaltet ca. 600 000 m². Som vist til ovenfor forvaltet selskapet ca. 840 000 m² ved utgangen av 2002, og har over tid blitt ett av de største eiendomsselskapene i Norge. Riksrevisjonen har merket seg at departementet tar sikte på å orientere Stortinget om selskapets strategiske utvikling, nye prosjekter, fordelingen av leietakere med videre.

Statkraft SF – revisors uavhengighet og objektivitet

Statkraft SFs revisor har også utført internrevisjonstjenester for foretaket. Riksrevisjonen ba derfor i brev av 15. august 2003 til Nærings- og handelsdepartementet om departementets vurdering av om det kan reises tvil om hensynet til revisors uavhengighet og objektivitet er tilstrekkelig ivaretatt. Videre ba Riksrevisjonen om departementets syn på om ekstern revisor etter revisorloven fortsatt kan utføre revisjon av Statkrafts årsregnskap. Det går fram av Statkrafts årsrapport for 2002 at foretaket dette året ble fakturert for totalt 9 mill. kroner for tjenester utover ekstern revisjon. Beløpet fordelte seg med 2,7 mill. kroner for internrevisjonstjenester og 6,3 mill. kroner for annen bistand. Det regulære revisjonshonoraret for 2002 var på 920 000 kroner. Etter Riksrevisjonens vurdering er tjenestene utover ekstern revisjon av betydelig omfang og synes å ha preg av å være av permanent karakter.

I Nærings- og handelsdepartementets svarbrev av 2. oktober 2003 vises det til at departementet har innhentet Statkrafts redegjørelse for og kommentarer til de forholdene Riksrevisjonen har tatt opp. Brev fra foretaket av 3. og 22. september 2003 til departementet var lagt ved departementets svarbrev til Riksrevisjonen. Statkraft viser i brev av 3. september 2003 til at det ble foretatt en omlegging av internrevisjonen i løpet av 2002. Foretaket mener å ha foretatt nødvendige tilpasninger for å overholde lovkrav og retningslinjer vedrørende revisors uavhengighet. I foretakets brev av 22. september 2003 vises det til at henvendelsen fra Riksrevisjonen og Nærings- og handelsdepartementet synliggjør at det reises spørsmål ved om revisors uavhengighet er tilstrekkelig ivaretatt. Ut fra en totalvurdering vil Statkrafts administrasjon derfor tilrå at eksterne revisjonsoppdraget legges ut på anbud med effekt fra og med regnskapsåret 2004.

Departementet understreker i brevet av 2. oktober 2003 til Riksrevisjonen at det ikke er kjent med at de forholdene Riksrevisjonen har tatt opp, har hatt faktisk betydning for den revisjonen som har vært utført. Det vises til at på bakgrunn av Riksrevisjonens henvendelse har departementet vurdert det slik at den tidligere strukturen ikke i tilstrekkelig grad sikret hensynet til revisors uavhengighet og tillit. Departementet er på denne bakgrunn enig med Statkrafts administrasjon i at det er hensiktsmessig å legge eksterne revisjonsoppdraget ut på anbud slik at eventuell tvil rundt revisors habilitet avskjæres for fremtiden. Departementet opplyser at det vil følge opp saken med sikte på at valg av ny ekstern revisor kan skje så snart som praktisk mulig.

Riksrevisjonen har merket seg departementets svar og vil følge opp at valg av ny ekstern revisor skjer så snart som praktisk mulig.

Salg av aksjer i Moxy Trucks AS

For regnskapsåret 2002 har Riksrevisjonen kontrollert salget av statens aksjer i Moxy Trucks AS. Den 22. mars 2002 ble 51 % av aksjene solgt til Spilka Invest AS.

Moxy Trucks AS ble stiftet i juni 1991. Fra 1997 og fram til 2000 var selskapet et heleid datterselskap av A/S Olivin. Aksjene i selskapet ble den 22. desember 2000 overført til Nærings- og handelsdepartementet og Fellesforbundet. Staten eide 99,99 % av aksjene i selskapet 31. desember 2001.

Ifølge § 3 i vedtektene er selskapets formål å drive produksjon, utvikling og salg av anleggsmaskiner av type ADT (articulated dump trucks/rammestyrte dumper-trucks) og alt som står i forbindelse med dette.

I Stortingets vedtak av 5. april 2001, jf. Innst. S. nr. 192 (2000–2001) og St.prp. nr. 46 (2000–2001) Moxy Trucks AS – egenkapitaltilførsel, ble det bevilget 50 mill. kroner i ny aksjekapital til Moxy

Trucks AS. Videre fikk Nærings- og handelsdepartementet fullmakt til å stille garanti for en driftskreditt på 30 mill. kroner til Moxy Trucks AS. Departementet fikk også en fullmakt til å selge statens aksjer i Moxy Trucks AS.

Våren 2001 ble det inngått en opsjonsavtale mellom Nærings- og handelsdepartementet og Spilka Invest AS om kjøp av statens aksjer i selskapet for 50 mill. kroner. Samtidig mottok Moxy et lån fra Spilka på 12 mill. kroner med tre års løpetid. Innen 1. mars 2002 måtte opsjonen erklæres for minst 51 % av aksjene og innen 31. desember 2002 for resten.

Nærings- og handelsdepartementet ga Spilka Invest AS en utsettelse av fristen for å erklære opsjonen til 22. mars 2002. Den 22. mars 2002 ga Spilka melding om at de ville utøve opsjonen på kjøp av 51 % av statens aksjer i Moxy Trucks. Statens eierandel ble dermed redusert til 48,99 %. Salgssummen utgjorde 25,5 mill. kroner.

Spilka Invest AS valgte ikke å kjøpe de resterende aksjene i Moxy Trucks AS. Den 11. februar 2003 gikk Moxy Trucks AS konkurs.

Avtale med tilrettelegger/rådgiver

I brev av 23. mai 2003 ba Riksrevisjonen om kopi av avtale mellom Nærings- og handelsdepartementet og Hartmark Consulting AS vedrørende formidling av en eventuell investor i Moxy Trucks AS. Departementet opplyser i brev av 28. juli 2003 at det ikke ble inngått særskilt skriftlig avtale mellom Hartmark og departementet.

Verdivurdering

I en rapport utarbeidet av Hartmark Consulting AS, lagt fram 10. januar 2001, ble det konkludert med at Moxy Trucks AS under gitte forutsetninger ville gå med overskudd i 2002. Det ble ikke utarbeidet en egen verdivurdering i forkant av avtaleinngåelsen med Spilka Invest AS. Riksrevisjonen ba i brev av 23. mai 2003 om kopi av den dokumentasjonen departementet benyttet som grunnlag for å vurdere selskapets verdi og derved pris på aksjene.

I sitt svarbrev av 28. juli 2003 viser departementet til at selskapet i realiteten var konkurs ved årsskiftet 2000/2001, og at selskapets årsresultater viste underskudd for 2000 og 2001.

Departementet så det i juni 2001 som et økonomisk fullt ut akseptabelt resultat at man inngikk en opsjonsavtale som i det vesentligste ga staten muligheten til å få tilbake den nye aksjekapitalen som staten hadde skutt inn i selskapet. Det opplyses at det var viktig å handle raskt.

Styrelederens rolle og investorens tilbud

En av dem som var med på å utarbeide rapporten om Moxy Trucks AS ved årsskiftet 2000/2001, ble valgt

til ny leder i selskapets styre i februar 2001. Det gikk fram i rapporten at en av forutsetningene for at Moxy Trucks AS skulle kunne etableres som et lønnsomt selskap, var at det ble satt inn adekvate ledelsesressurser. Som midlertidig administrerende direktør vedtok styret å ansette en som var ansatt som bedriftsrådgiver i firmaet hvor styrelederen var partner.

Styrelederen foreslo i mai 2001 at det skulle bringes inn private eiere i selskapet. I den forbindelse anbefalte han at det firmaet hvor han var partner, skulle bistå departementet i prosessen med å finne en investor. Det var også styrets leder som foreslo størrelsen på honoraret ved et eventuelt salg, og det var han som sto for selve formidlingen.

Styreleder hadde også oppdrag for den aktuelle investoren som han anbefalte for departementet. På det tidspunktet den aktuelle investoren meldte sin interesse med hensyn til kjøp av statens aksjer i Moxy Trucks AS, satt administrerende direktør i dette selskapet i styret til Moxy Trucks AS etter blant annet styreleders anbefaling.

Styreleder i Moxy Trucks AS var en av dem som førte samtaler med aktuelle samarbeidspartnere/industrielle eiere i forbindelse med videreføringen av partnersøket som ble satt i gang i 2000 mens Moxy Trucks AS fremdeles var eid av A/S Olivin. Informasjonen om prosessene rundt aktuelle kandidater ble formidlet til styret hvor blant andre, som tidligere nevnt, administrerende direktør i selskapet som var aktuelt som investor, var medlem.

I brev av 23. mai 2003 ba Riksrevisjonen om departementets kommentarer til styreleders engasjement gjennom hele prosessen og den aktuelle investorens tilbud, sett i lys av de nevnte forholdene.

Departementet svarer i brev av 28. juli 2003 at det sitter tilbake med et positivt inntrykk av styreleders innsats under arbeidet med restruktureringen av Moxy Trucks AS og forsøket på å skaffe bedriften en industriell eiertilknytning. Etter departementets syn var forholdene med sterk bistand fra styrets leder lagt godt til rette for at departementets hovedmål for engasjementet i Moxy Trucks kunne nås. Engasjementet av administrerende direktør og kontakten mellom styreleder og den aktuelle investoren, har etter departementets vurdering sin naturlige bakgrunn.

Riksrevisjonen har merket seg departementet svar. I den forbindelse viser Riksrevisjonen til uttalelse i Innst. S. nr. 123 (2002–2003) i tilknytning til behandlingen av Dokument nr. 3:2 (2002–2003) hvor Riksrevisjonen orienterte om en tilsvarende sak vedrørende styreleders roller ved salg av statens aksjer i Norsk Medisinaldepot ASA:

«Komiteen stiller seg sterkt kritisk til den sammenblanding av roller hvor styreleder også har vært selskapets advokat, som har funnet sted. Komiteen vil presisere at selskapers styremedlemmer eller virksomheter disse er tilknyttet, ikke bør utføre kon-

sulentoppdrag eller andre særskilt honorerte oppdrag for det selskapet de sitter i styret i.»

2.11 OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET

Riksrevisjonen har ikke merknader eller orienteringer vedrørende statsrådets forvaltning av statens interesser i følgende virksomheter:

- Gassco AS
- Enova SF
- Statnett SF
- Statoil ASA (80,8 %)

Riksrevisjonen orienterer om generelle forhold knyttet til statsrådets forvaltning av statens interesser. Riksrevisjonen orienterer også om enkelte forhold vedrørende følgende virksomhet:

- Petoro AS

Til orientering:

Vedtektene til selskapene hvor Olje- og energidepartementet forvalter statens interesser

Riksrevisjonen har tatt opp enkelte forhold i vedtektene til selskaper hvor Olje- og energidepartementet forvalter statens interesser. Dette gjelder Gassco AS og Petoro AS som ikke har til formål å skaffe aksjeeierne økonomisk utbytte. Aksjeloven § 2-2 fastsetter minstekrav til hva vedtektene for aksjeselskaper skal angi. Dersom selskapet ved sin virksomhet ikke skal ha til formål å skaffe aksjeeierne økonomisk utbytte, skal vedtektene ifølge aksjeloven § 2-2 annet ledd inneholde bestemmelser om anvendelse av overskudd og av formuen ved oppløsning.

Riksrevisjonen ba i brev av 6. mai 2003 Olje- og energidepartementet om å vurdere vedtektene til Gassco AS og Petoro AS sett i forhold til bestemmelsen om anvendelse av overskudd og av formuen ved oppløsning. I svarbrev av 27. mai 2003 opplyser departementet at det antar at bestemmelsen kommer til anvendelse for de to selskapene, og at det tar sikte på å bringe selskapenes vedtekter i overensstemmelse med bestemmelsen ved førstkommande generalforsamlinger i selskapene. Vedtektene til Petoro AS ble endret i tråd med dette på selskapets ordinære generalforsamling 18. juni 2003. Vedtektene til Gassco AS er foreløpig ikke endret.

Forholdet til regelverket for offentlige anskaffelser i Petoro AS

I Riksrevisjonens brev av 7. juli 2003 til Olje- og energidepartementet ble det stilt spørsmål om departementet har vurdert om Petoro AS omfattes av regelverket for offentlige anskaffelser. Videre ble det bedt om å få opplyst om det er tatt stilling til om sel-

skapet omfattes av både anskaffelsesforskriften og forsyningsforskriften.

Driften av Petoro AS er basert på årlige tilskuddsbevilgninger over statsbudsjettets kapittel 2443. I henhold til punkt 3.1 i tildelingsbrevet for 2002 inkluderer midlene blant annet «*utgifter til egen organisasjon og i tillegg eksterne tjenester i forbindelse med forretningsføreravtaler, rådgivere og kjøp av spisskompetanse etc.*».

I Olje- og energidepartementets svarbrev av 23. juli 2003 ble Riksrevisjonen orientert om at departementet hadde funnet det nødvendig å legge spørsmålene Riksrevisjonen reiste fram for Nærings- og handelsdepartementet.

Saken er til behandling i Nærings- og handelsdepartementet. Riksrevisjonen vil følge opp forholdet.

2.12 SAMFERDSELSDEPARTEMENTET

Riksrevisjonen har ikke merknader eller orienteringer vedrørende statsrådets forvaltning av statens interesser i følgende virksomheter:

- Avinor AS
- Avinors Parkeringsanlegg AS
- Baneservice Prosjekt AS
- Mesta AS
- Norges Statsbaner AS (NSB)
- Oslo Lufthavn AS
- Svinesundsforbindelsen AS
- Nemco Comlab AS (50 %)

Riksrevisjonen har merknader og orienteringer vedrørende statsrådets forvaltning av statens interesser i følgende virksomheter:

- Posten Norge AS
- Nordic Aviation Resources AS (NAR) (80 % solgt 1. april 2002)

Riksrevisjonens merknad til statsrådets forvaltning:

Praktisering av regelverket for offentlige anskaffelser i Posten Norge AS

Riksrevisjonen har i brev av 22. august 2003 til Samferdselsdepartementet stilt spørsmål ved Posten Norge AS' praktisering av regelverket for offentlige anskaffelser.

Offentlige anskaffelser er regulert i lov om offentlige anskaffelser av 16. juli 1999 nr. 69. Med hjemmel i lovens § 11 er det blant annet gitt en forskrift til utfylling og gjennomføring av loven: Forskrift om offentlige anskaffelser av 15. juni 2001 nr. 616 (anskaffelsesforskriften). Forskriften erstatter det tidligere Regelverk for statens anskaffelsesvirksomhet (REFSA). Nærings- og handelsdepartementet avgjør i tvilstilfeller hvorvidt et organ omfattes

av regelverket, jf. anskaffelsesforskriften § 1-2 sjette ledd.

Nærings- og handelsdepartementet har kommet til at Posten Norge AS omfattes av regelverket for offentlige anskaffelser.

I Riksrevisjonens brev av 22. august 2003 til Samferdselsdepartementet ba Riksrevisjonen om departementets uttalelse til følgende:

Anskaffelser fra eksterne leverandører

Riksrevisjonens kontroll har avdekket at det ikke foreligger anbudsprotokoller for flere eksterne anskaffelser. Videre har kontrollen avdekket at det i de tilfellene der det foreligger anbudsprotokoller, er kravene til protokollføring i § 14 i REFSA og § 8-1 i anskaffelsesforskriften ikke ivare tatt fullt ut.

I brev av 22. oktober 2003 til Riksrevisjonen, undertegnet av statsråden, svarer Samferdselsdepartementet:

«Når det gjelder manglende/noe ufullstendige anskaffelsesprotokoller, registrerer departementet at Posten har innskjerpet rutineene både for oppbevaring av og utforming av slike protokoller.»

Anskaffelser fra selskaper i Posten-konsernet

Riksrevisjonens kontroll har avdekket at Posten Norge AS i flere tilfeller ikke har fulgt regelverket for offentlige anskaffelser ved kjøp fra selskaper i konsernet. Det går fram av mottatt dokumentasjon at IKT-anskaffelser fra ErgoGroup-selskapene ikke er valgt på bakgrunn av anbudskonkurranser. Som begrunnelse vises det til at dette i en overgangsperiode er nødvendig for å kunne gjennomføre interne omorganisering- og effektiviseringsprosesser på en hensiktsmessig og strukturert måte.

Samferdselsdepartementet svarer i brev av 22. oktober 2003 til Riksrevisjonen at saken har vært forelagt Posten Norge AS for kommentarer. Kopi av selskapets brev av 8. september 2003 til Samferdselsdepartementet var lagt ved departementets svarbrev. Det går fram av Posten Norge AS' redegjørelse til Samferdselsdepartementet at Posten Norge overdro eierskapet til IT-systemer og IT-infrastruktur til ErgoGroup AS med virkning fra 1. januar 2002. Samtidig med overdragelsen skulle det inngås en overordnet avtale om tilbakekjøp av tjenester. I svarbrevet viser departementet til at selskapet i lengre tid har vært inne i en omfattende omstillingsprosess som følge av kraftige endringer i konkurransesituasjonen og utvikling av nye tjenester.

Departementet skriver:

«I denne prosessen har Posten valgt å skille ut hjelpetjenester i egne selskaper, bl.a. lagt til ErgoGroup AS. I en overgangsperiode er det lagt opp til å kjøpe tjenester fra ErgoGroup på markedsmessige vilkår. Hovedavtalen som regulerer hovedprinsippe-

ne og hovedvilkårene ved tilbakekjøp av tjenester, gjelder fram til 31. desember 2004 med opsjon på inntil ett års forlengelse av avtalen. Det er Postens klare intensjon ikke å benytte seg av denne opsjonen. De fleste av de inngåtte IKT-tjenesteavtalene med ulike selskaper i ErgoGroup, varer som hovedregel i 3 år fra de er inngått. Dette innebærer at de fleste av tjenestene vil være satt ut på anbud innen utgangen av 2005.»

Avslutningsvis skriver departementet:

«Posten må til enhver tid påse at selskapets praksis ved kjøp er i samsvar med regelverket for offentlige anskaffelser. Departementet mener at eventuelle overgangsperioder i forbindelse med at tjenester/støtte-funksjoner blir lagt til underliggende selskaper til kjøp av disse konkurranseutsettes, bør være korte.»

Riksrevisjonen uttaler:

Riksrevisjonen konstaterer at flere anskaffelser fra eksterne leverandører ikke har vært i samsvar med kravene til protokollføring i § 14 i REFSA og § 8-1 i anskaffelsesforskriften, siden anbudsprotokoller har manglet eller vært noe ufullstendige. Riksrevisjonen merker seg departementets svar om at selskapet har innskjerpet rutinene både for oppbevaring av og utforming av slike protokoller.

Etter Riksrevisjonens vurdering kan unnlattelse av å konkurranseutsette anskaffelser fra utskilte egne eide selskaper i en overgangsperiode, ikke begrunnes med at anskaffelsene må sees i sammenheng med gjennomføringen av interne omorganiserings- og effektiviseringsprosesser. Utskillelse av IKT-tjenester i selvstendige rettssubjekter har den konsekvens at Posten Norge AS må følge regelverket for offentlige anskaffelser også ved kjøp av disse tjenestene. Etter Riksrevisjonens syn gir ikke regelverket for offentlige anskaffelser adgang til oppsettende virkning. På denne bakgrunn legger Riksrevisjonen til grunn at praksisen til Posten Norge AS ved anskaffelser fra selskaper i konsernet ikke er i samsvar med regelverket for offentlige anskaffelser.

Til orientering:

Utbytte fra Posten Norge AS

Stortinget har i statsbudsjettet for 2003 bevilget utbytte fra Posten Norge AS for 2002 over kapittel 5618 post 80 på 54 mill. kroner, jf. Budsjett-innst. S. nr. 1 (2002–2003) og St.prp. nr. 1 (2002–2003). Bevilgningen foreslås opprettholdt i St.prp. nr. 67 (2002–2003).

Regnskapet for Posten Norge AS for 2002 viser et underskudd på 43 mill. kroner. På generalforsamlingen i Posten Norge AS den 24. juni 2003 bekreftet

revisor, på forespørsel fra generalforsamlingen, at selskapet per 31. desember 2002 ikke hadde fri egenkapital, og at det således ikke var rettslig grunnlag for å utdele utbytte for 2002. På bakgrunn av egenkapitalsituasjonen, og i tråd med aksjeloven, vedtok generalforsamlingen at det ikke skulle utbetales utbytte fra selskapet for 2002.

I statsrådets beretning datert 26. juni 2003 blir Riksrevisjonen orientert om følgende:

«Under behandlingen av St.prp. nr. 67 (2002–2003) ble det i brev fra Stortingets Samferdselskomite datert 5. juni d.å. stilt spørsmål om konsekvensene av underskuddet på 43 mill. kroner for det bevilgede utbytte fra Posten for 2002. Samferdselsdepartementet har i sitt svarbrev datert 6. juni d.å. uttalt at departementet vil gjøre en nærmere vurdering av aksjelovens bestemmelser om hva som kan deles ut som utbytte, og vil om nødvendig komme tilbake til Stortinget. Jeg vil komme tilbake til Riksrevisjonen med informasjon om Regjeringens videre håndtering av utbyttespørsmålet når saken er endelig avklart.»

Riksrevisjonen avventer informasjon fra Samferdselsdepartementet vedrørende håndteringen av utbyttespørsmålet og vil følge saken i den videre kontrollen.

Salget av Nordic Aviation Resources AS (NAR) med videre

I brev av 27. juni 2003 stilte Riksrevisjonen en rekke spørsmål til Samferdselsdepartementet i forbindelse med salget av aksjer i NAR. Det ble stilt spørsmål ved informasjonen som ble gitt til Stortinget, ved fullmaktsforholdene vedrørende salget av aksjer i NAR, ved salget av aktiva fra NAR (flyskolen) og ved eierforholdet til et trenings- og kompetansesenter som var en enhet i selskapet. Videre ble det stilt spørsmål ved kostnadene knyttet til salgene og ved forhold omkring økonomiske midler fra Utenriksdepartementet som ble forvaltet av NAR.

Departementet svarer Riksrevisjonen i brev av 27. august 2003 hvor det også er lagt ved et brev og et notat fra Avinor AS av henholdsvis 14. august og 13. august 2003 til Samferdselsdepartementet. Riksrevisjonen har også innhentet diverse korrespondanse mellom partene i saken, som omhandler de spørsmålene Riksrevisjonen stilte i brevet av 27. juni 2003.

NARs formål er å yte varer og tjenester innen luftfartssektoren i inn- og utland, inklusive skole og flyvirksomhet. Fram til 1. april 2002 besto NAR av fire enheter: driftsenhet for Luftfartsverkets kontrollfly, konsulentvirksomhet, flyskolevirksomhet og et trenings- og kompetansesenter (TS). Samferdselsdepartementet ved Luftfartsverket eide samtlige aksjer i NAR. Med virkning fra 1. april 2002 ble 80 % av statens aksjer i NAR solgt. Den 1. april

2002 ble også flyskolen solgt, men til en annen kjøper enn den som kjøpte aksjene i NAR. Salget av flyskolen ble gjennomført som et salg av aktiva fra NAR. Kjøperen av flyskolen fikk samtidig en opsjon på å kjøpe enheten TS innen 120 dager fra 1. april 2002. På dette tidspunktet eide Luftfartsverket kun 20 % av aksjene i NAR. Opsjonen ble ikke utøvet, og TS ble værende i NAR.

Luftfartsverket er fra 1. januar 2003 omdannet til aksjeselskapet Avinor AS. Per 31. desember 2002 var NARs egenkapital tapt, og på ordinær generalforsamling den 7. april 2003 ble det besluttet å oppløse selskapet. Som et ledd i avviklingen av NAR, inngikk Avinor i januar 2003 en avtale om å kjøpe enheten TS fra NAR. Nordian AS, et heleid datterselskap til Avinor, er per i dag driftsselskap for TS.

Stortingets beslutningsgrunnlag

I forbindelse med at Samferdselsdepartementet ikke hadde innvendinger mot salget av enheten TS under Luftfartsverket, orienterte departementet i St.prp. nr. 60 (2001–2002) blant annet om disponeringen av Statens trafikkflygerskoles eiendeler og om forhold vedrørende TS under Luftfartsverket. Ifølge orienteringen ble trafikkflygerskolen i henhold til Stortingets vedtak av 6. juni 1991 lagt ned, og eiendelene ble vederlagsfritt overført til Forsvarsdepartementet. Det ble orientert om at det ble inngått en avtale mellom Forsvarsdepartementet og Samferdselsdepartementet som innebar at undervisningsmaterieell og utstyr som kunne være aktuelt for et trenings- og kompetansesenter, ble overført fra skolen til Luftfartsverket.

Videre ble det vist til at Stortinget i Innst. S. nr. 120 (1993–1994) sluttet seg til forslaget i St.prp. nr. 29 (1993–1994) om å etablere et mindre kompetansesenter i regi av Luftfartsverket, og at Stortinget i sin innstilling la til grunn at en skulle arbeide videre med spørsmålet om å etablere kompetansesenteret som en virksomhet på høyere nivå. Samtidig skulle ulike former for tilknytning til høyskolesystemet vurderes. Det ble også forutsatt at kompetansesenteret skulle finansieres ved direkte brukerbetaling. Enheten TS har siden 1997 vært en del av NAR.

Under henvisning til at det hadde vært dårlig økonomi ved TS, opplyste Samferdselsdepartementet at det ikke hadde innvendinger til at Luftfartsverket ville selge TS. Samferdselsdepartementet opplyste videre at spørsmål om dette hadde vært lagt fram for Forsvarsdepartementet som ikke hadde merknader til salget, jf. St.prp. nr. 60 (2001–2002).

Under behandlingen av St.prp. nr. 60 (2001–2002) ba samferdselskomiteen Samferdselsdepartementet om en nærmere begrunnelse for salget av TS. I departementets svar til komiteen av 5. juni 2002 gikk det fram at Luftfartsverkets styre sommeren 2001 vedtok å selge aksjene i NAR, fordi forretningsområdet til NAR ikke passet inn i den strategi-

en Luftfartsverket la opp til i forbindelse med overgangen fra å være en forvaltningsvirksomhet til å bli mer forretningsorientert. Det ble samtidig informert om at NAR hadde solgt flyskolen, og at NAR i den forbindelse måtte gå med på å gi en tidsavgrenset opsjon på salg av TS med frist på 120 dager fra 1. april 2002. Det ble vist til at Luftfartsverket hadde uttalt at det var usikkert om kjøperen av flyskolen ville gjøre bruk av retten til å kjøpe TS. Videre ble det informert om at Luftfartsverket hadde solgt 80 % av aksjene i NAR til et nyopprettet privateid holdingselskap. Det ble vist til at dersom kjøperen av flyskolen ikke utøvet retten til å kjøpe TS, ville TS inntil videre fortsatt være en del av virksomheten i NAR.

I Innst. S. nr. 227 (2001–2002) av 6. juni 2002 heter det blant annet:

«Komiteen sitt fleirtal, medlemene frå Arbeidarpartiet, Framstegspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, meiner at denne saka er dårleg utgreidd overfor Stortinget, og ser på det framlagde som rein informasjon og ikkje som forslag til å støtta dei foreslåtte endringane.

Fleirtalet har merka seg at Luftfartsverket har selt trenings- og kompetansesenteret, og føreset at vedtak om dette er gjort innafør vedtekne fullmakter, då sak om dette ikkje er lagt fram for Stortinget.

Fleirtalet er opptekne av at staten også framover tek ansvar for kompetanseutvikling på dette området, og ikkje overlet dette til private åleine. Fleirtalet ser positivt på samarbeidet mellom Samferdselsdepartementet og Utdannings- og forskningsdepartementet om kompetanseheving og offentlig godkjenning av trafikkflygarutdanning.»

Den 12. juni 2002 fikk samferdselsministeren oversendt følgende spørsmål til skriftlig besvarelse fra Stortingets presidentskap:

«I forbindelse med nedleggelse av statens trafikkflygerskole i 1991, vedtok Stortinget at eiendelene til skolen skulle overføres uten vederlag til Forsvarsdepartementet. Utstyr og undervisningsmaterieell avtalte forsvar- og samferdselsdepartementet skulle overføres til Luftfartsverket.

Luftfartsverket har i ettertid solgt kompetansesenteret. Hvilke fullmakter hadde Luftfartsverket til å selge kompetansesenteret?»

I samferdselsministerens svar av 18. juni 2002 til Stortingets presidentskap, hvor det blant annet gikk fram at NAR allerede hadde solgt flyskolen, ble det vist til at Samferdselsdepartementet i orienteringen til Stortinget i St.prp. nr. 60 (2001–2002) hadde uttalt at departementet ikke hadde innvendinger til at Luftfartsverket solgte TS. Videre ble det uttalt i svarbrevet:

«Trenings- og kompetansesenteret er fremdeles ikke solgt.

På bakgrunn av merknadene fra flertallet i komiteen i Innst. S. nr. 227 (2001–2002) vil jeg ikke samtykke til salg av trenings- og kompetansesenteret på nåværende tidspunkt. Jeg vil komme tilbake til Stortinget med dette i forbindelse med oppfølging av spørsmålet om luftfartsutdanningens eventuelle tilknytning til høgskolesystemet.»

I brev av 27. juni 2003 til Samferdselsdepartementet stilte Riksrevisjonen spørsmål ved den informasjonen som ble gitt til Stortinget vedrørende salgene av aksjer i NAR og aktiva fra NAR herunder konsekvensene dette fikk for eierskapet av TS. Samferdselsdepartementet sier i svarbrev av 27. august 2003 til Riksrevisjonen at når statsråden i brevet til Stortingets presidentskap av 18. juni 2002 opplyste at TS fremdeles ikke var solgt, må denne opplysningen forstås gitt i tilknytning til et eventuelt salg av TS i henhold til opsjonen.

I denne sammenhengen gjør Riksrevisjonen oppmerksom på at Samferdselsdepartementet i et brev av 20. juni 2002 til Luftfartsverket uttalte at på bakgrunn av flertallsmerknadene i Innst. S. nr. 227 (2001–2002) var departementet «kommet til at salg av Trenings- og kompetansesenteret ikke kan gjennomføres på det nåværende tidspunkt». Videre fulgte det at «i samsvar med ovennevnte ber departementet om at salg av Trenings- og kompetansesenteret utsettes».

Luftfartsverket svarte departementet i brev av 4. juli 2002. Det ble opplyst at det var NAR og ikke Luftfartsverket som disponerte eiendelene i TS, og at Luftfartsverkets eierandel på 20 % i NAR innebar at eiendelene ikke lenger var fullt ut eid av staten. Videre opplyste Luftfartsverket, med henvisning til en orientering som det hadde gitt i et brev av 14. juni 2002 til departementet, at forutsetningen for at opsjonen på kjøp av TS kunne gjøres gjeldende, var at Samferdselsdepartementet ga tillatelse til dette salget. Luftfartsverket uttalte videre i brevet av 4. juli 2002 at det som deleier i NAR ville sørge for at salget av TS ikke ble gjennomført i henhold til opsjonen. Luftfartsverket understreket imidlertid at dette ikke ville innebære at TS kom i Luftfartsverkets eie, og ba samtidig departementet bekrefte at dette heller ikke hadde inngått som en forutsetning i departementets brev av 20. juni 2002. Med hensyn til en slik bekreftelse uttalte departementet i et nytt brev til Luftfartsverket av 2. august 2002, at formålet med departementets brev av 20. juni 2002 hadde vært å sikre at Luftfartsverket som deleier i NAR skulle se til at det ikke skjedde noe salg av TS før departementet hadde avsluttet oppfølgingen av St.prp. nr. 29 (1993–1994) og Innst. S. nr. 120 (1993–1994).

Riksrevisjonen legger derfor til grunn at da samferdselsministeren svarte Stortingets presidentskap, 18. juni 2002, var TS utenfor Luftfartsverkets eier-

kontroll ettersom 80 % av aksjene i NAR var solgt med virkning fra 1. april 2002. Dessuten hadde kjøperen av flyskolen en opsjon på å kjøpe TS fra NAR innen et tidsrom på 120 dager fra 1. april 2002. På bakgrunn av flertallsmerknadene i Innst. S. nr. 227 (2001–2002), ordlyden i svaret til Stortingets presidentskap og den korrespondansen som fant sted mellom Samferdselsdepartementet og Luftfartsverket etter 18. juni 2002, kan det etter Riksrevisjonens vurdering stilles spørsmål ved om statsrådets svarbrev av 18. juni 2002 i tilstrekkelig grad bidro til å gi Stortinget korrekt forståelse av de reelle eierforholdene vedrørende TS.

Riksrevisjonen har merket seg at departementet kom tilbake til Stortinget med ny informasjon 15. mai 2003 da St.prp. nr. 67 (2002–2003) ble lagt fram. Informasjonen ble gitt i forbindelse med at Avinor på nytt sikret det statlige eierskapet til TS, da Avinor i januar 2003 inngikk avtale om å kjøpe TS tilbake fra NAR, jf. St.prp. nr. 67 (2002–2003) og Innst. S. nr. 272 (2002–2003).

Fullmakt til salg av aksjer i NAR

Riksrevisjonen har i brev av 27. juni 2003 til Samferdselsdepartementet stilt spørsmål om hvilken fullmakt departementet ved Luftfartsverket hadde til å selge aksjer i NAR våren 2002. Departementet svarer i brev av 27. august 2003:

«Fram til og med 1998 ble det i de årlige budsjettproposisjonene gitt fullmakt til Luftfartsverket til å erverve og tegne aksjer inntil 10 mill. kroner det enkelte år. Fullmakt for salg av aksjer ble ikke gitt fra og med 1999. Fullmakten til å erverve aksjer var imidlertid uendret. Vi vil anta at fullmakten til å selge aksjer har falt ut ved en feil. Departementet vil vise til at når en etat har fullmakt til å erverve aksjer bør etaten også kunne foreta tilsvarende salg av aksjer.»

Riksrevisjonen viser til flertallsmerknadene i Innst. S. nr. 227 (2001–2002) og de virkningene salget av aksjene i NAR hadde for det statlige eierforholdet til TS og tilbakekjøpet av TS. Etter Riksrevisjonens vurdering kan det stilles spørsmål ved om Samferdselsdepartementet ved Luftfartsverket hadde fullmakt til salg av aksjer i NAR.

Fullmakt til salg av aktiva fra NAR (salg av flyskolen)

Riksrevisjonen har i brev av 27. juni 2003 til Samferdselsdepartementet stilt spørsmål om hvilken fullmakt departementet ved Luftfartsverket hadde til å selge flyskolen. Samferdselsdepartementet svarer i brev av 27. august 2003 at Luftfartsverket som eier måtte kunne selge aktiva i selskapet dersom dette ble ansett som nødvendig i forhold til driften av selskapet.

Riksrevisjonen tar departementets svar til etterretning.

Fullmakt til salg av trenings- og kompetansesenteret (TS)

Riksrevisjonen har i brev av 27. juni 2003 til Samferdselsdepartementet også stilt spørsmål ved hvorfor det ved salget av flyskolen samtidig ble gitt en opsjon på kjøp av TS. Samferdselsdepartementet svarte Riksrevisjonen i brev av 27. august 2003. Som vedlegg til brevet fulgte Avinors notat av 13. august 2003 til Samferdselsdepartementet, der det opplyses at opsjonen ble gitt fordi kjøperen av flyskolen også var interessert i å kjøpe TS. Videre går det fram at opsjonen ble gitt fordi begge parter var klar over at en rekke spesielle forhold måtte avklares før et salg av TS kunne finne sted. Opsjonens varighet på 120 dager skulle, ifølge notatet, gi tid til disse avklaringene. I brev av 14. juni og 4. juli 2002 fra Luftfartsverket til Samferdselsdepartementet ble det opplyst at forutsetningen for at opsjonen skulle gjøres gjeldende, var at departementet ga tillatelse til dette salget.

I notatet av 13. august 2003 fra Avinor vises det til at Luftfartsverkets eierkontroll overfor TS i realiteten opphørte på det tidspunktet da 80 % av aksjene i NAR ble solgt (1. april 2002). Videre henvises det til Samferdselsdepartementets brev av 12. april 2002 til Luftfartsverket der brev fra Forsvarsdepartementet av 27. mars 2002 til Samferdselsdepartementet var lagt ved til orientering. I brevet fra Forsvarsdepartementet går det fram at det ikke hadde innsigelser til salg av NAR. Samferdselsdepartementet gjør oppmerksom på, i sitt brev av 12. april 2002, at departementet som en oppfølging av St.prp. nr. 29 (1993–1994) og Innst. S. nr. 120 (1993–1994) ville legge fram en samleproposisjon hvor det orienterte Stortinget om salget av NARs flyskole. Avinor uttrykker i notatet av 13. august 2003 at Luftfartsverket oppfattet Samferdselsdepartementets brev slik at også salg av det utstyret som ble overført fra Statens trafikkflygerskole, og som inngikk i enheten TS i NAR, kunne finne sted. I et brev av 4. juli 2002 til Samferdselsdepartementet uttalte Luftfartsverket at det med hensyn til TS og disponeringen av Statens trafikkflygerskoles eiendeler hadde forholdt seg til at departementet, ut fra den informasjonen som var gitt, ikke hadde innvendinger mot et salg av TS.

Riksrevisjonen har på bakgrunn av de foreliggende opplysningene merket seg at Luftfartsverket mente å ha Samferdselsdepartementets samtykke til salg av aksjer i NAR. Riksrevisjonen har også merket seg at Luftfartsverket oppfattet situasjonen slik at departementet heller ikke hadde innsigelser mot et salg av TS.

Etter Riksrevisjonens vurdering er det tvilsomt om salgsavtalen vedrørende TS kan tolkes slik at den inneholdt et forbehold om at utøvelsen av opsjonen

var betinget av at departementet ga sitt samtykke til et salg av TS. Riksrevisjonen viser for øvrig til at Luftfartsverkets eierkontroll overfor TS i realiteten opphørte på det tidspunktet da 80 % av aksjene i NAR ble solgt (1. april 2002).

Riksrevisjonen viser også til Stortingets behandling av St.prp. nr. 60 (2001–2002), jf. Innst. S. nr. 227 (2001–2002), hvor et flertall i samferdselskomiteen forutsatte at vedtak om salg av TS var fattet innenfor vedtatte fullmakter.

Kostnadmessige konsekvenser

Den 20. mars 2002 ble aksjekapitalen i NAR økt med 2 mill. kroner. Dette skjedde for å sikre selskapet nødvendig likviditet fram til det planlagte salget av 80 % av aksjene i selskapet. Salget skulle gjennomføres med virkning fra 1. april 2002. Selskapets aksjekapital var etter dette 8,45 mill. kroner. I tillegg utbetalte Luftfartsverket i juni 2002 et ansvarlig lån til NAR på 0,6 mill. kroner.

Kjøperen av aksjene i NAR skulle i henhold til kjøpsavtalen betale enten 1,5 mill. kroner eller 2,04 mill. kroner for 80 % av aksjene, avhengig av hvorvidt opsjonen på TS ble utøvet eller ikke. Ifølge Samferdselsdepartementets brev til Riksrevisjonen av 27. august 2003 med vedlegg, mottok aldri Luftfartsverket kjøpesummen fordi kjøperen ønsket å heve kjøpsavtalen da denne hevdet at det forelå vesentlige brudd på forutsetningene som lå til grunn for inngåelsen av avtalen. I Avinors notat til Samferdselsdepartementet av 13. august 2003 går det fram at kjøperen blant annet betraktet det forholdet at et videresalg av TS ikke var aktuelt, som et vesentlig brudd på forutsetningene.

Riksrevisjonen ba i brev av 27. juni 2003 til Samferdselsdepartementet om å få opplysninger om de totale kostnadene for staten knyttet til salget av aksjene i NAR, utviklingen av NAR og opprettelsen av Nordian AS. Nordian AS er som tidligere nevnt et heleid datterselskap av Avinor og driftsselskap for TS. Samferdselsdepartementet oppgir i brev av 27. august 2003 at de samlede kostnadene for staten utgjør ca. 17,6 mill. kroner. Dette omfatter ifølge departementet blant annet tapt aksjekapital i NAR på 8,45 mill. kroner og ansvarlig lån gitt til selskapet på 0,6 mill. kroner. Videre inkluderer de samlede kostnadene et ansvarlig lån gitt til Nordian AS i 2003 på 4 mill. kroner. Departementet uttaler følgende om kostnadene:

«Departementet anser dette som betydelig ressursbruk i forhold til den verdiskapning og tjenesteproduksjon som har funnet sted. Vi finner det imidlertid vanskelig å vurdere mer eksakt det økonomiske resultat av transaksjonene.»

I de samlede kostnadene inngår også et beløp på 4,4 mill. kroner som Avinor har redegjort for i sitt

notat av 13. august 2003. Det vises til at dette beløpet var et vederlag som skulle dekke kjøperen av NARs kostnader i forbindelse med en styrt avvikling av NAR. Beløpet var i samsvar med et framlagt budsjett for likviditetsbehovet ved en avvikling. Avinor uttaler i sitt notat av 13. august 2003 til Samferdselsdepartementet:

«Vederlaget Luftfartsverket har betalt for TS er ikke basert på de reelle verdier i virksomheten, men på de reelle kostnader knyttet til en styrt avvikling av NAR.»

Ved å betale vederlaget på 4,4 mill. kroner fikk Avinor kjøpt tilbake eiendomsretten til TS, jf. St.prp. nr. 67 (2002–2003) og Innst. S. nr. 272 (2002–2003).

Riksrevisjonen har merket seg departementets svar om at de totale kostnadene så langt utgjør ca. 17,6 mill. kroner. Utgiftene er knyttet til de transaksjonene som har funnet sted vedrørende salg og avvikling av NAR og tilbakekjøp og forvaltning av TS. Riksrevisjonen har videre merket seg at departementet anser dette som en betydelig ressursbruk i forhold til den verdiskapning og tjenesteproduksjon som har funnet sted. Riksrevisjonen har også merket seg at TS etter dette nå på nytt er i statlig eie gjennom Avinors heleide datterselskap Nordian AS.

Konkurs eller styrt avvikling av NAR

Høsten 2002 påberopte kjøperen av aksjene i NAR seg brudd på de forutsetningene som lå til grunn for inngåelsen av kjøpsavtalen. Avinor og kjøperen av aksjene i NAR innledet da forhandlinger, og i januar 2003 kom partene fram til en avtale som medførte en styrt avvikling av NAR og at Avinor overtok TS. På forhånd hadde Luftfartsverket i brev av 10. desember 2002 til Samferdselsdepartementet bedt om departementets syn på en del forhold i denne avtalen som da var under forhandling. Blant annet gjaldt dette forhold vedrørende en løsning med hensyn til TS. Luftfartsverkets brev ble ikke besvart skriftlig, noe som er bekreftet i et brev av 10. mars 2003 fra Samferdselsdepartementet til Riksrevisjonen.

I Avinors brev av 14. august 2003 til Samferdselsdepartementet blir det vist til at under forhandlingene ble avvikling av selskapet eller konkurs vurdert som alternative løsninger. Det vises til at konkursoalternativet måtte skrinlegges da NARs juridiske rådgiver helt mot slutten av forhandlingene gjorde Avinor oppmerksom på at NAR forvaltet betydelige midler på vegne av Utenriksdepartementet, og at disse midlene ville kunne komme til å inngå i et konkursbo. Det opplyses også at Avinors eksterne juridiske rådgiver var av samme oppfatning. I Avinors notat av 13. august 2003 til Samferdselsdepartementet går det fram at Luftfartsverket var kjent med samarbeidet mellom NAR og Utenriksdepartemen-

tet, men at Luftfartsverket hadde lagt til grunn at midlene var forvaltet slik at de ville være skjermet fra å inngå i et eventuelt konkursbo.

I tilsagnsbrev av 6. august 2002 fra Utenriksdepartementet til NAR fikk NAR tilsagn om 18 mill. kroner til gjennomføring og 1,5 mill. kroner til styring av et flyplassprosjekt i Serbia. Det ble opplyst i brevet at NAR innen kort tid ville få overført midlene til styringen av prosjektet. Beløpet på 18 mill. kroner ble overført NAR ved brev av 18. september 2002. Riksrevisjonen er ikke kjent med hvorvidt Luftfartsverket på denne tiden informerte Utenriksdepartementet om situasjonen som var i ferd med å oppstå omkring NAR og aksjekjøperen, og om Utenriksdepartementet på noe tidspunkt eventuelt vurderer å holde utbetalingene tilbake. Etter at Luftfartsverket ble kjent med at disse midlene ville kunne komme til å inngå i et konkursbo, valgte Luftfartsverket ut fra en totalvurdering å inngå avtalen av januar 2003 blant annet for å unngå tap av Utenriksdepartementets midler, jf. Avinors notat av 13. august 2003.

Riksrevisjonen har merket seg at Luftfartsverket befant seg i en vanskelig situasjon når det gjaldt Utenriksdepartementets midler. Imidlertid finner Riksrevisjonen det noe overraskende at ikke Luftfartsverket, som var kjent med at NAR forvaltet midler på vegne av Utenriksdepartementet, hadde avklart relevante forhold omkring forvaltningen av midlene på et tidligere tidspunkt.

2.13 SOSIALDEPARTEMENTET

Riksrevisjonen har ikke merknader eller orienteringer vedrørende statsrådets forvaltning av statens interesser i følgende virksomhet:

– *A/S Vinmonopolet*

Ifølge vinmonopolloven § 14 er det Riksrevisjonens oppgave å desidere selskapets regnskap. A/S Vinmonopolets regnskap for 2002 ble godkjent i brev av 20. juni 2003 til Sosialdepartementet.

2.14 UTDANNINGS- OG FORSKNINGSDEPARTEMENTET

Riksrevisjonen har ikke merknader eller orienteringer vedrørende statsrådets forvaltning av statens interesser i følgende virksomheter:

– *Norsk synkrotronforskning AS*
 – *Sem Gjestegård AS*
 – *Slemdalsveien 7 AS*
 – *UNINETT AS*
 – *UNIRAND AS*
 – *Universitetet i Bergen Eiendom AS*
 (*UiB Eiendom AS*)

- Universitetscenteret på Svalbard AS (UNIS)
- Statens lånekasse for utdanning (Lånekassen)
- Akvaforsk AS (86,3 %)
- Christian Michelsen Research AS (50 %)
- Filonova AS (66,7 %)
- Forskningsparken AS (66,6 %)
- Havbruksstasjonen i Tromsø AS (50 %)
- Leiv Eiriksson Nyfotek AS (47,6 %)
- Norsk Kveiteavlstasjon AS (60 %)
- NORUT Gruppen AS (66,7 %)
- Simula Research Laboratory AS (80 %)

Riksrevisjonen orienterer om generelle forhold knyttet til statsrådets forvaltning av statens interesser. Riksrevisjonen orienterer også om enkelte forhold vedrørende følgende virksomheter:

- Studentsamskipnadene
- Bedriftsuniversitetet AS (50 %)

Til orientering:

Vedtektene til selskapene hvor Utdannings- og forskningsdepartementet forvalter statens interesser

Riksrevisjonen har tatt opp enkelte forhold i vedtektene til selskaper hvor Utdannings- og forskningsdepartementet forvalter statens interesser. Dette gjelder særlig virksomheter som ikke har til formål å skaffe aksjeeierne økonomisk utbytte. Aksjeloven § 2-2 fastsetter minstekrav til hva vedtektene for aksjeselskaper skal angi. Dersom selskapet ved sin virksomhet ikke skal ha til formål å skaffe aksjeeierne økonomisk utbytte, skal vedtektene ifølge aksjeloven § 2-2 annet ledd inneholde bestemmelser om anvendelse av overskudd og av formuen ved oppløsning.

Riksrevisjonen ba i brev av 29. april 2003 Utdannings- og forskningsdepartementet om å vurdere vedtektene til flere av selskapene blant annet sett i forhold til bestemmelsen om anvendelse av overskudd og av formuen ved oppløsning. Departementet opplyser i brev av 6. juni 2003 at det har bedt underliggende etater som forvalter statens interesser i selskapene om å vurdere vedtektenes utforming. Endelig svar vil bli gitt når departementet har mottatt tilbakemelding fra etatene.

Riksrevisjonen vil følge opp saken.

Studentsamskipnaden i Finnmark – årsregnskap og årsberetning for regnskapsåret 2002

Studentsamskipnaden i Finnmark (Sis-Finnmarku studenttaiid ovtastus) har ikke avlagt årsregnskap og årsberetning for 2002 innenfor lovens frist. Videre er det ikke samsvar mellom regnskapstall i samskipnadens resultatregnskap og det styret oppgir i årsberetningen.

Ifølge lov om studentsamskipnader § 9 har studentsamskipnadene regnskapsplikt etter regnskaps-

loven. Ifølge regnskapsloven § 3-1 skal årsregnskapet og årsberetningen fastsettes senest seks måneder etter regnskapsårets slutt. Årsregnskap og årsberetning for Sis- Finnmarku studenttaiid ovtastus ble først behandlet i styrets møte 22. september 2003, og er følgelig ikke avgitt innen lovens frist. I selskapets resultatregnskap går det fram at årsresultatet for 2002 var et underskudd på 26 773 kroner, mens det i årsberetningen opplyses at underskuddet for 2002 var på 15 637 kroner.

I brev fra Utdannings- og forskningsdepartementet av 23. september 2003 opplyses det at forholdene vil bli tatt opp med Sis- Finnmarku studenttaiid ovtastus.

Riksrevisjonen har merket seg forholdene og vil følge opp saken.

Bedriftsuniversitetet AS – årsregnskap og årsberetning for regnskapsåret 2002

Bedriftsuniversitetet AS ble stiftet 17. juli 2000. Selskapets formål er på kommersiell basis å tilby behovstilpasset etter- og videreutdanning på høyt nivå for næringsliv og forvaltning.

Bedriftsuniversitetet AS har en aksjekapital på 15 mill. kroner. Da den eksisterende aksjekapitalen var tapt, fikk selskapet i februar 2002 tilført dette beløpet i ny egenkapital ved at det ble gjennomført en emisjon mot eksisterende og nye aksjonærer. Etter emisjonen har staten en eierandel på 50 %. Universitetet i Oslo og NTNU forvalter statens interesser i selskapet.

Regnskapsåret 2002 er selskapets første virkelige driftsår. Selskapets driftsinntekter var på 1,2 mill. kroner, mens årsresultatet var et underskudd på 12,1 mill. kroner. I ekstraordinær generalforsamling 19. juni 2003 ble det besluttet å avvikle selskapet.

I statsrådets beretning av 30. juni 2003 om forvaltningen av statens interesser i Bedriftsuniversitetet AS for 2002, går det fram at styrets forslag til årsregnskap og årsberetning for 2002 ikke ble godkjent på selskapets ordinære generalforsamling.

Selskap som omfattes av lov om årsregnskap mv. av 17. juli 1998 nr. 56, har plikt til å fastsette årsregnskapet og årsberetningen innen utgangen av juni måned det påfølgende året, jf. lovens § 3-1. Etter aksjeloven § 5-5 annet ledd tilligger det selskapets generalforsamling å godkjenne disse. Så lenge selskapets generalforsamling ikke har godkjent årsregnskapet og årsberetningen er de heller ikke å anse som fastsatt i henhold til lov om årsregnskap.

Riksrevisjonen påpekte forholdet overfor departementet i brev av 10. juli 2003 og ba departementet sørge for at Bedriftsuniversitet AS får fastsatt årsregnskap og årsberetning for regnskapsåret 2002 snarest.

I departementets svar av 15. september 2003 vises det til mottatt brev fra Universitetet i Oslo av 11. august 2003. Selskapets årsregnskap og årsberetning

for 2002 ble fastsatt på en ekstraordinær generalforsamling den 23. mai 2003.

Riksrevisjonen har merket seg at det har vært mangler ved kommunikasjonen mellom Universitetet i Oslo, som forvalter statens interesser i Bedriftsuniversitetet AS, og departementet. Riksrevisjonen tar til etterretning at regnskapet er godkjent i en ekstraordinær generalforsamling den 23. mai 2003.

2.15 UTENRIKSDEPARTEMENTET

Riksrevisjonen har ikke merknader eller orienteringer vedrørende statsrådets forvaltning av statens interesser i følgende virksomhet:

– *Nytt fra Norge AS (54 %)*

Riksrevisjonen orienterer om enkelte forhold vedrørende statsrådets forvaltning av statens interesser i følgende virksomhet:

– *NORFUND*

Til orientering:

Engasjement i Statkraft NORFUND Power Invest AS (SN Power AS)

NORFUND engasjerte seg i løpet av 2002 med 50 % av risikokapitalen på totalt 1 mrd. kroner i forbindelse med etableringen av SN Power AS. Det nye selskapet skal investere i energisektoren i utviklingsland. NORFUNDs andel i selskapet overskrider begrensningene som er satt i instruks for NORFUND av 9. mai 1997, jf. lov om NORFUND av 9. mai 1997 nr. 26. Riksrevisjonen ba om en vurdering av engasjementet i brev av 15. august 2003 til Utenriksdepartementet. Departementet svarer i brev av 9. september 2003 at engasjementet i SN Power AS er en strategisk investering, og at selskapet er et forretningsinstrument for NORFUND. Det er videre pekt på at selskapets investeringer i energiprojekter normalt vil være eierandeler på 20–50 %, og at NORFUNDs andel av disse investeringene da normalt vil være 10–25 %, noe som er innenfor instruksens begrensninger. Det er opplyst at NORFUND ikke har forpliktet seg til kapitaltilførsel til SN Power Invest AS utover det som er skutt inn.

Videre går det fram av departementets svar at det kan være behov for at instruks for NORFUND også omtaler selskapets engasjement i strategiske allianser. Utenriksdepartementet vil i samråd med Finansdepartementet vurdere behovet for å klargjøre instruks på dette området.

Riksrevisjonen tar departementets svar til etterretning.

NORFUND – styremedlemmenes oppdrag i underliggende selskaper

Ved behandlingen av Dokument nr. 3:2 (2002–2003) presiserte kontrollkomiteen at styremedlemmer eller virksomheter disse er tilknyttet, ikke bør utføre konsulentoppdrag eller andre særskilt honorerte oppdrag for det selskapet de sitter i styret til. I NORFUNDs årsrapport for 2002 gis det opplysninger om at enkelte av NORFUNDs styremedlemmer har mottatt honorarer for oppdrag utover det som er godtgjørelse for styrevervet. I brev av 15. august 2003 til Utenriksdepartementet stilte Riksrevisjonen spørsmål vedrørende styremedlemmenes honorerte oppdrag for virksomheten.

Det går fram av Utenriksdepartementets brev av 9. september 2003 at enkelte av NORFUNDs styremedlemmer har blitt benyttet som styremedlemmer i to felleskontrollerte virksomheter der NORFUND eier 50 %. I egenskap av eier skulle NORFUND av oppstartsmessige hensyn dekke honoraret for sine styremedlemmers deltakelse i virksomhetenes styrer fram til virksomhetene kom over i ordinær drift. Styremedlemmenes deltakelse blir begrunnet med at det ble vurdert å være av stor betydning å benytte seg av styremedlemmenes faglige og ledelsesmessige innsikt i en overgangsfase.

Departementet uttaler at hovedregelen bør være at man ikke bruker personer fra NORFUNDs styre i underliggende selskaper, og at dette synet legges generelt til grunn for NORFUNDs virksomhet. Det opplyses videre at ett av styrevervene i de underliggende selskapene nå er blitt avviklet som planlagt, og at ett av de øvrige styrevervene vil bli avviklet i løpet av 2003. I brev av 10. oktober 2003 fra Utenriksdepartementet går det fram at det siste av de aktuelle styrevervene vil bli avviklet ved utløpet av valgperioden i juni 2004.

Riksrevisjonen har merket seg departementets svar og at styrevervene i underliggende virksomheter skal avvikles innen første halvår 2004.

Vedtatt i Riksrevisjonens møte 4. november 2003

Bjarne Mørk-Eidem

Annelise Høegh¹

Jan L. Stub

Wenche Lyngholm

Helga Haugen

Therese Johnsen

¹ Høegh fratradte ved behandlingen av saken om kodepraksis i Helse Sør RHF.

3 Vedlegg

3.1 Faktaomtale av alle de heleide virksomhetene

3.1.1 ARBEIDS- OG ADMINISTRASJONS- DEPARTEMENTET

- *Arbeidsforskningsinstituttet AS*
- *AS Rehabil*

Arbeidsforskningsinstituttet AS

Den 19. juni 2002 ble Arbeidsforskningsinstituttet omdannet fra forvaltningsorgan til aksjeselskap med virkning fra 1. juli 2002.

Selskapets formål er ifølge selskapets vedtekter § 3 å drive tverrfaglig arbeidslivsforskning gjennom produksjon av systematisk kunnskap om sentrale tema med relevans for arbeidslivet. Instituttets virksomhet skal bidra til å fremme verdiskapning, god tjenesteyting, medvirkning og bedre arbeidsmiljø. Virksomheten kan utøves av selskapet selv, av hel-eid datterselskap, gjennom deltakelse i andre selskaper eller i samarbeid med andre.

Selskapet har en aksjekapital på 7,5 mill. kroner.

Driftsinntektene i 2002 var på 18,6 mill. kroner. I 2002 mottok selskapet 7,5 mill. kroner i tilskudd over kapittel 1574 post 70 Tilskudd til AFI AS. Driftsresultatet var på 2,3 mill. kroner. Årsresultatet i 2002 ble et overskudd på 2,5 mill. kroner.

Ved utgangen av 2002 hadde selskapet en egenkapitalandel på 52,2 %.

Revisjonshonoraret for selskapet i 2002 er kostnadsført med 11 400 kroner.

I 2002 var det gjennomsnittlig 49 ansatte i selskapet.

AS Rehabil

AS Rehabil ble etablert i 1971 som ledd i arbeidsmarkedstiltak rettet mot yrkeshemmede.

Selskapets formål er ifølge vedtektene § 2 «å drive attføring gjennom avklaring og kvalifisering av yrkeshemmede med sikte på formidling til ordinært arbeidsliv eller utdanning, samt produksjon av varer og tjenester».

Ved utgangen av 2002 var selskapets aksjekapital på 209 652 kroner.

AS Rehabil hadde i 2002 driftsinntekter på 44,4 mill. kroner, mot 46,6 mill. kroner i 2001. Årsresultatet viser i 2002 et underskudd på 0,1 mill. kroner, mot et overskudd på 0,6 mill. kroner i 2001.

Som arbeidsmarkedsbedrift mottar AS Rehabil årlig tilskudd over kapittel 1592 Spesielle arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede. I 2002 utgjorde tilskuddet 16,5 mill. kroner.

Ved utgangen av 2002 hadde selskapet en egenkapitalandel på 38,3 %, mot 38,9 % året før.

Revisjonshonoraret for selskapet utgjør 75 285 kroner. I tillegg kommer honorar for andre tjenester med 9 940 kroner.

I 2002 ble det formidlet 36 personer til aktive løsninger. Ved utgangen av 2002 hadde selskapet 19 årsverk faste ansatte. Ved årets slutt hadde bedriften 73 tiltaksansatte og 34 deltakere ved APS (arbeidspraksis i skjermet virksomhet).

3.1.2 FINANSDEPARTEMENTET

- *Norges Bank*

Norges Bank

Norges Bank ble opprettet i 1816. Bankens virksomhet er regulert i lov om Norges Bank og pengevesenet (sentralbankloven) av 24. mai 1985 nr. 28.

Bankens formål og virkeområde går fram av sentralbankloven § 1:

«Norges Bank er landets sentralbank. Banken skal være et utøvende og rådgivende organ for penge-, kreditt- og valutapolitikken. Den skal utstede pengesedler og mynter, fremme et effektivt betalingsystem innenlands og overfor utlandet og overvåke penge-, kreditt- og valutamarkedene. Banken kan sette i verk tiltak som er vanlige eller naturlige for en sentralbank. Til fremme av sine formål kan banken utføre alle former for bankforretninger og banktjenester.»

Norges Banks årsresultat for 2002 var et underskudd på 24 089 mill. kroner, mot et underskudd på 4 734,1 mill. kroner i 2001. Kursfallet i de internasjonale verdipapirmarkedene i 2002 medførte et tap på 2 141,7 mill. kroner, mot et kurstap i 2001 på 3 761,6 mill. kroner. Styrkingen av den norske kronen medførte at valutabeholdningen omregnet til norske kroner viste et kurstap på valuta med i alt 24 442 mill. kroner i 2002, mot et kurstap i 2001 på 4 877,1 mill. kroner.

Retningslinjer for avsetning og disponering av Norges Banks resultat er vedtatt i statsråd 7. februar 1986. Retningslinjene er endret flere ganger, senest ved kongelig resolusjon av 6. desember 2002. Ifølge punkt 4 i retningslinjene skal underskudd i Norges Banks regnskap dekkes ved overføringer fra kursreguleringsfondet. Fondet ble redusert med 23 691,5 mill. kroner i 2002.

Statens petroleumsfond, som er plassert på egen konto i Norges Bank, var ved utgangen av 2002 på 608 474,5 mill. kroner, mot 613 317,5 mill. kroner året før. Påløpt forvaltningsgodtgjørelse til Norges Bank var 559,8 mill. kroner i 2002, mot 372,3 mill. kroner året før.

Ved utgangen av 2002 hadde Norges Bank 663 ansatte.

3.1.3 FISKERIDEPARTEMENTET

– *Protevs AS*

Protevs AS

Protevs AS ble stiftet 12. september 2001. Universitetet i Bergen forvalter 34 % av statens interesser i selskapet. Havforskningsinstituttet og Fiskeridirektoratet forvalter henholdsvis 33 % hver.

Selskapets formål er å drive forsknings- og utviklingsarbeid, konsulentvirksomhet og kunnskaps-spredning innenfor fiskeri, havbruk, marin biologi og marin bioteknologi, og virksomhet som står i forbindelse med dette, blant annet å delta i andre selskaper med liknende virksomhet.

Selskapet har en aksjekapital på 1 mill. kroner.

Selskapets første driftsår var i 2002. Driftsinntektene i 2002 utgjorde 425 710 kroner. Driftsresultatet var på minus 837 850 kroner. Årsresultatet i 2002 ble et underskudd på 609 127 kroner.

Ved utgangen av 2002 hadde selskapet en egenkapitalandel på 64,2 %.

Revisjonshonoraret for 2002 utgjør 2 500 kroner, og godtgjørelse til revisor for andre tjenester utgjør 2 000 kroner.

I 2002 har det vært gjennomsnittlig to ansatte i selskapet.

3.1.4 HELSEDEPARTEMENTET

– *Helse Midt-Norge RHF*

– *Helse Nord RHF*

– *Helse Sør RHF*

– *Helse Vest RHF*

– *Helse Øst RHF*

– *Medinnova SF*

Helse Midt-Norge RHF

Helse Midt-Norge RHF ble stiftet ved kongelig resolusjon av 31. august 2001 med hjemmel i lov av 15. juni 2001 nr. 93 om helseforetak m.m.

Helse Midt-Norge RHF skal sørge for spesialisthelsetjeneste for befolkningen i Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag, og legge til rette for forskning og undervisning. Helse Midt-Norge RHF var eier av sju underliggende helseforetak ved utgangen av 2002. Med virkning fra 1. januar 2003 er det gjennomført en omorganisering som innebærer at antall helseforetak er redusert til seks.

Helse Midt-Norge RHF har en foretakskapital på 100 000 kroner.

De samlede driftsinntektene til foretaksgruppen i regnskapsåret 2002 var 7 828 mill. kroner. Regnskapsåret 2002 omfatter perioden 17. august 2001 til 31. desember 2002, jf. regnskapsloven § 1-7. Helse Midt-Norge RHF har fått 6 733 mill. kroner i tilskudd i 2002, eksklusive poliklinikktilskudd.

Foretaksgruppen hadde et regnskapsmessig underskudd i 2002 på 95 mill. kroner. I St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 (2001–2002) er det lagt til grunn et resultatkrav for 2002 som ikke skal inkludere avskrivninger og investeringstilskudd. Når avskrivninger og investeringstilskudd holdes utenfor, blir resultatet et overskudd på 24 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 1 (2003–2004).

Foretaksgruppen hadde en egenkapitalandel per 31. desember 2002 på 58 %.

Revisjonshonoraret for 2002 utgjør 1,1 mill. kroner for foretaksgruppen. I tillegg kommer honorar til revisor for andre tjenester med 2,0 mill. kroner.

Gjennomsnittlig antall ansatte i foretaksgruppen i 2002 var 14 973.

Helse Nord RHF

Helse Nord RHF ble stiftet ved kongelig resolusjon av 31. august 2001 med hjemmel i lov av 15. juni 2001 nr. 93 om helseforetak m.m.

Helse Nord RHF skal sørge for spesialisthelsetjeneste for befolkningen i Nordland, Troms og Finnmark, og legge til rette for forskning og undervisning. Helse Nord RHF eier seks underliggende helseforetak.

Helse Nord RHF har en foretakskapital på 100 000 kroner.

De samlede driftsinntektene til foretaksgruppen i regnskapsåret 2002 var 6 472 mill. kroner. Regnskapsåret 2002 omfatter perioden 17. august 2001 til 31. desember 2002, jf. regnskapsloven § 1-7. Helse Nord RHF har fått 5 555 mill. kroner i tilskudd i 2002, eksklusive poliklinikktilskudd.

Foretaksgruppen hadde et regnskapsmessig underskudd i 2002 på 202 mill. kroner. I St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 (2001–2002) er det lagt til grunn et resultatkrav for 2002 som ikke skal inkludere avskrivninger og investeringstilskudd. Når avskrivninger og investeringstilskudd holdes utenfor, reduseres underskuddet til 120 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 1 (2003–2004).

Foretaksgruppen hadde en egenkapitalandel per 31. desember 2002 på 71 %.

Revisjonshonoraret for 2002 utgjør 1,5 mill. kroner for foretaksgruppen. I tillegg kommer honorar til revisor for andre tjenester med 1,6 mill. kroner.

Gjennomsnittlig antall ansatte i foretaksgruppen i 2002 var 9 645.

Helse Sør RHF

Helse Sør RHF ble stiftet ved kongelig resolusjon av 31. august 2001 med hjemmel i lov av 15. juni 2001 nr. 93 om helseforetak m.m.

Helse Sør RHF skal sørge for spesialisthelsetjeneste for befolkningen i Vest-Agder, Aust-Agder, Telemark, Vestfold og Buskerud, og legge til rette for forskning og undervisning. Helse Sør RHF var eier av 13 underliggende helseforetak ved utgangen av 2002. I 2003 er det gjennomført en omorganisering som innebærer at antall helseforetak er redusert til ni. I tillegg eier Helse Sør RHF 50 % av selskapet Sykehusapotekene ANS sammen med Helse Øst RHF.

Helse Sør RHF har en foretakskapital på 100 000 kroner.

De samlede driftsinntektene til foretaksgruppen i regnskapsåret 2002 var 13 140 mill. kroner. Regnskapsåret 2002 omfatter perioden 17. august 2001 til 31. desember 2002, jf. regnskapsloven § 1-7. Helse Sør RHF har fått 10 291 mill. kroner i tilskudd i 2002, eksklusive poliklinikktilskudd.

Foretaksgruppen hadde et regnskapsmessig underskudd i 2002 på 255 mill. kroner. I St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 (2001–2002) er det lagt til grunn et resultatkrav for 2002 som ikke skal inkludere avskrivninger og investeringstilskudd. Når avskrivninger og investeringstilskudd holdes utenfor, øker underskuddet til 514 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 1 (2003–2004).

Foretaksgruppen hadde en egenkapitalandel per 31. desember 2002 på 70 %.

Revisjonshonoraret for 2002 utgjør 2,3 mill. kroner for foretaksgruppen. I tillegg kommer honorar for andre tjenester med 16,2 mill. kr.

Gjennomsnittlig antall ansatte i foretaksgruppen i 2002 var 25 921.

Helse Vest RHF

Helse Vest RHF ble stiftet ved kongelig resolusjon av 31. august 2001 med hjemmel i lov av 15. juni 2001 nr. 93 om helseforetak m.m.

Helse Vest RHF skal sørge for spesialisthelsetjeneste for befolkningen i Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane, og legge til rette for forskning og undervisning. Helse Vest RHF eier fem underliggende helseforetak.

Helse Vest RHF har en foretakskapital på 100 000 kroner.

De samlede driftsinntektene til foretaksgruppen i regnskapsåret 2002 var 10 097 mill. kroner. Regnskapsåret 2002 omfatter perioden 17. august 2001 til

31. desember 2002, jf. regnskapsloven § 1-7. Helse Vest RHF har fått 8 625 mill. kroner i tilskudd i 2002, eksklusive poliklinikktilskudd.

Foretaksgruppen hadde et regnskapsmessig underskudd i 2002 på 457 mill. kroner. I St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 (2001–2002) er det lagt til grunn et resultatkrav for 2002 som ikke skal inkludere avskrivninger og investeringstilskudd. Når avskrivninger og investeringstilskudd holdes utenfor, reduseres underskuddet til 313 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 1 (2003–2004).

Foretaksgruppen hadde en egenkapitalandel per 31. desember 2002 på 74 %.

Revisjonshonoraret for 2002 utgjør 1,1 mill. kroner for foretaksgruppen. I tillegg kommer honorar til revisor for andre tjenester med 2,9 mill. kroner.

Gjennomsnittlig antall ansatte i foretaksgruppen i 2002 var 16 336.

Helse Øst RHF

Helse Øst RHF ble stiftet ved kongelig resolusjon av 31. august 2001 med hjemmel i lov av 15. juni 2001 nr. 93 om helseforetak m.m.

Helse Øst RHF skal sørge for spesialisthelsetjeneste for befolkningen i Østfold, Akershus, Oslo, Hedmark og Oppland, og legge til rette for forskning og undervisning. Helse Øst RHF var eier av 15 underliggende helseforetak ved utgangen av 2002. Med virkning fra 1. januar 2003 er det gjennomført en omorganisering som innebærer at antall helseforetak er redusert til sju. I tillegg eier Helse Øst RHF 50 % av selskapet Sykehusapotekene ANS sammen med Helse Sør RHF.

Helse Øst RHF har en foretakskapital på 100 000 kroner.

De samlede driftsinntektene til foretaksgruppen i regnskapsåret 2002 var 18 487 mill. kroner. Regnskapsåret 2002 omfatter perioden 17. august 2001 til 31. desember 2002, jf. regnskapsloven § 1-7. Helse Øst RHF har fått 17 172 mill. kroner i tilskudd i 2002, eksklusive poliklinikktilskudd.

Foretaksgruppen hadde et regnskapsmessig overskudd i 2002 på 248 mill. kroner. I St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 (2001–2002) er det lagt til grunn et resultatkrav for 2002 som ikke skal inkludere avskrivninger og investeringstilskudd. Når avskrivninger og investeringstilskudd holdes utenfor, reduseres overskuddet til 97 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 1 (2003–2004).

Foretaksgruppen hadde en egenkapitalandel per 31. desember 2002 på 70 %.

Revisjonshonoraret for 2002 utgjør 2,2 mill. kroner for foretaksgruppen. I tillegg kommer honorar til revisor for andre tjenester med 10,7 mill. kroner.

Gjennomsnittlig antall ansatte i foretaksgruppen i 2002 var 31 117.

Medinnova SF

Medisinsk Innovasjon Rikshospitalet (Medinnova) ble etablert i 1986. Virksomheten ble omdannet til statsforetak fra 1. januar 1993. I statsråd 27. juni 2003 ble det fattet vedtak om oppløsning av statsforetaket. Medinnova SF skal omdannes til et heleid aksjeselskap under Rikshospitalet HF.

Foretakets formål er å bidra til økt utnyttelse av Rikshospitalets kapasitet innen forskning og utredning, blant annet å skaffe økte forskningsmidler til hospitalet. Som et ledd i formålet skal foretaket blant annet markedsføre og formidle laboratorietjenester og leie ut Rikshospitalets utstyr til næringslivet og andre brukere. Foretaket skal videre være et ressurs- og kontaktorgan for idéutvikling, patentering og produktutvikling for fagpersonell ved Rikshospitalet.

Medinnova SF har en innskuddskapital på 450 000 kroner.

Medinnova SF hadde i 2002 driftsinntekter på 79,5 mill. kroner, en økning på 3,5 mill. kroner fra året før. Foretaket hadde i 2002 et underskudd på 3,3 mill. kroner, mot et overskudd i 2001 på 5,7 mill. kroner. Som en del av driftskostnadene ble det avsatt 1,1 mill. kroner til forskningstilodelinger i 2003.

Per 31. desember 2002 var foretakets egenkapitalandel 17,6 %, mot 19,1 % ved utgangen av 2001.

Revisjonshonorar for 2002 utgjør 170 000 kroner. I tillegg kommer godtgjørelse for andre tjenester med 128 351 kroner.

Foretakets administrasjon har i 2002 bestått av 13 ansatte. I tillegg har foretaket i løpet av året hatt 338 personer engasjert på prosjektbasis. Gjennomsnittlig antall ansatte i 2002 var 106 personer.

3.1.5 JUSTIS- OG POLITI- DEPARTEMENTET

– Norsk Eiendomsinformasjon AS

Norsk Eiendomsinformasjon AS

Fra 1. januar 1992 overtok staten ved Justisdepartementet alle aksjene i daværende Tinglysningsdata. Selskapet endret navn til Norsk Eiendomsinformasjon AS fra 1. januar 1995. Edb-driftsoppgaver som selskapet tidligere utførte for domstolene, ble fra samme dato overført til departementet.

Selskapets formål er å drive og å videreutvikle Eiendomsregisteret (EDR) og annen virksomhet knyttet til dette. Selskapet skal utføre oppgaver av samfunnsmessig betydning for å sikre drift, vedlikehold og systemutvikling av Grunnboken.

I henhold til avtaler med Justisdepartementet og Statens Kartverk har Norsk Eiendomsinformasjon AS enerett til elektronisk distribusjon av informasjon fra Grunnboken og Grunneiendoms-, Adresse- og Bygningsregisteret (GAB).

Selskapets aksjekapital er på 6 mill. kroner.

Driftsinntektene i 2002 var på 108,4 mill. kroner, mot 91,5 mill. kroner i 2001. Selskapet hadde et årsresultat på 7,6 mill. kroner, mot 7,4 mill. kroner året før. I St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 5 (2002–2003) går det fram at basert på oppdaterte regnskapstall i 2002 var det forventet et utbytte på 8,5 mill. kroner. Det er i regnskapet for 2002 avsatt 6 mill. kroner i utbytte, som er i samsvar med vedtak på ordinær generalforsamling 7. mai 2003.

Norsk Eiendomsinformasjon AS hadde ved utgangen av 2002 en egenkapitalandel på 49,2 %, mot 54 % året før.

Revisjonshonorar er bokført med 84 300 kroner, og andre tjenester fra revisor er bokført med 14 500 kroner.

Per 31. desember 2002 hadde selskapet 37 ansatte.

3.1.6 KOMMUNAL- OG REGIONAL- DEPARTEMENTET

– Husbanken

Husbanken

Husbanken ble opprettet 1. mars 1946.

Husbankens virksomhet reguleres i lov om Den Norske Stats Husbank av 1. mars 1946 nr. 3.

Husbankens formål er angitt i lovens § 1:

«Den Norske Stats Husbank har til formål:

- å gi lån eller garanti for lån mot sikkerhet i bebygde eiendommer,
- å formidle støtte fra staten og kommunene til boligbygging og andre boligformål,
- å bevilge eller garantere byggelån i henhold til § 13.

Når særlige grunner tilsier det, kan banken etter nærmere regler gitt av departementet, gi lån eller garanti for lån uten sikkerhet i bebygd eiendom. Banken kan kreve annen sikkerhet for lånet. Departementet fastsetter ved forskrift i hvilken grad §§ 10 til 15 skal gjøres gjeldende for slike lån og garantier.

Husbanken kan i særlige tilfeller også tillegges andre oppgaver enn det som er nevnt over. Departementet kan gi nærmere retningslinjer eller forskrifter for virksomheten.»

Husbanken har et grunnfond på 20 mill. kroner.

Rentestønad på 53,6 mill. kroner og administrative kostnader på 259,1 mill. kroner er dekket av staten over kapittel 2412 Den Norske Stats Husbank. Andre tilskudd til boligsektoren var 5 290,1 mill. kroner. Ordinære utlån utgjorde 102 245,5 mill. kroner i 2002, en økning på 6 344,4 mill. kroner fra foregående år.

Ved utgangen av 2002 hadde Husbanken 2 843

misligholdte lån, det vil si låneengasjementer med utestående terminer på mer enn tre måneder. Ved utgangen av 2001 var antallet misligholdte lån 3 276. Husbankens risikofond er i 2002 ikke tilført bevilgninger. Fondet utgjorde 145,7 mill. kroner ved utgangen av 2002. Avskrevne tap utgjorde 15,4 mill. kroner.

Revisorhonoraret til ekstern revisor utgjør 384 400 kroner. I tillegg kommer honorar for andre tjenester med 124 000 kroner.

Antall årsverk i Husbanken i 2002 var 351.

3.1.7 KULTUR- OG KIRKE-DEPARTEMENTET

- *Hundreårsmarkeringen-Norge 2005 AS*
- *Nationaltheatret AS*
- *Norsk rikskringkasting AS (NRK AS)*

Hundreårsmarkeringen-Norge 2005 AS

Tusenårsskiftet-Norge 2000 AS ble stiftet 3. februar 1998. Den 11. desember 2000 endret selskapet navn til Hundreårsmarkeringen-Norge 2005 AS.

Selskapets formål henholdsvis var og er å forbedre og gjennomføre markeringen av nytt årtusen og hundreårsjubileet for Norge som selvstendig nasjon. Selskapet skal ha hele landet som virkeområde, og virksomheten skal reflektere den pågående verdidebatten i Norge.

Hundreårsmarkeringen-Norge 2005 AS har en aksjekapital på 50 000 kroner.

Selskapets driftsinntekter var i 2002 på 20,8 mill. kroner. Tilsvarende tall for 2001 var 45,1 mill. kroner. Årets resultat ble et underskudd på 928 934 kroner, mot et overskudd på 430 571 kroner i 2001. Selskapets egenkapital er tapt i sin helhet.

Selskapet mottok tilskudd bevilget over kapittel 320 post 76 Markering av tusenårsskiftet. I 2002 utgjorde tilskuddet 20,4 mill. kroner, mot 44,2 mill. kroner i 2001.

Revisjonshonoraret er kostnadsført med 25 000 kroner.

I 2002 hadde selskapet gjennomsnittlig åtte ansatte.

Nationaltheatret AS

Nationaltheatret AS ble stiftet i 1899. Med virkning fra 1. januar 1999 eier staten alle aksjene i selskapet.

Selskapets formål er å drive teatervirksomhet. Selskapet har et særlig ansvar for å ivareta nasjonale kulturpolitiske interesser på scenekunstmrådet.

Selskapets aksjekapital er 195 000 kroner.

I 2002 var selskapets driftsinntekter på 149,8 mill. kroner, hvorav 109,3 mill. kroner er statlig tilskudd bevilget over kapittel 320 post 73 Nasjonale kulturbygg og kapittel 324 post 70 Nasjonale institusjoner. Tilsvarende tall i 2001 var henholdsvis 135,9

mill. kroner og 105,3 mill. kroner. Årets resultat ble et overskudd på 0,1 mill. kroner, mot et underskudd på 6,2 mill. kroner i 2001.

Revisjonshonorar for selskapets revisor for 2002 er 196 377 kroner. I tillegg kommer honorar for andre tjenester med 18 454 kroner.

Per 31. desember 2002 hadde selskapet en egenkapitalandel på 12,9 %, mot 16,4 % i 2001.

Gjennomsnittlig antall årsverk i 2002 var 229.

NRK AS

Norsk rikskringkasting ble omdannet fra stiftelse til et statlig heleid aksjeselskap 30. april 1996.

Selskapets formål er å drive allmenkringkasting i radio og fjernsyn og virksomhet som har sammenheng med dette. Selskapet skal gjennom programvirksomhet nasjonalt, regionalt og på fylkesnivå:

1. konsekvent fremme ytrings- og informasjonsfriheten, de demokratiske grunnverdier og de grunnleggende menneskerettigheter og det enkelte menneskes frihet og verdighet. Programvirksomheten skal preges av allsidighet, upartiskhet, saklighet og skal legge vekt på det vesentlige
2. støtte demokratiet gjennom et mangfoldig tilbud av nyheter, fakta, kommentarer og debatt om samfunnsspørsmål, også for mindretall og spesielle grupper
3. støtte, skape og utvikle norsk kultur, kunst og underholdning
4. legge vekt på programtilbudets allmenndannende karakter og formidle livssynsprogrammer og religiøse programmer
5. produsere og formidle kvalitetsprogrammer for barn og ungdom
6. fremme bruk og respekt for norsk språk og tilse at de to målformer er representert med minst 25 % av verbalsendingene i radio og fjernsyn og i NRKs informasjonsvirksomhet
7. bidra til å sikre og utvikle samisk språk og kultur
8. sende programmer for etniske og språklige minoriteter

NRK AS kan med samtykke fra generalforsamlingen opprette datterselskaper eller delta i andre selskaper som driver annen type virksomhet enn allmenkringkasting.

Konsernregnskapet omfatter morselskapet NRK AS, det heleide datterselskapet NRK Aktivum AS og det tilknyttede selskapet Norges Televisjon AS. Det tilknyttede selskapet er konsolidert etter egenkapitalmetoden. NRK Aktivum AS ble stiftet 25. april 1997 med det formål å utvikle forretningsmessig virksomhet med basis i morselskapets potensial.

Selskapet har en aksjekapital på 1 000 mill. kroner.

Konsernets driftsinntekter var i 2002 på 3 421,1

mill. kroner, hvorav kringkastingsavgiften utgjorde 3 203,5 mill. kroner, en økning på 180,7 mill. kroner fra året før. Morselskapets driftsinntekter var i 2002 på 3 383,5 mill. kroner, mot 3 215,7 mill. kroner i 2001. Årets resultat for konsernet viste et overskudd på 4,4 mill. kroner, mot 5,8 mill. kroner året før. Morselskapet hadde et årsresultat på 3,5 mill. kroner, mot 8,2 mill. kroner året før.

Både konsernet og morselskapet hadde et negativt driftsresultat, henholdsvis 81,7 mill. kroner og 85 mill. kroner. Departementet mener at økonomireglementet § 22.3 om oppnådd årsresultat, avkastningskrav og utbyttepolitikk ikke er relevant for NRK AS.

NRK AS har i 2002 mottatt tilskudd på 4,7 mill. kroner bevilget over kapittel 336 post 70 Informasjonsberedskap.

Konsernets egenkapitalandel var ved utgangen av 2002 på 52,8 %, mot 53,3 % året før.

Konsernet har kostnadsført godtgjørelse til revisor for 2002 med 468 000 kroner for revisjon og 799 000 kroner for andre tjenester. Tilsvarende tall for morselskapet var henholdsvis 423 000 kroner og 759 000 kroner.

Gjennomsnittlig antall årsverk i 2002 var 3 424.

3.1.8 LANDBRUKSDEPARTEMENTET

- *Staur Gård AS*
- *Statskog SF*

Staur Gård AS

Staur Gård AS ble stiftet 4. juli 2001.

Selskapets formål er ifølge vedtektene § 3 «*drift av Staur Gård med tilhørende virksomhet, herunder forskning og utvikling i egen regi og gjennom utleie av tjenester, utleie og vedlikehold av hovedbygning, stabbur og boliger*».

Selskapets aksjekapital er på 1,5 mill. kroner.

Driftsinntektene i 2002 var på 3,5 mill. kroner, mot 1,7 mill. kroner i 2001. Årsresultatet i 2002 ble et underskudd på 302 333 kroner, mot et underskudd på 258 264 kroner i 2001.

Selskapet mottar driftstilskudd bevilget over kapittel 1100 post 70 Tilskudd til driften av Staur Gård. Tilskuddet utgjorde 300 000 kroner i 2002, mot 250 000 kroner i 2001. I 2002 mottok selskapet også et tilskudd på 750 000 kroner til opprustning av Staur Gård over det samme kapitlet post 45 Store utstyrskjøp og vedlikehold – ordinære forvaltningsorgan.

Selskapet hadde ved utgangen av 2002 en egenkapitalandel på 68,2 %, mot 85,7 % i 2001.

Revisjonshonoraret for 2002 utgjør 14 500 kroner.

Per 31. desember 2002 hadde selskapet fem faste ansatte.

Statskog SF

Direktoratet for statens skoger ble omdannet til statsforetaket Statskog SF med virkning fra 1. januar 1993.

Foretakets formål er å forvalte, drive og utvikle statlige skogs- og fjelleiendommer med tilhørende ressurser, det som står i forbindelse med dette, og annen naturlig tilgrensende virksomhet. Innenfor rammen av dette kan foretaket gjennom deltakelse eller i samarbeid med andre forvalte og drive eiendommer og andre former for tjenester innen foretakets virksomhetsområde. Eiendommene skal drives effektivt med sikte på å oppnå et tilfredsstillende økonomisk resultat. Det skal drives et aktivt naturvern og tas hensyn til friluftsinteresser. Ressursene skal utnyttes balansert, og fornybare ressurser skal tas vare på og utvikles videre.

Konsernet inkluderer, foruten Statskog SF, fem heleide datterselskaper og flere tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter. Statskog SF har også aksjer og andeler i andre norske selskaper.

Statskog SF hadde ved utgangen av 2002 en innskuddskapital på 88,5 mill. kroner.

Konsernets driftsinntekter i 2002 var 218 mill. kroner, mot 231,3 mill. kroner i 2001. Morforetakets driftsinntekter i 2002 var 193,6 mill. kroner, mot 200,4 mill. kroner i 2001. De forvaltningsmessige oppgavene som Statskog SF er pålagt av Landbruksdepartementet, dekkes gjennom årlige bevilgninger over statsbudsjettets kapittel 1161 Statskog SF – Forvaltningsdrift. For 2002 var bevilgningen 23,2 mill. kroner. Konsernets årsresultat i 2002 ble 18,3 mill. kroner, mot 25,2 mill. kroner i 2001. Morforetaket fikk i 2002 og 2001 tilsvarende resultater som konsernet.

I 2002 er det avsatt 13 mill. kroner i utbytte til staten.

Ved utgangen av 2002 hadde konsernet en egenkapitalandel på 75,1 %, mot 74,5 % året før.

Revisjonshonorar for konsernet utgjør 290 000 kroner i 2002, hvorav 258 000 kroner for morforetaket. Honoraret for andre tjenester utgjør 68 000 kroner for konsernet, hvorav 14 000 kroner for morforetaket.

Ved utgangen av 2002 hadde konsernet 188 ansatte.

3.1.9 NÆRINGS- OG HANDELSDEPARTEMENTET

- *BaneTele AS*
- *Bjørnøen AS*
- *Electronic Chart Centre AS*
- *Entra Eiendom AS*
- *GIEK Kredittforsikring AS*
- *Grødegaard AS*
- *Kings Bay AS*
- *Norsk Garantiinstitutt for Skip og Borefartøyer AS*

- *SND Invest AS*
- *Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS*
- *SIVA – Selskapet for industrivekst SF*
- *Statkraft SF*
- *Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND)*

BaneTele AS

BaneTele AS ble stiftet 28. juni 2001. Selskapet ble opprettet i forbindelse med at Jernbaneverkets forretningsenhet BaneTele ble skilt ut i en egen virksomhet.

Selskapets formål er ifølge vedtektene § 3 direkte eller indirekte å etablere og drive infrastruktur for transport av teletjenester, både fast og trådløs, samt levering av teletjenester og dertil naturlig tilhørende virksomhet.

Fram til september 2002 var BaneTele Nett AS et heleid datterselskap av BaneTele AS. Per 30. september 2002 ble BaneTele Nett AS fusjonert inn i morselskapet med regnskapsmessig virkning fra 1. januar 2002.

Selskapet har en aksjekapital på 112 mill. kroner.

I 2002 var selskapets driftsinntekter på 602,3 mill. kroner, mot 208,6 mill. kroner i 2001. Årsresultatet ble et underskudd på 142,1 mill. kroner, mot et overskudd på 3,2 mill. kroner i 2001. Tallene for 2001 er hentet fra regnskapet for 2001 og gjelder hele konsernet.

Ved utgangen av 2002 hadde selskapet en egenkapitalandel på 11,9 %, mot 26,2 % året før.

Revisjonshonoraret for selskapets revisor for 2002 utgjør 1,1 mill. kroner. I tillegg kommer honorar for andre tjenester med 663 000 kroner.

Selskapet hadde gjennomsnittlig 175 ansatte i 2002.

Forvaltningen av statens eierinteresser i BaneTele AS ble overført fra Samferdselsdepartementet ved Jernbaneverket til Nærings- og handelsdepartementet fra 20. desember 2002, jf. kongelig resolusjon av 20. desember 2002.

Ved Stortingets vedtak av 17. juni 2003, jf. Innst. S. nr. 249 (2002–2003), ble det gitt følgende anmodning til Riksrevisjonen:

1. *Stortinget ber Riksrevisjonen om å foreta en gjennomgang av Samferdselsdepartementets saksbehandling av statslånet til BaneTele AS med utgangspunkt i Stortingets vedtak og forutsetninger på etableringstidspunktet for selskapet og hensynet til statens helhetlige interesser.*
2. *Stortinget ber Riksrevisjonen om å foreta en gjennomgang av om organisasjonsmodellen som ble valgt for styringen av BaneTele, tilknytningen til Jernbaneverket mv. åpnet for uheldige beslutningsprosesser i BaneTele og i krysningspunktene mellom selskapet og dets eier.*

Riksrevisjonen vil gi oppdraget høy prioritet, og saken vil oversendes Stortinget straks den er klar.

Bjørnøen AS

Bjørnøen AS ble stiftet 3. juni 1918. Selskapets aksjer ble overtatt av staten i 1932.

Selskapet eier all grunn og noen kulturhistoriske bygninger på Bjørnøya. Selskapets inntekter kommer fra løpende festekontrakter og statstilskudd.

I henhold til vedtektene § 1 er formålet til Bjørnøen AS drift og utnyttelse av selskapets eiendommer på Svalbard, og annen virksomhet i forbindelse med dette.

Bjørnøen AS har en aksjekapital på 4 mill. kroner.

Driftsinntektene i 2002 beløp seg til 814 148 kroner, mot 14 266 kroner i 2001. Selskapet fikk i 2002 bevilget et engangstilskudd på 800 000 kroner over statsbudsjettets kapittel 953 post 70 Tilskudd til dekning av akkumulert udekket tap og driftskostnader. Bjørnøen AS hadde i 2002 et overskudd på 657 847 kroner, mens det i 2001 var et underskudd på 137 481 kroner.

Selskapet hadde ved utgangen av 2002 en egenkapitalandel på 100 %, mot 85,5 % året før.

Revisjonshonorar for 2002 utgjør 7 925 kroner, og godtgjørelse til revisor for andre tjenester utgjør 5 875 kroner.

Det er ingen ansatte i selskapet. Administrasjonen av selskapet forestås av Kings Bay AS.

Electronic Chart Centre AS

Electronic Chart Centre AS (ECC AS) ble stiftet 30. juni 1999.

ECC AS har til formål å bygge opp og drive en offisiell elektronisk sjøkarttjeneste for maritim virksomhet og drive med virksomhet knyttet til dette, blant annet å samarbeide med, delta i eller opprette andre virksomheter som har naturlig sammenheng med dette.

Selskapet har en aksjekapital på 10 mill. kroner.

ECC AS hadde i 2002 driftsinntekter på 11,4 mill. kroner, mot 19,8 mill. kroner i 2001. Årsresultatet ble et underskudd på 1,1 mill. kroner, mot et underskudd på 23 mill. kroner i 2001.

Selskapets egenkapitalandel var ved utgangen av 2002 på 82,6 %, mot 80,5 % året før.

Revisjonshonorar for 2002 utgjør 10 000 kroner, mens konsulenttjenester fra revisor er kostnadsført med 38 800 kroner.

I 2002 var gjennomsnittlig antall ansatte 15.

Entra Eiendom AS

Statens Utleiebygg AS (nå Entra Eiendom AS) ble stiftet 29. februar 2000.

Ifølge vedtektene § 3 er selskapets hovedformål

å dekke statlige behov for lokaler. Selskapet kan eie, kjøpe, selge, drive og forvalte fast eiendom og annen virksomhet som har sammenheng med dette. Selskapet kan også eie aksjer eller andeler i og delta i andre selskaper som driver virksomhet som nevnt i forrige punktum.

I konsernets regnskap inngår morselskapet Entra Eiendom AS og fem heleide datterselskaper.

Ved utløpet av 2002 forvaltet selskapet ca. 840 000 m² fordelt på ca. 120 eiendommer.

Entra Eiendom AS har en aksjekapital på 142,2 mill. kroner.

Konsernets driftsinntekter var i 2002 på 673,8 mill. kroner, mot 637,3 mill. kroner i 2001. For morselskapet ble driftsinntektene 641,3 mill. kroner, mot 598,9 mill. kroner i 2001. Årets resultat for konsernet ble et underskudd på 13,3 mill. kroner, mot et overskudd på 99,7 mill. kroner i 2001. Morselskapet fikk et årsresultat på 130,2 mill. kroner som er det samme som i 2001. Det er ikke avsatt utbytte for 2002.

Ved utgangen av 2002 var konsernets egenkapitalandel på 23,1 %, mot 30 % i 2001.

Revisjonshonoraret for konsernet utgjør 378 000 kroner, hvorav 310 000 kroner for morselskapet. I tillegg kommer godtgjørelse til selskapets revisor for andre tjenester for konsernet med 1,3 mill. kroner, hvorav 1,2 mill. kroner for morselskapet.

Ansvar for forvaltningen av statens eierinteresser i selskapet ble overført fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet til Nærings- og handelsdepartementet med virkning fra 1. juli 2002, jf. kongelig resolusjon av 21. juni 2002.

I 2002 var gjennomsnittlig antall ansatte i konsernet 96.

GIEK Kredittforsikring AS

GIEK Kredittforsikring AS ble stiftet 2. november 2000. Selskapet er et heleid datterselskap av Garanti-Instituttet for eksportkreditt (GIEK).

Selskapet har til formål å drive kredittforsikring og gjenforsikring, og virksomhet som naturlig henger sammen med dette. Selskapet skal vektlegge å fremme et godt og forsvarlig tilbud til små og mellomstore bedrifter.

Selskapet har en aksjekapital på 15 mill. kroner.

I 2002 hadde selskapet inntekter fra finansielle eiendeler på 14,7 mill. kroner, mot 14,6 mill. kroner i 2001. Årsresultatet var på 2,6 mill. kroner, mot 2,7 mill. kroner i 2001. Det er i regnskapet for 2002 avsatt 2 mill. kroner i utbytte.

Selskapet hadde en egenkapitalandel på 15,8 % i 2002, mot 16,5 % i 2001.

Revisjonshonorar utgjør 148 000 kroner. I tillegg kommer godtgjørelse for annen bistand med 65 000 kroner.

Gjennomsnittlig antall ansatte i 2002 var 12.

Grødegaard AS

Statens Kantiner SF ble 17. januar 2001 omdannet til aksjeselskap og skiftet navn til Grødegaard AS.

Ifølge selskapets vedtekter § 3 er formålet å drive kantiner, bevertningssteder og hoteller og alt som står i naturlig sammenheng med dette. Selskapet har på forretningsmessig grunnlag plikt til å legge inn bud på oppdrag i Forsvaret som omfattes av selskapets formål.

Grødegaard AS har en aksjekapital på 30 mill. kroner.

Selskapet hadde i 2002 driftsinntekter på 287,9 mill. kroner, mot 320,5 mill. kroner året før. Årsresultatet for 2002 ble et underskudd på 9,4 mill. kroner, mot et underskudd på 21,3 mill. kroner året før. Det er i regnskapet for 2002 ikke avsatt utbytte til staten.

Egenkapitalandelen var ved utgangen av 2002 på 24,2 %, mot 26,5 % ved utgangen av 2001.

Revisjonshonoraret for 2002 utgjør 210 000 kroner. I tillegg kommer honorar for andre tjenester med 242 000 kroner.

Ved Stortingets vedtak av 21. juni 2002, jf. Innst. S. nr. 255 (2001–2002) og St.prp. nr. 63 (2001–2002), fikk regjeringen fullmakt til å selge selskapet. På ordinær generalforsamling den 21. mai 2003 ble 48 % av selskapet solgt.

I 2002 var det gjennomsnittlig 700 ansatte i selskapet.

Kings Bay AS

Kings Bay Kull Compani AS ble stiftet 14. desember 1916 som et gruveselskap. Staten overtok samtlige aksjer i selskapet i 1933. Gruvedriften opphørte i 1963. I dag driver selskapet samfunnet i Ny-Ålesund ved at det sørger for infrastrukturen: vann- og elektrisitetsforsyning, transport, innkvartering og messe. I 1998 ble det vedtatt å endre selskapets navn til Kings Bay AS.

Selskapets formål er i henhold til vedtektene § 1 drift og utnyttelse av selskapets eiendommer på Svalbard og annen virksomhet som står i forbindelse med dette. Selskapets virksomhet skal særlig ha som mål å yte tjenester til og fremme forskning og vitenskapelig virksomhet, og bidra til å utvikle Ny-Ålesund som en internasjonal arktisk naturvitenskapelig forskningsstasjon.

Selskapet har en aksjekapital på 2 mill. kroner.

Kings Bay AS hadde i 2002 driftsinntekter på 25,5 mill. kroner, mot 24,5 mill. kroner i 2001. Selskapet fikk i 2002 bevilget 13 mill. kroner over statsbudsjettets kapittel 953 post 70 Tilskudd. Et vilkår knyttet til bevilgningen var at 0,8 mill. kroner av tilskuddet skulle gå til Bjørnøen AS. Kings Bay AS fikk i 2002 et overskudd på 16 153 kroner, mot et overskudd på 78 076 kroner i 2001.

Selskapet hadde ved utgangen av 2002 en egenkapitalandel på 18,5 %, mot 12,9 % året før.

Revisjonshonorar for 2002 utgjør 150 840 kroner, og godtgjørelse til revisor for andre tjenester utgjør 98 000 kroner.

I 2002 var det gjennomsnittlig 24 ansatte i selskapet.

Norsk Garantiinstitutt for Skip og Borefartøyer AS

Norsk Garantiinstitutt for Skip og Borefartøyer AS ble stiftet i 1975.

Selskapets formål var å garantere for lån til norske rederier. Uttrykket rederi omfatter enhver fysisk eller juridisk person som er eller skal bli eier av, som driver eller skal drive virksomhet med skip eller borefartøyer.

Selskapets aksjekapital er på 1 mill. kroner.

Driftsinntektene i 2002 var 11,6 mill. kroner, mot 12,5 mill. kroner i 2001. Selskapet hadde et årsresultat på 6,8 mill. kroner i 2002, mot 6,5 mill. kroner året før. Det ble ikke avsatt utbytte i 2002.

Norsk Garantiinstitutt for Skip og Borefartøyer AS hadde ved utgangen av 2002 en egenkapitalandel på 13 %, mens selskapet ved utgangen av 2001 hadde en egenkapitalandel på 9,7 %.

Kostnadsført revisjonshonorar for 2002 utgjør 20 000 kroner. I tillegg kommer godtgjørelse for andre tjenester med 8 000 kroner.

Det går fram av statsrådens beretning av 10. april 2003 at Norsk Garantiinstitutt for Skip og Borefartøyer AS ikke lenger har noe garantiansvar. Instituttet opprettholdes kun av hensiktsmessighetsgrunner fordi det for norske domstoler fortsatt verserer retts tvister med tilknytning til Reksten-komplekset.

Selskapet hadde ingen ansatte i 2002. Administrasjonen av selskapet forestås av Garantiinstitutt for Eksportkreditt (GIEK).

SND Invest AS

SND Invest AS ble stiftet 28. april 1998 som et hel-eid datterselskap av Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND). Den 30. juni 2002 ble aksjene i selskapet overført fra SND til Nærings- og handelsdepartementet.

Det følger av vedtektene § 3 at selskapets virksomhet/formål er

«å fremme en bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling både i distriktene og i landet for øvrig ved å:

- a) medvirke til utbygging, modernisering og omstilling av, samt produktutvikling og nyetablering i norsk næringsliv i hele landet og*
- b) fremme tiltak som vil gi varig og lønnsom sysselsetting i distrikter med særlige sysselsettingsvan- sker eller svakt utbygd næringsgrunnlag gjennom å investere i aksjer og yte ansvarlige lån i fortrinnsvis små og mellomstore bedrifter eller i ventureselskap»*

Virksomheten er organisert som et konsern med SND Invest AS som morselskap og Venturefondet AS som datterselskap.

Ved utgangen av 2002 hadde selskapet en aksjekapital på 1 810 mill. kroner.

Konsernets samlede driftsinntekter i 2002 var 32 mill. kroner, mot 202,3 mill. kroner året før. I 2002 var morselskapets driftsinntekter på 34 mill. kroner, mot 201,3 mill. kroner i 2001. Årsresultat for konsernet ble i 2002 et underskudd på 489,9 mill. kroner, mot et underskudd på 79,4 mill. kroner året før. Årsresultatet for morselskapet var sammenfallende med resultatet for konsernet for 2002 og 2001.

Ved utgangen av 2002 utgjorde konsernets egenkapitalandel 99,3 %, mot 99,7 % året før.

Revisjonshonoraret for konsernet i 2002 utgjør 328 000 kroner, hvorav 303 000 kroner for morselskapet. I tillegg kommer honorar for andre tjenester med 26 000 kroner for morselskapet.

Stortinget vedtok 6. desember 2001 å gi Nærings- og handelsdepartementet fullmakt til å lage et opplegg for og gjennomføre salg av aksjene i SND Invest AS, jf. Budsjett-innst. S. nr. 8 (2001–2002) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 (2001–2002). Som et ledd i dette ble aksjene i SND Invest AS overført fra SND til Nærings- og handelsdepartementet 30. juni 2002.

Det vises til Dokument nr. 1 (2003–2004) hvor Riksrevisjonen orienterer om at statens interesser i SND Invest AS ikke var ført i kapitalregnskapet for 2002 under konto 62.60.09, og at disse ikke gikk fram av aksjeoversikten i tabell 3.7 Aksjeinteresser per 31. desember 2002. Selskapet har en aksjekapital på 1 810 mill. kroner. Riksrevisjonen tok saken opp med Nærings- og handelsdepartementet i brev av 19. mai 2003. Departementet svarer i brev av 10. juni 2003 til Riksrevisjonen at det var uheldig at SND Invest AS var utelatt i aksjeoversikten og kapitalregnskapet. Videre går det fram at dersom aksjene i selskapet ikke blir solgt i løpet av inneværende år, vil aksjeposten bli inkludert i innrapporteringen til statsregnskapet for 2003.

I 2002 var gjennomsnittlig antall ansatte 25.

Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS

Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS ble stiftet i 1916. Staten ervervet aksjer i 1973 og i 1976 og eier i dag 99,9 % av aksjene i selskapet.

Selskapet har til formål ved drift eller på annen måte å utnytte selskapets eiendommer og rettigheter på Svalbard. Selskapet kan videre delta i og drive annen virksomhet som står i forbindelse med dette.

Konsernregnskapet omfatter morselskapet, de heleide datterselskapene Store Norske Boliger AS og Store Norske Spitsbergen Grubekompani AS og tilknyttede selskaper. Datterselskapet Store Norske Spitsbergen Grubekompani AS ble stiftet i desember 2001 og overtok fra 1. januar 2002 virksomheten i forbindelse med Svea Nord.

Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS har en aksjekapital på 164,5 mill. kroner.

Konsernets driftsinntekter i 2002 var 695,5 mill. kroner, mot 565,5 mill. kroner i 2001. Morselskapets driftsinntekter i 2002 var 0,2 mill. kroner, mot 556,9 mill. kroner året før. Årsresultatet for konsernet i 2002 ble et overskudd på 64 mill. kroner, mot 7,8 mill. kroner i 2001. Morselskapet hadde i 2002 et overskudd på 22,8 mill. kroner, mot 2,8 mill. kroner i 2001.

I regnskapet for 2002 er det avsatt 6,5 mill. kroner i utbytte.

Ved utgangen av 2002 hadde konsernet en egenkapitalandel på 29 %, mot 28 % året før.

Revisjonshonoraret i 2002 for konsernet utgjør 355 000 kroner, hvorav 129 000 kroner for morselskapet. Godtgjørelse til revisor for andre tjenester for konsernet utgjør 172 000 kroner.

Gjennomsnittlig antall ansatte i konsernet i 2002 var 236.

SIVA – Selskapet for industrivekst SF

Selskapet for industrivekstanlegg, SIVA, ble etablert i 1968 etter lov om visse statsbedrifter m.m. av 25. juni 1965. Fra 1. januar 1993 ble selskapet omdannet til statsforetaket SIVA – Selskapet for industrivekst SF.

SIVA skal være et nasjonalt foretak for økt verdiskaping og sysselsetting i distriktene.

Konsernregnskapet omfatter 36 datterselskaper.

Foretaket hadde per 31. desember 2002 en innskuddskapital på 1 897,1 mill. kroner. I innskuddskapitalen inngår 397,6 mill. kroner som utgjør den statlige andelen av investeringen i IT- og kunnskaps-senteret på Fornebu, og 1 225 mill. kroner som utgjør innskuddskapital i Argentum Fondsinvesteringer AS.

Konsernets driftsinntekter i 2002 var på 218,8 mill. kroner, mot 212,1 mill. kroner i 2001. Morforetaket hadde driftsinntekter på 126,7 mill. kroner i 2002, mot 132,7 mill. kroner i 2001. I 2002 mottok SIVA til sammen 64 mill. kroner i tilskudd bevilget over kapittel 552 post 70 SIVA – utviklingsarbeid, inkubatorprogram, mv. og post 71 Næringshager.

Årsresultatet for konsernet ble et underskudd på 28,5 mill. kroner, mot et underskudd på 35,7 mill. kroner i 2001. Morforetaket fikk et underskudd på 26,6 mill. kroner, mot et underskudd på 37,4 mill. kroner i 2001.

Per 31. desember 2002 var konsernets egenkapitalandel, eksklusiv minoritetsinteresser, på 53,4 % (14,9 % ekskl. bevilgninger øremerket Fornebu og Argentum), mot 55,7 % (18,1 % ekskl. Fornebu og Argentum) i 2001. Morforetaket hadde ved utgangen av 2002 en egenkapitalandel på 67,3 % (24,3 % ekskl. Fornebu og Argentum), mot 67,6 % (26,7 % ekskl. Fornebu og Argentum) i 2001.

Kostnadsført revisjonshonorar for 2002 er

311 700 kroner for konsernet og 200 000 kroner for morforetaket. I tillegg kommer andre tjenester med 105 400 kroner for konsernet og 489 329 kroner for morforetaket.

SIVA og SND eier 50 % hver av det statlige investeringselskapet Argentum Fondsinvesteringer AS. Selskapet ble etablert 1. oktober 2001 og har en aksjekapital på 1 000 mill. kroner. I 2002 fikk selskapet et årsresultat på 109,8 mill. kroner, mot 27,4 mill. kroner i 2001. Ved Stortingets vedtak av 18. juni 2003, jf. Innst. S. nr. 283 (2002–2003) og St.prp. nr. 51 (2002–2003), ble det besluttet å overføre eierskapet i Argentum Fondsinvesteringer AS fra SIVA og SND til Nærings- og handelsdepartementet.

I 2002 hadde konsernet gjennomsnittlig 57 ansatte.

Statkraft SF

Forvaltningsbedriften Statkraft ble fra 1. januar 1992 omorganisert til to statsforetak, Statkraft SF og Statnett SF.

Statkraft SF har til formål selv, gjennom deltakelse i eller samarbeid med andre selskaper, å planlegge, prosjektere, oppføre og drive energianlegg, kjøpe og selge energi og drive virksomhet som står i naturlig sammenheng med dette. Foretaket skal drives etter forretningsmessige prinsipper.

Konsernet omfatter morforetaket Statkraft SF, ni datterselskaper og flere tilknyttede selskaper og ikke-konsoliderte datterselskaper eiet av morforetaket. Både morforetak og datterselskaper har betydelige aksjeposter i andre virksomheter.

Statkraft SFs innskuddskapital er på 25 250 mill. kroner.

I 2002 var konsernets kraftproduksjon på 48,8 TWh, som er 13,7 TWh høyere enn året før.

Konsernets brutto driftsinntekter var i 2002 på 10 889 mill. kroner, en økning fra 10 394 mill. kroner året før. Kraftsalg utgjorde 7 979 mill. kroner, og andre driftsinntekter utgjorde 2 910 mill. kroner. Morforetaket hadde brutto driftsinntekter på 6 951 mill. kroner, en nedgang fra 9 297 mill. kroner året før. Konsernets årsresultat ble på 2 478 mill. kroner, en reduksjon fra 4 342 mill. kroner foregående år. Morforetaket fikk i 2002 et årsresultat på 2 130 mill. kroner, mot 3 884 mill. kroner i 2001. På foretaksmøtet 24. juni 2003 ble det vedtatt å dele ut 2 192 mill. kroner i utbytte.

Konsernet Statkraft hadde ved utgangen av 2002 en egenkapitalandel på 34,5 %, mot 45,3 % året før.

I 2002 har konsernet investert 15 598 mill. kroner i andre foretak.

Revisjonshonorar for morforetaket utgjør 920 000 kroner. I tillegg kommer honorar for andre tjenester med 9 mill. kroner. Honorar for revisjon i norske datterselskaper utgjør 1,7 mill. kroner, og honorar for andre tjenester utgjør 996 800 kroner.

Gjennomsnittlig antall ansatte i konsernet var 2 627 i 2002.

Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND)

Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND) ble opprettet i 1993.

SND er regulert ved lov av 3. juli 1992 nr. 97 om Statens nærings- og distriktsutviklingsfond med tilhørende forskrifter og retningslinjer.

Fondets formål går fram av lovens § 1:

«Statens nærings- og distriktsutviklingsfond har til formål å fremme en bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling både i distriktene og i landet for øvrig ved å:

- a) medvirke til utbygging, modernisering og omstilling av, samt produktutvikling og nyetablering i norsk næringsliv i hele landet og
- b) fremme tiltak som vil gi varig og lønnsom sysselsetting i distrikter med særlige sysselsettingsvaner eller svakt utbygd næringsgrunnlag.»

Fondet erstatter de tidligere virksomhetene Distriktenes utbygningsfond, Industrifondet, Småbedriftsfondet og Den Norske Industribank AS. Fondet ble utvidet med Statens Fiskarbank i 1997 og Statens Landbruksbank i 2000.

Fram til 1. juli 2002 var SND Invest AS et heleid datterselskap av SND. I henhold til Stortingets vedtak av 6. desember 2001 fikk Nærings- og handelsdepartementet fullmakt til å lage et opplegg for og gjennomføre salg av aksjene i SND Invest AS, jf. Budsjett-innst. S. nr. 8 (2001–2002) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 (2001–2002). Som et ledd i dette ble aksjene i SND Invest AS overført fra SND til Nærings- og handelsdepartementet 30. juni 2002.

SND har en innskuddskapital på 629,8 mill. kroner.

Konsernets brutto inntekter i 2002 var på 1 019,3 mill. kroner, mot 1 249,2 mill. kroner i 2001. Brutto inntekter i morselskapet i 2002 var på 1 212,5 mill. kroner, mot 1 278,5 mill. kroner året før. Årsresultatet for konsernet ble et underskudd på 382,4 mill. kroner, mot et overskudd på 26,6 mill. kroner i 2001. Morselskapet hadde i 2002 et underskudd på 169 mill. kroner, mot et overskudd på 106 mill. kroner året før. Det er i regnskapet for 2002 ikke avsatt utbytte til staten.

Revisjonshonoraret for konsernet i 2002 utgjør 728 000 kroner, hvorav hele beløpet er kostnadsført i morselskapet. I tillegg kommer honorar til revisor for andre tjenester med 343 000 kroner for morselskapet.

Det statlige investeringselskapet Argentum Fondsinvesteringer AS ble etablert 1. oktober 2001 med SIVA og SND som eiere av 50 % hver. Ved Stortingets vedtak av 18. juni 2003, jf. Innst. S. nr. 283 (2002–2003) og St.prp. nr. 51 (2002–2003), ble det besluttet å overføre eierskapet i Argentum Fondsinvesteringer AS fra SIVA og SND til Nærings- og handelsdepartementet.

Gjennomsnittlig antall årsverk i konsernet i 2002 var 452.

3.1.10 OLJE- OG ENERGI-DEPARTEMENTET

- Gassco AS
- Petoro AS
- Enova SF
- Statnett SF

Gassco AS

Gassco AS ble stiftet 14. mai 2001.

Ifølge vedtektene § 2 er selskapets formål at det enten selv eller gjennom deltakelse i eller sammen med andre selskaper, skal drive transportsystemer for naturgass på og fra norsk kontinentalsokkel, for eksempel rørledninger og terminaler, og virksomhet i tilknytning til dette.

Selskapet overtok operatøransvaret for gass-transport med virkning fra 1. januar 2002.

Gassco AS har en aksjekapital på 10 mill. kroner.

Selskapet får dekket sine kostnader av dem som eier transportsystemet, basert på innbetalinger fra brukerne av systemet. Utover dette skal selskapet ikke ha inntekter. Aktivitetene i selskapet blir dermed utøvd på vegne av eierne og for deres regning og risiko. Det skjer ingen inntjening i Gassco AS, og kostnadene resultatføres ikke. Det er valgt en netto presentasjon av inntekter og kostnader. Gassco AS hadde ingen driftsinntekter i 2002. Årsresultatet var på 0,5 mill. kroner.

Ved utgangen av 2002 var selskapets egenkapitalandel på 10,2 %, mot 36,6 % i 2001.

Revisjonshonorar for 2002 utgjør 629 600 kroner. I tillegg kommer godtgjørelse til selskapets revisor for andre tjenester med 522 650 kroner.

I 2002 var gjennomsnittlig antall ansatte 98.

Petoro AS

Petoro AS ble stiftet 9. mai 2001.

Selskapets formål er på vegne av staten og for statens regning og risiko å ha ansvaret for og ivareta de forretningsmessige forholdene knyttet til statens direkte engasjement i petroleumsvirksomheten på norsk kontinentalsokkel og virksomhet knyttet til dette.

Petoro AS skal også se til at Statoils avsetning av den petroleumen som produseres fra statens deltakerandeler, er i samsvar med avsetningsinstruksen fra staten til Statoil.

Petoro AS overtok det formelle ansvaret for statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE) den 17. juni 2001. Utgifter og inntekter knyttet til SDØE-andelene vil som tidligere kanaliseres over statsbudsjettet. Petoro AS vil føl-

gelig ikke ha inntekter fra SDØE-andelene. Det føres et særskilt regnskap for inntekter og utgifter som gjelder deltakerandelene, og kontantstrømmer fra SDØE medregnes således ikke i regnskapene til Petoro AS.

Petoro AS har en aksjekapital på 10 mill. kroner.

Petoro AS skal drives på grunnlag av bevilgninger fra staten. Selskapets driftsinntekter i 2002 besto av en statlig bevilgning på 250 mill. kroner over kappittel 2443 post 70 Administrasjon, mot en bevilgning på 50 mill. kroner i 2001. For 2002 ble årsresultatet et overskudd på 19,4 mill. kroner, mot et underskudd på 8,5 mill. kroner i 2001.

Ved utgangen av 2002 var selskapets egenkapitalandel på 26,8 %, mot 7,4 % i 2001.

Revisjonshonoraret for 2002 er kostnadsført med 204 046 kroner. I tillegg er det kostnadsført honorar til revisor for andre tjenester med 1,4 mill. kroner.

Ved utgangen av 2002 hadde selskapet 52 ansatte.

Enova SF

Enova SF ble stiftet 22. juni 2001.

Formålet til Enova SF er ifølge vedtektene § 2 å fremme en miljøvennlig omlegging av energibruk og energiproduksjon. Enova SF skal forvalte midlene fra et energifond. Enova SF skal se til at energifondet tilføres de inntektene som følger av forskriften til energiloven. Rammer for bruken av midler fra energifondet er nedfelt i vedtektene for fondet. Enova SF kan forvalte midler for andre oppdragsgivere når oppdraget ligger innenfor foretakets formål. Enova SF skal i sitt operative arbeid fremme konkurranse og benytte eksterne aktører der det er hensiktsmessig.

Foretaket overtok det offisielle ansvaret for statens arbeid knyttet til omlegging av energibruk og energiproduksjon med virkning fra 1. januar 2002. Dette arbeidet var tidligere delt mellom Norges vassdrags- og energidirektorat og distribusjonsselskapene for elektrisitet.

Enova SF har en innskuddskapital på 5 mill. kroner.

Foretakets driftsinntekter i 2002 var på 21,7 mill. kroner, mot 6,9 mill. kroner året før. Utgiftene knyttet til forvaltningen av midlene fra Energifondet dekkes av fondet. I 2002 mottok Enova SF 21,7 mill. kroner i driftstilskudd og 15 mill. kroner i tilskudd til utviklings- og organisasjonsbygging fra fondet. Årsresultatet ble på 0,3 mill. kroner, mot 1,1 mill. kroner i 2001.

Ved utgangen av 2002 var foretakets egenkapitalandel på 54,1 %, mot 69,4 % i 2001.

Revisjonshonoraret i 2002 er kostnadsført med 80 000 kroner. Godtgjørelse til foretakets revisor for andre tjenester er kostnadsført med 344 300 kroner.

I 2002 var gjennomsnittlig antall ansatte 17.

Statnett SF

Forvaltningsbedriften Statkraft ble fra 1. januar 1992 omorganisert til to statsforetak, Statkraft SF og Statnett SF.

Statnett SF er systemansvarlig i det norske kraftsystemet. Foretaket skal ha ansvar for en samfunnsøkonomisk rasjonell drift og utvikling av det sentrale overføringsnettet for kraft. Statnett SF skal alene eller sammen med andre planlegge og prosjektere, bygge, eie og drive overføringsanlegg. Statnett SF skal utføre de oppgaver som det er pålagt i henhold til lovgivning og konsesjoner. Statnett SF skal for øvrig følge forretningsmessige prinsipper.

I 2002 var forretningsdriften delt i tre områder: nettvirksomhet, kraftbørs og entreprenørvirksomhet (Statnett Entreprenør AS). De øvrige oppgavene omfattet ansvaret for sentralnettordningen, administrasjon av to regionale fellesnett og ett distribusjonsnett samt balanseavregning mellom målte/beregnete timeverdier og avtalte timeverdier i kraftmarkedet. I april 2003 ble det heleide datterselskapet Statnett Entreprenør AS solgt.

Statnett SF har to heleide datterselskaper og tre felleskontrollerte virksomheter. I tillegg kommer minoritetsandeler i andre selskaper.

Statnett SF har en innskuddskapital på 2 700 mill. kroner.

Konsernets samlede driftsinntekter i 2002 var 9 435 mill. kroner, mot 15 274 mill. kroner året før. I 2002 var morforetakets driftsinntekter 4 624 mill. kroner, mot 4 503 mill. kroner i 2001. Årsresultatet for konsernet ble i 2002 på 445 mill. kroner, mot 341 mill. kroner i 2001. Årsresultatet for morforetaket var 417 mill. kroner i 2002, mot 348 mill. kroner i 2001. Det er i regnskapet for 2002 avsatt 400,5 mill. kroner i utbytte til staten.

Ved utgangen av 2002 utgjorde konsernets egenkapitalandel 36,9 %, mot 36,3 % året før.

Revisjonshonoraret for 2002 utgjør 560 000 kroner for konsernet, hvorav 375 000 kroner for morforetaket. I tillegg kommer godtgjørelse til revisor for andre tjenester med 340 800 kroner for morforetaket.

I 2002 var gjennomsnittlig antall ansatte i konsernet 803.

3.1.11 SAMFERDSELSDEPARTEMENTET

- *Avinor AS*
- *Avinors Parkeringsanlegg AS*
- *Baneservice Prosjekt AS*
- *Mesta AS*
- *Norges Statsbaner AS (NSB AS)*
- *Oslo Lufthavn AS*
- *Posten Norge AS*
- *Svinesundsforbindelsen AS*

Avinor AS

Avinor AS ble stiftet som et interimsselskap 12. desember 2002 som et ledd i omdanningen av Luftfartsverket til et statlig heleid aksjeselskap. Omdanningen skjedde med virkning fra 1. januar 2003.

Avinor AS skal ha til formål å eie, drive og utvikle luftfartsanlegg ved å legge til rette for sikker og effektiv luftfart, yte tjenester innen samme område og drive annen virksomhet som bygger opp under foretakets hovedvirksomhet, for eksempel kommersiell utvikling av virksomheten og lufthavnområdene. Virksomheten kan drives av selskapet selv, av heleide datterselskaper, eller gjennom andre selskaper det har eierandeler i eller samarbeider med. Selskapet skal utføre samfunnspålagte oppgaver i henhold til lovgivning, konsesjon med videre, blant annet planlegging og utredning innenfor luftfartssektoren og beredningsoppgaver.

Interimsselskapet ble stiftet med en aksjekapital på 100 000 kroner. Selskapet hadde ikke forretningsvirksomhet i 2002, og det forelå ikke regnskapsplikt.

Avinors Parkeringsanlegg AS

Luftfartsverkets Parkeringsanlegg AS ble stiftet 30. oktober 1986. Luftfartsverket har forvaltet statens interesser i selskapet. Fra 1. januar 2003 er selskapet et heleid datterselskap av Avinor AS. I den forbindelse ble selskapets navn endret til Avinors Parkeringsanlegg AS.

Selskapets formål er å tilrettelegge, finansiere, eie og drifte parkeringsanlegg med tilhørende fasiliteter ved og i tilknytning til lufthavner.

Avinors Parkeringsanlegg AS har en aksjekapital på 100 000 kroner.

Aksjekapitalen har formelt vært sett på som tapt siden 1987. Selskapet hadde per 31. desember 2002 et udekket tap på 40,1 mill. kroner. Styret har imidlertid ikke funnet grunn til å iverksette ekstraordinære tiltak, fordi avtaler om leie og kjøp av anleggene sikrer framtidig inntjening og gjør selskapets finansielle situasjon betryggende. I statsrådets beretning av 21. juli 2003 understrekes det at kapitalssituasjonen i selskapet ikke er i strid med bestemmelsene i aksjeloven.

Selskapets driftsinntekter var i 2002 på 23,1 mill. kroner, mot 25,6 mill. kroner året før. Årets resultat ble et underskudd på 6,7 mill. kroner, mot et underskudd på 6,2 mill. kroner i 2001.

Revisjonshonorar for 2002 utgjør 15 872 kroner.

Selskapet har ingen ansatte. Luftfartsverket har vært forretningsfører for selskapet siden 1997.

Baneservice Prosjekt AS

Baneservice Prosjekt AS ble stiftet 15. februar 2000. Jernbaneverket forvalter statens interesser i selskapet. Baneservice Prosjekt AS ble opprettet for å

håndtere Jernbaneverkets kommersielle engasjement gjennom den interne forretningsenheten BaneService på en mer hensiktsmessig måte.

Selskapets formål er å levere maskin- og entreprenørtjenester til jernbanerelatert virksomhet, og drive annen dertil egnet virksomhet.

Selskapet har en aksjekapital på 100 000 kroner.

Selskapets egenkapital er tapt i sin helhet. I brev til Baneservice Prosjekt AS 12. juni 2002 erklærte Jernbaneverket at inntil ny egenkapital ble skutt inn i selskapet, ville ikke Jernbaneverket kreve inndekket sin leverandørgjeld hos selskapet før øvrige kreditorer hadde fått dekket sine krav. Jernbaneverket har ikke skutt inn ny egenkapital, og ny erklæring foreligger ikke. På ordinær generalforsamling den 30. juni 2003 ble det besluttet å avvikle selskapet.

Driftsinntektene i 2002 var på 46,5 mill. kroner, mot 57,7 mill. kroner året før. Selskapet hadde et underskudd i 2002 på 10,8 mill. kroner, mot et underskudd på 4,3 mill. kroner i 2001.

Kostnadsført revisjonshonorar for 2002 utgjør 25 000 kroner. I tillegg kommer honorar for andre tjenester med 10 000 kroner.

Per 31. desember 2002 hadde selskapet to ansatte.

Mesta AS

Vegproduksjon AS (nå Mesta AS) ble stiftet som et interimsselskap 29. mai 2002. Statens vegvesens samlede produksjonsvirksomhet ble overført 1. januar 2003.

Ifølge vedtektene § 3 er selskapets formål å tilby tjenester og produkter for utvikling, bygging, vedlikehold og drift av samferdselsinfrastruktur og annen virksomhet som står i sammenheng med dette, for eksempel virksomhet på andre områder hvor selskapets kompetanse og ressurser benyttes. Virksomheten kan utøves av selskapet selv, av heleide datterselskaper eller gjennom deltakelse i andre selskaper eller i samarbeid med andre.

Per 31. desember 2002 hadde Mesta AS en aksjekapital på 100 000 kroner.

I 2002 hadde selskapet ingen driftsinntekter. Årsresultatet var på 2 614 kroner.

Ved utgangen av 2002 var selskapets egenkapitalandel på 99 %.

Revisjonshonoraret for 2002 utgjør 8 000 kroner.

Det var ingen ansatte i selskapet i 2002.

NSB AS

Fram til 1. juli 2002 var NSB et særlovsselskap regulert av lov av 22. november 1996 nr. 66 om statens jernbanetrafikkselskap. NSB ble omdannet til aksjeselskap med virkning fra 1. juli 2002.

Formålet til NSB AS er å drive jernbanetransport, annen transportvirksomhet og virksomhet som står i naturlig sammenheng med dette. Virksomheten kan drives av selskapet selv, av heleide dattersel-

skaper eller gjennom andre selskaper det har eierandeler i eller samarbeider med.

Ved utgangen av 2002 besto NSB-konsernet av morselskapet NSB AS, ti heleide datterselskaper og flere deleide selskaper.

Selskapet har en aksjekapital på 4 155 mill. kroner.

Konsernets driftsinntekter i 2002 var på 7 710 mill. kroner, hvorav 1 637 mill. kroner var offentlig kjøp av persontransporttjenester som bevilges over statsbudsjettet kapittel 1351 post 70. Konsernets driftsinntekter i 2001 var på 7 126 mill. kroner, hvorav 1 530 mill. kroner var offentlige kjøp av persontransporttjenester. Driftsinntektene i morselskapet i 2002 var på 3 633 mill. kroner, mot 5 129 mill. kroner året før.

I henhold til avtale mellom NSB og Utdannings- og forskningsdepartementet mottok NSB 34 mill. kroner over kapittel 270 post 70 i 2002. Formålet er å sørge for rabatterte priser på lange reiser for elever og studenter, jf. St.meld. nr. 14 (1993–94) Om studiefinansiering og studentvelferd og Innst. S. nr. 101 (1993–94). I 2001 mottok selskapet 65,2 mill. kroner.

Årsresultatet for konsernet ble et overskudd på 6 mill. kroner, mot et underskudd på 33 mill. kroner i 2001. Morselskapet hadde i 2002 et overskudd på 44 mill. kroner, mot 26 mill. kroner i 2001.

Per 31. desember 2002 hadde konsernet en egenkapitalandel på 43,9 %, mot 46,4 % året før.

Revisjonshonoraret for konsernets revisor for 2002 utgjør 3,5 mill. kroner, hvorav 0,9 mill. kroner for morselskapet. Honorar til revisor for andre tjenester utgjør 7,9 mill. kroner, hvorav 1,8 mill. kroner for morselskapet.

I samsvar med Stortingets vedtak av 9. desember 2002, jf. Budsjett-innst. S. nr. 13 Tillegg nr. 3 (2002–2003) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 2 (2002–2003), ble Flytoget med virkning fra 1. januar 2003 skilt ut fra NSB-konsernet og direkte underlagt Samferdsdepartementet.

Gjennomsnittlig antall ansatte i konsernet i 2002 var 9 138.

Oslo Lufthavn AS

Oslo Lufthavn AS (OSL), tidligere Oslo Hovedflyplass AS, ble stiftet 13. november 1992. Hovedflyplassen ble offisielt åpnet 8. oktober 1998. Luftfartsverket har forvaltet statens interesser i selskapet. Fra 1. januar 2003 er selskapet et heleid datterselskap av Avinor AS.

Selskapets formål er å eie og drive hovedflyplass ved Gardermoen og å delta i andre selskaper av lignende art eller tilknyttet virksomhet.

Konsernregnskapet omfatter OSL, tre heleide datterselskaper og andeler i to tilknyttede selskaper.

OSL har en aksjekapital på 250 mill. kroner.

Konsernet hadde i 2002 driftsinntekter på

1 823,7 mill. kroner, hvorav morselskapets inntekter utgjorde 1 763,2 mill. kroner. I 2001 hadde konsernet driftsinntekter på 1 855 mill. kroner, hvorav morselskapets inntekter utgjorde 1 807 mill. kroner. Konsernets årsresultat i 2002 var et underskudd på 151,2 mill. kroner, mot et underskudd på 115,1 mill. kroner i 2001. Morselskapets årsresultat i 2002 var et underskudd på 150,5 mill. kroner, mot et underskudd på 115,6 mill. kroner i 2001.

Ved utgangen av 2002 var konsernets egenkapitalandel på 2,8 %, mot 4 % året før.

Revisjonshonoraret i 2002 utgjør 629 000 kroner, og godtgjørelse for andre tjenester utgjør 51 000 kroner.

Gjennomsnittlig antall ansatte i 2002 var 581.

Posten Norge AS

Fram til 1. juli 2002 var Posten Norge et særlovsselskap regulert av lov av 22. november 1996 nr. 65 om statens postselskap. Posten Norge ble omdannet til aksjeselskap med virkning fra 1. juli 2002.

Posten Norge AS skal drive post- og logistikkvirksomhet basert på så vel fysiske som elektroniske løsninger og annen virksomhet som står i direkte sammenheng med dette. Virksomheten kan drives av selskapet selv, av heleide datterselskaper eller gjennom andre selskaper det har eierandeler i eller samarbeider med.

Per 31. desember 2002 besto konsernet av morselskapet Posten Norge AS, de ni heleide datterselskapene ErgoGroup AS, Oslo Container Stevedor AS, Transport Systems International AS, Wajens AS, Nettlast AS, Nettlast Hadeland AS, Nettlast Helgeland AS, 1 to 1 Factory AS og Posten Forbruker-Kontakt AS og tre deleide datterselskaper.

Selskapet har en aksjekapital på 3 060 mill. kroner.

Konsernets samlede driftsinntekter i 2002 var 15 166 mill. kroner, mot 15 008 mill. kroner året før. I 2002 var morselskapets driftsinntekter 12 042 mill. kroner, mot 12 486 mill. kroner året før. Årsresultatet for konsernet i 2002 viste et underskudd på 110 mill. kroner, mot et overskudd på 480 mill. kroner i 2001. Morselskapet fikk et underskudd på 43 mill. kroner i 2002, mot et overskudd på 461 mill. kroner i 2001. I regnskapet for 2002 er det ikke avsatt utbytte til staten.

For 2002 ble det bevilget 372 mill. kroner over statsbudsjettet kapittel 1370 post 70 Betaling for ulønnsomme posttjenester, mot 540 mill. kroner i 2001.

Ved utgangen av 2002 var egenkapitalandelen i konsernet på 42,2 %, mot 23,9 % året før.

Revisjonshonorar for konsernet utgjør 6,4 mill. kroner, hvorav 1,4 mill. kroner for morselskapet. Honorar til revisor for andre tjenester for konsernet utgjør 8,4 mill. kroner, hvorav 1,5 mill. kroner for morselskapet.

Ved utgangen av 2002 hadde konsernet 26 886 ansatte.

Svinesundsforbindelsen AS

Svinesundsforbindelsen AS ble stiftet 11. desember 2002. Statens vegvesen ved Vegdirektoratet forvalter statens interesser i selskapet.

Den 7. august 2002 inngikk den norske og den svenske regjeringen en avtale hvor forutsetningene for en felles norsk-svensk bompengoordning ved Svinesund ble fastlagt. Selskapet er etablert med det formål å fullfinansiere Norges andel av E6, den nye Svinesundsforbindelsen mellom Norge og Sverige, jf. Stortingets vedtak av 21. november 2002, jf. Innst. S. nr. 20 (2002–2003) og St.prp. nr. 3 (2002–2003).

Selskapets aksjekapital er 100 000 kroner.

Selskapet hadde ingen driftsinntekter i 2002, og årsresultatet ble null.

Ved utgangen av året hadde selskapet en egenkapitalandel på 0,2 %.

Det er ikke utbetalt revisjonshonorar for 2002.

Selskapet har ikke hatt ansatte i 2002.

3.1.12 SOSIALDEPARTEMENTET

– *A/S Vinmonopolet*

A/S Vinmonopolet

A/S Vinmonopolet ble etablert 30. november 1922.

A/S Vinmonopolet er organisert etter egen lov av 19. juni 1931 nr. 18 om Aktieselskapet Vinmonopolet (vinmonopolloven). Statens interesser i A/S Vinmonopolet ivaretas ikke gjennom en generalforsamling som i aksjeselskaper for øvrig, men av Kongen (departementet) direkte. I henhold til lovens § 6 utsteder Kongen en generell instruks for styret.

Ifølge vinmonopolloven § 3 skal selskapets virksomhet bestå i omsetning av alkoholholdige varer og av alkoholfrie festdrikker i den utstrekning som selskapet får rett til, og på den måte som til enhver tid bestemmes.

Nordpolet AS startet sin virksomhet 1. januar 1999 og er et heleid datterselskap av A/S Vinmonopolet. Innskutt aksjekapital utgjør 100 000 kroner. Selskapets årlige overskudd skal disponeres til velferdsformål i samsvar med gjeldene regler om alkoholordningen på Svalbard gitt av Sosial- og helsedepartementet med hjemmel i lov av 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk mv. Datterselskapet er ikke konsolidert i A/S Vinmonopolets regnskap.

A/S Vinmonopolet har en aksjekapital på 50 000 kroner.

Brutto driftsinntekter i 2002 var 7 320 mill. kroner, hvorav 4 096,4 mill. kroner var alkoholavgifter.

Dette er en omsetningsøkning på 202,7 mill. kroner i forhold til året før. Årsresultatet ble på 65,5 mill. kroner, mot 74,8 mill. kroner i 2001. Det er avsatt 49,1 mill. kroner i utbytte til staten.

Selskapets egenkapitalandel per 31. desember 2002 utgjorde 32,2 %, mot 32,1 % foregående år.

Ordinært revisjonshonorar for 2002 er beregnet til 600 000 kroner. Fakturerte tilleggstenester til selskapets revisor utgjør 70 000 kroner.

Ifølge vinmonopolloven § 14 er det Riksrevisjonens oppgave å desidere selskapets regnskap. A/S Vinmonopolets regnskap for 2002 ble godkjent i brev av 20. juni 2003 til Sosialdepartementet.

Gjennomsnittlig antall ansatte i 2002 var 1 613.

3.1.13 UTDANNINGS- OG FORSKNINGS-DEPARTEMENTET

- *Norsk synkrotronforskning AS*
- *Sem Gjestegård AS*
- *Slemdalsveien 7 AS*
- *UNINETT AS*
- *UNIRAND AS*
- *Universitetet i Bergen Eiendom AS (UiB Eiendom AS)*
- *Universitetssenteret på Svalbard AS (UNIS AS)*
- *Statens lånekasse for utdanning (Lånekassen)*
- *Studentsamskipnadene*

Norsk synkrotronforskning AS

Norsk synkrotronforskning AS ble stiftet i 1995.

Norges forskningsråd (NFR) forvalter 40 % av statens interesser i selskapet. Øvrige etater som forvalter statens interesser, er Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) med 28 %, Universitetet i Oslo (UiO) med 14 %, Universitetet i Tromsø (UiTø) med 10 % og Høgskolen i Stavanger (HiS) med 8 %. Samtlige forvaltere er statlige institusjoner underlagt Utdannings- og forskningsdepartementet.

Selskapets formål er blant annet samarbeid i tilknytning til en sveitsisk-norsk gruppe om finansiering og drift av en bøyemagnet strålelinje ved European Synchrotron Radiation Facility (ESRF) i Frankrike.

Selskapets aksjekapital ble økt med 50 000 kroner på ordinær generalforsamling 10. april 2002. Ved utgangen av 2002 hadde Norsk synkrotronforskning AS en aksjekapital på 100 000 kroner.

Selskapets driftsinntekter består av overføringer og kontingenter fra NFR, høgskoler og universiteter og var i 2002 på 3,7 mill. kroner, mot 2,4 mill. kroner året før. Selskapets utgifter er i det vesentlige Norges andel av utgiftene til driften av den sveitsisk-norske strålelinjen ved ESRF, som i 2002 beløp seg til 3,1 mill. kroner. Årets overskudd var på 183 318 kroner, mot et overskudd på 167 861 kroner i 2001.

Per 31. desember 2002 hadde selskapet en egenkapitalandel på 27,1 %, mot 83,1 % i 2001.

Revisjonshonorar er kostnadsført med 12 000 kroner i 2002.

Selskapet har ingen ansatte.

Sem Gjestegård AS

Sem Gjestegård AS ble stiftet 5. juli 1995. Norges Landbrukskøleskole forvalter statens interesser i selskapet.

Selskapet har til formål å leie, drive og videreutvikle Sem Gjestegård til et kurs- og konferansesenter og å drive annen virksomhet som står i naturlig sammenheng med dette.

Selskapet har en aksjekapital på 3 mill. kroner.

Sem Gjestegård AS hadde i 2002 driftsinntekter på 20,4 mill. kroner, mot 20,2 mill. kroner året før. Årsoverskuddet ble på 0,4 mill. kroner, mot 1,5 mill. kroner året før.

Selskapets egenkapitalandel var ved utgangen av 2002 på 69,8 %, mot 52,6 % i 2001.

I 2002 kostnadsførte selskapet 16 800 kroner i revisjonshonorar og 7 000 kroner i honorar for andre tjenester.

Gjennomsnittlig antall ansatte i 2002 var 20.

Slemdalsveien 7 AS

Slemdalsveien 7 AS ble stiftet 3. juni 1998. Universitetet i Oslo forvalter statens interesser i selskapet.

Selskapets formål er å eie og forvalte eiendommen Chateau Neuf.

Selskapets aksjekapital er på 2,5 mill. kroner.

Selskapet har ikke hatt driftsinntekter de siste tre regnskapsårene. Årsresultatet i 2002 var et underskudd på 37 779 kroner, mot et underskudd året før på 42 216 kroner.

Selskapets egenkapitalandel var ved utgangen av 2002 på 18,8 %, mot 18,9 % året før.

I 2002 ble det kostnadsført 15 500 kroner i revisjonshonorar.

På ordinær generalforsamling den 23. april 2003, ble det vedtatt å avvike selskapet.

Selskapet har ingen ansatte.

UNINETT AS

UNINETT AS ble stiftet i 1993.

Selskapets formål er å utvikle et avansert landsdekkende elektronisk tjenestenett for informasjonsutveksling innen forskning og utdanning i Norge ved at det tilbys kostnadseffektive kommunikasjonstjenester på linje med det beste av hva som finnes ellers i det akademiske miljø. Selskapet skal også være en pådriver for bruk av åpne internasjonale standarder innenfor datakommunikasjon, sørge for samtrafikk med aktuelle nasjonale og internasjonale nettoperører og stimulere til nødvendig forsknings- og ut-

viklingsaktivitet innen områder som er knyttet til UNINETTs virksomhet.

Virksomhetens primære målgruppe er universiteter, høyskoler og forskningsinstitusjoner. Ved utgangen av 2002 hadde UNINETT AS 265 institusjoner tilknyttet forskningsnettet, noe som er en reduksjon på 18 institusjoner fra forrige årsskifte. Tilknyttede institusjoner er alle norske universiteter og høyskoler, ikke-kommersielle forskningsinstitusjoner og andre forsknings- og utdanningsrelaterte institusjoner. I tillegg kommer et antall prosjektbaserte tilknytninger fra andre aktører.

Ved utgangen av 2002 besto konsernet av morselskapet UNINETT AS og datterselskapene UNINETT FAS AS og UNINETT ABC AS.

UNINETT AS har en aksjekapital på 3 mill. kroner.

Konsernets driftsinntekter var i 2002 på 43,5 mill. kroner, mot 42,2 mill. kroner året før. Driftsinntektene i morselskapet ble på 23,3 mill. kroner, mot 17,2 mill. kroner i 2001. Årets resultat for konsernet i 2002 ble et overskudd på 18,4 mill. kroner, mot 22,3 mill. kroner i 2001. Morselskapet hadde et overskudd på 4,5 mill. kroner, mot 2 mill. kroner året før.

UNINETT AS blir i dag finansiert ved en kombinasjon av sentrale tilskudd fra Utdannings- og forskningsdepartementet og avgifter som blir belastet medlemsinstitusjonene. Tilskuddet fra departementet dekker langsiktig utvikling, mens avgiftene dekker den daglige driften. I 2002 har konsernet inntektsført driftstilskudd fra Utdannings- og forskningsdepartementet kapittel 281 post 01 Driftsutgifter på til sammen 35,9 mill. kroner. Driftstilskuddet for 2001 var på 41,5 mill. kroner.

Per 31. desember 2002 utgjør konsernets egenkapitalandel 54,2 %, mot 60,6 % året før.

Konsernet har kostnadsført honorar til revisor for 2002 med 156 240 kroner, hvorav 109 120 kroner for morselskapet. I tillegg kommer godtgjørelse for andre tjenester med 16 368 kroner for konsernet.

Konsernet hadde i gjennomsnitt 45 ansatte i 2002.

UNIRAND AS

UNIRAND AS ble stiftet 4. november 2002. Universitetet i Oslo forvalter statens interesser i selskapet.

Selskapets formål er å koordinere og tilrettelegge virksomhet som faller innenfor Universitetets formål, men som ikke hører inn under Universitetets kjernevirksomhet og derfor organiseres som eget rettssubjekt eller selvstendig prosjekt i Universitetets randsone.

UNIRAND AS har en aksjekapital på 200 000 kroner.

Selskapet hadde ikke driftsinntekter i 2002. Årets resultat ble et underskudd på 18 096 kroner.

Per 31. desember 2002 hadde selskapet en egenkapitalandel på 88,3 %.

Revisjonshonoraret for 2002 utgjør 3 720 kroner. Det var ingen ansatte i selskapet i 2002.

UiB Eiendom AS

UiB Eiendom AS ble opprettet 4. januar 2001 ved fusjon fra Høyteknologisenteret i Bergen AS. Universitetet i Bergen forvalter statens interesser i selskapet.

Selskapets formål er å eie og drive fast eiendom til bruk for Universitetet i Bergen.

UiB Eiendom AS har en aksjekapital på 400 000 kroner.

I 2002 hadde selskapet driftsinntekter på 19,8 mill. kroner, mot 8,6 mill. kroner året før. Driftsresultatet ble på 14,7 mill. kroner, mot 5,4 mill. kroner i 2001. Varige driftsmidler og immaterielle rettigheter er avskrevet med 5,4 mill. kroner. I 2002 ble årsresultatet null, i likhet med i 2001.

UiB Eiendom AS hadde ved utgangen av 2002 en egenkapitalandel på 0,7 %, mot 0,5 % ved utgangen av 2001.

Revisjonshonorar for 2002 er kostnadsført med 23 560 kroner. I tillegg kommer honorar for annen bistand med 13 020 kroner.

Selskapet har ingen ansatte.

UNIS AS

UNIS AS ble stiftet 29. november 2002. Selskapet avløste stiftelsen Universitetsstudiene på Svalbard (UNIS), som ble opprettet av de fire norske universitetene i 1994. Aktiva og passiva ble overført til selskapet med virkning fra 1. januar 2003.

Selskapets formål er å gi studietilbud og drive forskning med utgangspunkt i Svalbards geografiske plassering. Studietilbudet skal være på universitetsnivå og framstå som et supplement til undervisningen som gis ved universitetene på fastlandet.

Per 31. desember 2002 hadde UNIS AS en aksjekapital på 100 000 kroner.

Det er ikke avlagt eget regnskap for selskapet i 2002.

Lånekassen

Lånekassen ble opprettet i 1947. Lånekassen er organisert ved lov av 26. april 1985 nr. 21 om utdanningsstøtte til elever og studenter.

Etter lovens § 1 er formålet å

- bidra til å fjerne ulikhet og fremme likestilling slik at utdanning kan skje uavhengig av geografiske forhold, alder, kjønn og økonomisk eller sosial situasjon
- bidra til at utdanningen skjer under tilfredsstillende arbeidsforhold, slik at studiearbeidet kan bli effektivt

- bidra til å sikre samfunnet tilgang på utdannet arbeidskraft

Lånekassen har et grunnfond på 1 308 mill. kroner.

Det bevilges årlig midler til Lånekassens virksomhet over statsbudsjettet.

Lånekassen hadde i 2002 netto rentekostnader på 1 493,7 mill. kroner (renteinntekter 3 681,8 mill. kroner og rentekostnader 5 175,5 mill. kroner). Stipend og ettergiving basert på rettigheter var 5 892 mill. kroner, administrasjonskostnader med videre var 262,7 mill. kroner. Tap på utlån utgjorde 463,4 mill. kroner. Netto tilskudd fra staten på 7 990 mill. kroner medførte at det regnskapsmessige resultatet for Lånekassen etter tap på utlån, var i balanse.

Antall kunder under inkassooppfølging er redusert fra 44 700 i 2001 til 44 500 i 2002.

I 2002 behandlet klagenemnda 284 saker, en økning på 12 saker i forhold til i 2001. Det ble gitt helt eller delvis medhold i 13 av sakene, mot 15 foregående år.

Godtgjørelse til revisjon i 2002 utgjør 596 341 kroner, hvorav 62 000 kroner utgjør honorar for rådgivning.

Ved utgangen av 2002 var det 358 ansatte i Lånekassen.

Studentsamskipnadene

Studentsamskipnadene er organisert etter lov om studentsamskipnader av 28. juni 1996 nr. 54. Det var ved utgangen av 2002 etablert 26 studentsamskipnader med om lag 185 300 studenter.

Departementet fører tilsyn med studentsamskipnaden og selskaper som er omfattet av lovens § 8 om studentrelatert forretningsvirksomhet, og fastsetter nærmere bestemmelser. Studentsamskipnadene er egne rettssubjekter og har regnskapsplikt etter regnskapsloven. Styret er det øverste organet for den enkelte studentsamskipnad, og det velger revisor. Valg av revisor krever godkjenning av departementet. Dersom studentene ønsker det, kan de velge å ha et flertall av stemmene i styret, men utdanningsinstitusjonen skal også være representert. Departementet fastsetter ved forskrift bestemmelser om styrets funksjonstid og sammensetning og om valg av styremedlemmer.

Flere av studentsamskipnadene er organisert som konsern med et morselskap og ett eller flere datterselskaper. Noen studentsamskipnader har organisert blant annet drift av boliger i stiftelser. Det er også valgt løsninger hvor de enkelte aktivitetene er organisert som avdelinger under studentsamskipnaden.

Samskipnadene omsatte i sin kjernevirksomhet for 2 139 mill. kroner i 2002, mot 1 924,8 mill. kroner i 2001. Samskipnadene mottar tilskudd over statsbudsjettet kapittel 270 Studier i utlandet og sosiale formål for elever og studenter. Regnskapet viser

at samlet direkte tilskudd over kapittel 270 i 2002 utgjorde 394,3 mill. kroner, mot 315,7 mill. kroner i 2001. Verdien av frie lokaler (fristasjon) og andre ytelser fra utdanningsinstitusjonene ble i 2002 beregnet til 184,6 mill. kroner, mot 188,1 mill. kroner i 2001. Studentsamskipnadene har krevd inn 124,8 mill. kroner i semesteravgift i 2002, mot 115,6 mill. kroner i 2001.

Studentsamskipnadene hadde til sammen et driftsresultat på 159,9 mill. kroner i 2002. Tilsvarende tall for 2001 var 71,8 mill. kroner. Resultat før skatt i 2002 var 40,8 mill. kroner, mot 97,5 mill. kroner året før. Bokført verdi av eiendelene til studentsamskipnadene var 6 254,2 mill. kroner i 2002, mot 5 489,3 mill. kroner i 2001.

Ved utgangen av 2002 hadde studentsamskipnadene 2 635 ansatte.

3.1.14 UTENRIKSDEPARTEMENTET

– NORFUND

NORFUND

Statens investeringsfond for næringsvirksomhet i utviklingsland (NORFUND) har vært operativt siden desember 1997. Fondet er organisert etter egen lov av 9. mai 1997 nr. 26.

I henhold til lovens § 1 har NORFUND til formål å

«medvirke med egenkapital og annen risikokapital, samt yte lån og stille garantier til utvikling av bærekraftig næringsvirksomhet i utviklingsland. Hensikten er å etablere levedyktig, lønnsom virksomhet som ellers ikke vil bli igangsatt som følge av høy risiko»

NORFUND mottar årlige bevilgninger over statsbudsjettet. I 2002 fikk NORFUND overført 118,8 mill. kroner over kapittel 161 post 75 NORFUND – tapsavsetning og 276,3 mill. kroner over det samme kapittelet post 90 NORFUND – grunnfondskapital ved investeringer i utviklingsland.

NORFUND hadde i 2002 driftsinntekter på 56,1 mill. kroner, mot 56,2 mill. kroner i 2001. Driftsresultatet var et underskudd på 15 mill. kroner, mot 16,2 mill. kroner året før. Fondet hadde et årsresultat på 35,6 mill. kroner, mot 26,5 mill. kroner i 2001. I henhold til Instruks for NORFUND fastsatt ved kongelig resolusjon av 9. mai 1997, er overskuddet overført til NORFUNDs overskuddsfond.

Ved utgangen av 2002 hadde NORFUND en kapitalbase på 1 400 mill. kroner, mot 1 010 mill. kroner ved utgangen av 2001. Tallene omfatter antatt verdi av låneporteføljen som NORFUND overtok fra NORAD 1. januar 2001. Egenkapitalen var ved utgangen av 2002 bokført med 1 225,4 mill. kroner, mot 795,8 mill. kroner året før.

Honorar til ekstern revisor for revisjon i 2002 utgjør 347 758 kroner, og honorar for annen bistand utgjør 106 667 kroner.

Gjennomsnittlig antall ansatte i 2002 var 19.

3.2 Instruks for Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av statens interesser i statsbedrifter, aksjeselskaper og enkelte organer mv. organisert ved særskilt lov

Instruksen vedtatt av Stortinget 27. mai 1977.

§ 1.

I henhold til instruks skal Riksrevisjonen føre kontroll med Statsrådets (departementets) myndighetsutøvelse i saker som gjelder

1. statsbedrifter organisert etter lov 25. juni 1965 nr. 3.
2. statens interesser i aksjeselskaper hvor staten eier så mange aksjer at de representerer 50 prosent eller mer av stemmene, eller hvor staten ellers på grunn av aksjeeie eller ved statlig kontroll av selskapsinteresser har en dominerende innflytelse.
3. AS Den Norske Industribank, jf. lov 25. mars 1977 nr. 14.
4. Den Norske Stats Husbank, jf. lov 1. mars 1946 nr. 3.
5. Studentsamskipnader, jf. lov 23. april 1948 nr. 1.
6. Norges Kommunalbank, jf. lov 15. juli 1949 nr. 1.
7. Statens Landbruksbank, jf. lov 5. februar 1965 nr. 2.
8. Statens lånekasse for utdanning, jf. lov 19. juni 1969 nr. 49.
9. Statens Fiskarbank, jf. lov 28. april 1972 nr. 22.

§ 2.

Innen 14 dager etter at årsregnskapet er fastsatt og kjent i departementet skal vedkommende statsråd særskilt for hver enkelt foretak oversende til Riksrevisjonen

1. foretakets årsoppgjør og eventuelt konsernoppgjør
2. årsberetning eller årsrapport, samt de uttalelser o.l. som vedkommende lov krever avgitt fra revisor, representantskap eller lignende organ
3. utskrift av bedriftsforsamlingens og generalforsamlingens protokoll for så vidt gjelder foretak som er nevnt i § 1 pkt. 1 og 2
4. beretning fra vedkommende statsråd om departementets myndighetsutøvelse i det forløpne år i saker som gjelder foretaket.

§ 3.

Riksrevisjonen kan kreve at den løpende får tilsendt utskrift av styrets, rådets, representantskapets, bedriftsforsamlingens og generalforsamlingens protokoll, og at den blir underrettet på forhånd om møter i kontrollutvalg o.l.

§ 4.

Riksrevisjonen sender et eksemplar av de i § 2 nevnte dokumenter til Stortinget med Riksrevisjonens mulige bemerkninger om resultatet av kontrollen.

§ 5.

Denne instruks trer i kraft straks. Samtidig oppheves instruks fastsatt av Stortinget 20. januar 1967.

3.3 Instruks for Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av virksomheter organisert etter lov om statsforetak av 30. august 1991

Instruksen vedtatt av Stortinget 10. mars 1992.

§ 1.

Denne instruks, fastsatt i medhold av lov om statsforetak av 30. august 1991, § 45, gjelder Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av virksomheter organisert etter denne lov, samt heleide datterselskap av slikt foretak.

§ 2.

Riksrevisjonen kan kreve enhver opplysning den finner nødvendig for sin kontroll, såvel fra vedkommende departement som direkte fra foretaket og dets valgte revisor.

Riksrevisjonen kan selv foreta undersøkelser i, eller i tilknytning til, foretaket og dets virksomhet.

§ 3.

Riksrevisjonen skal varsles om og ha rett til å være til stede i foretaksmøte og i møter i bedriftsforsamlingen og eventuelt i andre kontrollerende selskapsorganer som måtte bli opprettet.

I denne forbindelse skal Riksrevisjonen tilstilles alle relevante saksdokumenter og skal i møter ha rett til å uttale seg.

§ 4.

Riksrevisjonen skal løpende rutinemessig tilsendes fullstendig utskrift av møteprotokoller for samtlige styrende og kontrollerende organer i foretaket. Likeledes skal Riksrevisjonen tilstilles gjenpart av kor-

respondanse, herunder rapporter og notater, mellom foretaket og vedkommende departement i saker vedrørende foretaket.

§ 5.

Innen en måned etter at årsregnskapet er fastsatt og framlagt i departementet, skal vedkommende statsråd, særskilt for hvert enkelt foretak, oversende til Riksrevisjonen:

1. Foretakets årsregnskap og eventuelt konsernregnskap, med revisors beretning.
2. Styrets årsberetning.
3. Protokoller/referater fra møter i foretakets styrende og kontrollerende organer vedrørende behandlingen og fastsettelsen av foretakets årsoppgjør.
4. Beretning om statsrådets (departementets/Regjeringens) utøvelse av eierfunksjon i det forløpne år i saker som gjelder foretaket og heleide datterselskaper.

§ 6.

Riksrevisjonen sender et eksemplar av de i § 5 nevnte dokumenter til Stortinget sammen med sine mulige bemerkninger om resultatet av kontrollen.

§ 7.

Denne instruks gjøres gjeldende fra 1. januar 1992.

3.4 Instruks for Riksrevisjonens kontroll vedrørende Norges Bank

Instruksen vedtatt av Stortinget 10. april 1987

Instruks for Riksrevisjonens kontroll vedrørende Norges Bank fastsatt i medhold av lov av 24. mai 1985 om Norges Bank og pengevesenet:

§ 1.

I henhold til lov om Norges Bank og pengevesenet av 24. mai 1985 nr. 28, § 2, siste ledd, og etter retningslinjer fastsatt i denne instruks, skal Riksrevisjonen føre kontroll med statsrådets (departementets og regjeringens) myndighetsutøvelse i saker vedrørende Norges Bank.

§ 2.

Som ledd i denne kontroll skal statsråden, snarest mulig etter at Norges Banks årsregnskap og årsberetning er mottatt i departementet, oversende til Riksrevisjonen:

1. Bankens årsregnskap, fastsatt av representantskapet, med revisjonens beretning
2. Hovedstyrets årsberetning
3. Representantskapets uttalelse om hovedstyrets protokoller og eventuelt om andre forhold vedrørende banken
4. Statsrådets beretning vedrørende departementets og regjeringens myndighetsutøvelse i saker som gjelder Norges Bank.

§ 3.

Riksrevisjonen skal gjennom året løpende tilsendes kopier av hovedstyrets og representantskapets møteprotokoller.

§ 4.

Riksrevisjonen har rett til å kreve de opplysninger den finner nødvendig for sin kontroll, så vel fra vedkommende departement som fra banken og dens revisjon.

§ 5.

Riksrevisjonen sender et eksemplar av de i § 2 nevnte dokumenter til Stortinget sammen med sine mulige bemerkninger om resultatet av kontrollen.

§ 6.

Denne instruks trer i kraft 1. januar 1987.

3.5 Brev til alle departementer vedrørende Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av statens interesser i selskaper, banker mv.

Likelydende brev er sendt til alle departementer.

Vi minner om frist for innsending av dokumenter i henhold til § 2 i instruks av 1977 for Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av statens interesser i statsbedrifter, aksjeselskaper og enkelte organer mv. organisert ved særskilt lov, § 2 i instruks av 1987 for Riksrevisjonens kontroll vedrørende Norges Bank og § 5 i instruks av 1992 for Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av virksomheter organisert etter lov om statsforetak av 30. august 1991. Vedrørende Riksrevisjonens kontroll vises det til Dokument nr. 3:2 (2002–2003) hvor også ovennevnte instruks følger som vedlegg. Dokumentet er lagt ut på Riksrevisjonens hjemmeside på internett (www.riksrevisjonen.no).

Vi ber om å bli underrettet når det etableres virksomheter som etter ovennevnte instruksers § 1 omfattes av Riksrevisjonens kontroll.

Ifølge økonomireglementet for staten § 22 skal hvert departement, eventuelt den underliggende virksomhet som forvalter eierinteressene, ha skriftlige retningslinjer som fastslår hvordan styrings- og kontrollmyndigheten skal utøves overfor hver enkelt virksomhet. Etter § 22.4 skal departementet utarbeide instruks for innhenting av informasjon og hvilke kontroller/ vurderinger som skal foretas i den forbindelse. Vi ber om at det ved endringer eller ved utarbeiding av nye retningslinjer/instruks alltid sendes kopi til Riksrevisjonen.

Statsrådets beretning for den enkelte virksomhet som etter instruksene, henholdsvis § 2 nr. 4, § 2 nr. 4 og § 5 nr. 4, oversendes Riksrevisjonen, skal være undertegnet av statsråden. Beretningene inngår i de dokumenter Riksrevisjonen oversender til Stortinget. I de selskaper hvor statens interesser er representert ved flere departementer, avgis beretningen av én statsråd.

Etter økonomireglementet § 22.3 skal virksom-

hetene følges opp spesielt med vektlegging på oppnådd årsresultat, eventuelt avkastningskrav og utbyttepolitikk.

For vår kontroll er det ønskelig at statsrådets beretning inneholder opplysninger om følgende forhold:

- mulige kommentarer/vurderinger vedrørende oppnådd årsresultat i virksomheten
- opplysninger om hvilke avkastningskrav og hvilken utbyttepolitikk som eventuelt er fastsatt for virksomheten
- eventuelle kommentarer/vurderinger vedrørende faktisk avkastning og utbytte i forhold til avkastningskrav/utbyttepolitikk
- vurdering av den enkelte virksomhets oppnåelse av mål og utførelse av oppgaver som er gitt i stortingsmeldinger, stortingsproposisjoner, komitéinnstillinger og stortingsvedtak
- referanser til stortingsdokumenter, stortingsvedtak mv.
- kommentarer til vedtak i generalforsamling/foretaksmøte hvor det antas hensiktsmessig med nærmere informasjon om vedtaket
- informasjon om spesielle forhold som er tatt opp i skriftveksel mellom departementet og selskap
- opplysning om fordeling av eierinteresser i selskaper hvor flere departementer forvalter interessene
- opplysninger for øvrig som antas å kunne ha interesse for vår kontroll

Av hensyn til Riksrevisjonens kontrollarbeid og frister for oversendelse av dokumenter med mulige merknader til Stortinget (jf. instruksene, henholdsvis § 4, § 5 og § 6), er det ønskelig å motta dokumentene snarest mulig. Det kan ikke påregnes utsettelse av fristene som er fastsatt i instruksene.

3.6 Nøkkeltall for heleide aksjeselskaper, regionale helseforetak og statsforetak for regnskapsåret 2002

46

Dep.	Selskap ¹ – alle beløp i 1 000 kroner	Tot. innt.	Tilskudd	Årsresultat	Aksjekapital	Utbytte	Egenkapital	EK-andel ⁵	Gj.sn. ant. ansatte
Heleide aksjeselskaper:									
AAD	Arbeidsforskningsinstituttet AS	18 647	7 500	2 522	7 460	0	9 982	52,2 %	49
AAD	AS Rehabil	44 419	16 467	-111	210	0	2 735	38,3 %	71
FID	Protevs AS	426	0	-609	1 000	0	391	64,2 %	2
JD	Norsk Eiendomsinformasjon AS ²	108 406	0	7 562	6 000	6 050	37 219	49,2 %	37
KKD	Hundreårsmarkeringen-Norge 2005 AS	20 766	20 400	-929	50	0	-463	0,0 %	8
KKD	Nationaltheatret AS ³	149 818	109 349	105	195	0	9 632	12,9 %	229
KKD	Norsk rikskringkasting AS (NRK) ³	3 421 100	4 700	4 417	1 000 000	0	1 437 513	52,8 %	3 424
LD	Staur Gård AS ²	3 459	1 050	-302	1 500	0	2 893	68,2 %	5
LD	VESO ⁶	137 894	0	-2 934	5 000	0	35 664	54,0 %	71
NHD	BaneTele AS	602 316	0	-142 079	112 000	0	105 794	11,9 %	175
NHD	Bjørnøen AS	814	800	658	4 000	0	3 994	100,0 %	0
NHD	Electronic Chart Centre AS	11 416	0	-1 147	10 000	0	9 445	82,6 %	15
NHD	Entra Eiendom AS	673 814	0	-13 299	142 194	0	1 505 662	23,1 %	96
NHD	GIEK Kredittforsikring AS	14 698	0	2 640	15 000	2 000	36 307	15,8 %	12
NHD	Grødegård AS	287 911	0	-9 365	30 000	0	14 132	24,2 %	700
NHD	Kings Bay AS	25 523	12 200	16	2 000	0	2 116	18,5 %	24
NHD	Norsk Garantiinstitutt for Skip og Børefartøyer AS	11 646	0	6 805	1 000	0	24 273	13,0 %	0
NHD	SND Invest AS	32 025	0	-489 919	1 810 000	0	1 890 101	99,3 %	25
NHD	Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS	695 536	0	63 977	164 491	6 500	232 040	29,0 %	236
OED	Gassco AS	0	0	508	10 000	0	10 806	10,2 %	98
OED	Petoro AS ²	250 197	250 000	19 388	10 000	0	20 865	26,8 %	52
SD	Avinor AS ⁸	0	0	0	100	0	0	0,0 %	0
SD	Avinors Parkeringsanlegg AS	23 142	0	-6 725	100	0	-40 009	0,0 %	0
SD	Baneservice Prosjekt AS ²	46 463	0	-10 779	100	0	-14 293	0,0 %	2
SD	Mesta AS	0	0	3	100	0	103	99,0 %	0
SD	Norges Statsbaner AS (NSB)	7 710 000	1 336 000	6 000	4 155 000	0	6 045 000	43,9 %	9 138
SD	Oslo Lufthavn AS	1 823 707	0	-151 208	250 000	0	309 877	2,8 %	581
SD	Posten Norge AS ²	15 166 000	372 000	-110 000	3 060 000	0	4 034 000	42,2 %	26 886
SD	Svinesundsforbindelsen AS	0	0	0	100	0	100	0,2 %	0
UFD	Norsk synkrotronforskning AS	3 671	0	183	100	0	526	27,1 %	0
UFD	Sem Gjestegård AS	20 375	0	428	3 000	0	8 452	69,8 %	20
UFD	Slemdalsveien 7 AS	0	0	-38	2 457	0	9 410	18,8 %	0
UFD	UNINETT AS ⁴	43 460	35 857	18 417	3 000	0	83 229	54,2 %	45
UFD	UNIRAND AS	0	0	-18	200	0	182	88,3 %	0
UFD	UiB Eiendom AS	19 771	0	0	400	0	1 225	0,7 %	0
UFD	Universitetssenteret på Svalbard AS (UNIS) ⁸	0	0	0	100	0	0	0,0 %	0
	Totalt AS	31 367 420	2 166 323	-805 833	10 806 857	14 550	15 828 903		42 001

Dokument nr. 3:2

2003-2004

3.6 Nøkkeltall for heleide aksjeselskaper, regionale helseforetak og statsforetak for regnskapsåret 2002. Fortsettelse

Dep.	Selskap ¹ – alle beløp i 1 000 kroner	Tot. innt.	Tilskudd	Årsresultat	Aksjekapital	Utbytte	Egenkapital	EK-andel ⁵	Gj.sn. ant. ansatte
Regionale helseforetak (RHF):^{7, 9}									
HD	Helse Midt-Norge RHF	7 827 617	6 732 853	-94 911	100	0	4 796 586	58,3 %	14 973
HD	Helse Nord RHF	6 472 190	5 555 088	-202 040	100	0	4 359 202	71,0 %	9 645
HD	Helse Sør RHF	13 140 491	10 290 573	-254 701	100	0	9 674 395	70,0 %	25 921
HD	Helse Vest RHF	10 096 761	8 624 591	-457 385	100	0	7 714 679	73,8 %	16 336
HD	Helse Øst RHF	18 487 409	17 171 891	247 496	100	0	12 312 708	70,3 %	31 117
	Totalt RHF	56 024 468	48 374 996	-761 541	500	0	38 857 570		97 992
Statsforetak (SF):									
HD	Medinnova SF	79 528	0	-3 291	450	0	33 883	17,6 %	106
LD	Statskog SF ²	217 964	23 186	18 315	88 500	13 000	212 990	75,1 %	188
NHD	SIVA	218 821	64 000	-28 482	1 897 090	0	1 958 579	53,4 %	57
NHD	Statkraft SF	10 889 000	0	2 478 000	25 250 000	2 192 000	30 844 000	34,5 %	2 627
OED	Enova SF	21 722	36 700	345	5 000	0	6 472	54,1 %	17
OED	Statnett SF	9 435 000	0	445 000	2 700 000	400 500	4 486 000	36,9 %	803
	Totalt SF	20 862 035	123 886	2 909 887	29 941 040	2 605 500	37 54 1924		3 798
Andre:									
SOS	A/S Vinmonopolet	7 320 000	0	65 500	50	49 100	497 600	32,2 %	1 613
UD	NORFUND	56 051	0	35 553	1 145 000	0	1 225 376	98,6 %	19
	Totalt for AS, RHF, SF og andre	115 629 974	50 665 205	1 443 566	41 893 447	2 669 150	93 951 373		145 423

¹⁾ For konsern er konserntallene oppgitt

²⁾ Tallet i kolonnen for ansatte gjelder ansatte per 31.12.2002

³⁾ Tallet i kolonnen for ansatte gjelder gjennomsnittlig antall årsverk

⁴⁾ Netto driftsinntekter

⁵⁾ Egenkapital *100/totalkapital

⁶⁾ SIVA eier 49 % av aksjene

⁷⁾ Regnskapsåret omfatter perioden 17.08.2001–31.12.2002

⁸⁾ Selskapet ble stiftet ultimo 2002

⁹⁾ Opplysningene om tilskudd er hentet fra St.prp. nr. 1 (2003–2004) og omfatter ikke tilskudd til offentlige poliklinikker

3.7 Nøkkeltall for banker/utlånsvirksomheter opprettet ved særlov for regnskapsåret 2002

Dep.	Virksomhet ¹ – alle beløp i 1000 kr	Renteinnt.	Rentekost.	Rentestøtte	Adm. kost.	Årsresultat	Forv.kap.	Ord. utlån	Grunnfond	Utbytte	Gj.sn. ant. ansatte
FIN	Norges Bank ⁵	9 391 421	-123 572 504	0	1 531 068	-24 088 960	859 330 230	0	0	0	663
KRD	Husbanken ³	5 859 312	5 912 870	53 558	259 079	0	103 942 871	102 245 545	20 000	0	351
NHD	SND ^{3,4}	1 208 020	956 610	14 136	373 813	-382 400	20 449 667	16 579 896	629 788	0	452
UFD	Lånekassen ²	3 681 772	5 175 487	1 493 715	262 689	0	72 680 278	72 673 840	1 308 000	0	358
	Totalt	20 140 525	-111 527 537	1 561 409	2 426 649	-24 471 360	1 056 403 046	191 499 281	1 957 788	0	1 824

¹⁾ For konsern er konserntallene oppgitt

²⁾ Tallet i kolonnen for ansatte gjelder ansatte per 31.12.2002

³⁾ Tallet i kolonnen for ansatte gjelder gjennomsnittlig antall årsverk

⁴⁾ Overføringer til staten er ikke inkludert

⁵⁾ Inkludert renter (avkastning) Statens petroleumsfond med 130 mrd. kroner

3.8 Nøkkeltall for deleide aksjeselskaper for regnskapsåret 2002

(Gjelder selskaper hvor Riksrevisjonen har opprettet kontroll)

Dep.	Selskap ¹ – alle beløp i 1000 kroner	Statlig eierandel ²	Tot. innt.	Årsresultat	Aksjekap.	Aksjekapital andel stat ²	Utbytte	Utbytte andel stat	Egenkapital	EK-andel	Gj.sn. ant. ansatte
HD	KITH AS	40,0 %	31 220	-885	6 000	2 400	0	0	8 654	58,6 %	30
JD	Industritjeneste AS	53,4 %	33 309	-489	680	363	0	0	3 948	27,1 %	133
KRD	Kommunalbanken AS ^{4,6}	80,0 %	3 292 773	67 449	660 000	528 000	38 500	30 800	765 612	1,3 %	31
KKD	Carte Blanche AS	70,0 %	21 238	766	100	70	0	0	870	22,7 %	22
KKD	Den Nationale Scene AS	66,7 %	83 689	-1 398	51	34	0	0	4 837	22,0 %	137
KKD	Den Norske Opera AS ⁶	90,0 %	241 164	1 580	50	45	0	0	1	0,0 %	422
KKD	Norsk filmstudio AS	77,6 %	34 069	-6 724	16 653	12 922	0	0	28 615	34,5 %	37
KKD	Rogaland Teater AS	66,7 %	53 800	931	108	72	0	0	14 375	40,2 %	82
KKD	Trøndelag Teater AS	66,7 %	71 778	1 564	1 054	703	0	0	9 210	31,4 %	165
LD	Bioparken AS ⁵	54,4 %	13 794	-5 831	12 490	6 800	0	0	6 163	43,4 %	16
LD	Graminor AS	34,1 %	18 586	2 207	10 600	3 611	0	0	44 759	87,9 %	14
LD	Instrumenttjenesten AS	85,0 %	20 153	-770	1 000	850	0	0	3 858	46,0 %	22
MD	Polarmiljøseneteret AS	65,6 %	3 872	235	61	40	0	0	416	43,8 %	4
NHD	A/S Olivin	51,0 %	418 609	30 054	48 000	24 476	9 100	4 640	326 713	75,5 %	206
NHD	Cermaq ASA ⁶	78,8 %	6 737 454	-139 513	875 000	689 120	0	0	2 642 311	41,0 %	2612
NHD	Kongsberg Gruppen ASA	50,0 %	6 980 000	216 000	150 000	75 002	63 000	31 500	1 741 000	31,1%	4 110
NHD	Nammo AS ³	45,0 %	1 379 184	42 957	100 000	45 000	0	0	414 017	40,6 %	1 297
NHD	NOAH AS	75,4 %	183 295	141 633	231 309	174 471	0	0	35 271	10,7 %	115
NHD	Norsk Hydro ASA	47,8 %	162 945 000	8 667 000	5 331 933	2 549 163	2 709 000	1 338 310	73 034 000	35,7 %	42 615
NHD	Raufoss ASA	50,3 %	770 986	-368 313	150 000	75 400	0	0	120 623	14,0 %	788
NHD	Telenor ASA	80,1 %	48 826 000	4 656 000	10 820 557	8 667 144	799 000	650 036	37 288 000	41,7 %	23 000
OED	Statoil ASA ⁶	80,8 %	244 143 000	16 377 000	5 473 964	4 425 421	6 282 000	5 133 650	52 583 000	26,2 %	17 115
SD	Nemco Comlab AS	50,0 %	8 512	207	1 000	500	0	0	8 207	68,4 %	17
UFD	Akvaforsk AS	86,3 %	62 776	2 303	8 500	7 334	0	0	21 171	38,6 %	96
UFD	Bedriftsuniversitetet AS	50,0 %	1 166	8 365	15 000	7 500	0	0	1 793	54,7 %	6
UFD	Chr. Michelsen Research AS	50,0 %	89 045	34 267	28 000	14 000	0	0	88 409	64,6 %	107
UFD	Filonova AS	66,7 %	15 957	-937	1 500	1 000	0	0	563	7,2 %	12
UFD	Forskningsparken AS ⁵	66,6 %	59 305	444	5 461	3 636	0	0	52 950	72,4 %	25
UFD	Havbruksstasjonen i Tromsø AS	50,0 %	18 118	1 326	500	250	0	0	1 617	35,9 %	17
UFD	Leiv Eiriksson Nyfotek AS	47,6 %	18 488	1 341	2 139	1 019	0	0	30 397	81,9 %	12
UFD	Norsk Kveiteavlstasjon AS ⁷	60,0 %	0	0	100	60	0	0	0	0,0 %	0
UFD	NORUT Gruppen AS	66,7 %	123 885	2 141	18 000	12 000	0	0	40 875	31,3 %	207
UFD	Simula Research Laboratory AS	80,0 %	45 889	4 824	1 500	1 200	0	0	6 324	52,5 %	43
UD	Nytt fra Norge AS	54,0 %	2 951	-3 896	113	61	0	0	16 345	82,3 %	6

¹) For konsern er konserntallene oppgitt

²) Medregnet i statens eierandel er aksjer som tilligger heleide statlige virksomheter

³) Tallet i kolonnen for ansatte gjelder gjennomsnittlig antall årsverk

⁴) Totale inntekter gjelder netto renteinntekter og andre driftsinntekter

⁵) Selskapet har ikke utarbeidet konsernregnskap. Alle tallene gjelder morselskapet

⁶) Tallet i kolonnen for ansatte gjelder ansatte per 31.12.2002

⁷) Selskapet ble stiftet 12.12.2002